

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Kállay védekezése.

Budapest, május 28.

(v.) A közös pénzügyminiszter ma önként állott a magyar delegáció sorompói elé, hogy megvédje azt a kormányzati rendszert, amely a megszállott tartományokban az ő égisze alatt működik. Elismerjük készséggel, hogy védekezésének őszinte és lojális volt az alaphangja. Nem szorított azokra a kérdésekre, amelyeket Ernusz Kelemen ma vetett fel a delegációban, hanem felölelte csaknem az egész anyagát azoknak a kritikáknak, amelyekben a magyar sajtó a bosnyák politikát újabban részesítette. A közvélemény figyelmét nem fogja elkerülni, hogy ez az anyag a kiváló jelentőségű és érdekességű kérdések egész sorozatát foglalja magába, amiből világosan következik, hogy a bosnyák közigazgatás ellenőrzése tekintetében voltaképp a sajtó végzi el nálunk a delegáció kötelességét. Kállay pedig elismerés illeti meg, amért nem a bizalmi tultengésben szenvedő delegáció renyhe hangulatához, hanem a hazafias éberségű sajtó bírálatához szabta fejtegetéseit.

A közös pénzügyminiszter expozéjában akadt némely megyugtató dolog, akadt aztán egy s más, ami még felderítést és megvitátást kíván, s akadt bizony egy kellemetlen, sőt kínos hézag is. Megnyugtató első sorban, hogy a bosnyák közigazgatás szívesen venné igénybe arra termett magyar tisztviselők szolgálatait, ha jelentkeznének. De ki kell mondanunk, hogy a magyar intelligenciának ebben a sajnálatos távolmaradásában nem csupán a mi társadalmunk a hibás, hanem egy kissé a bosnyák kormányzat is. Az a szellem, amely ott uralkodik, sokkal — hogy is mondjuk csak? — *autokratikusabb* izű, sem hogy a magyar karakter valami erősen kívánkozhatnék hozzája. A magyar ember a közszóval is a nyíltszívűséget, az egyenes utat, a jovialitást szereli; nem tud sem besugni, sem besugásokra hajtani, sem óvatosságból gyanakodni, sem settenkedve nagyképködni. Ezeket a kvalitásokat pedig mintha nem nézték volna eddig nagyon sanda szemmel a bosnyák közigazgatásban. A magyar embernek lendületes hetykesége inkább csinál elefántból szunyogot, mint szunyogból elefántot. Ellenben az osztrák beamter szívesen fontoskodik s nem igen idegenkedik attól, hogy képzelt veszélyek vagy nagyított nehézségek elhárításából faragjon magának jogcímét az előmenetelre. Ebben a kissé dohos levegőben a magyar ember nem talál semmi olyast, amihez örömet szegődnek. Ugy véljük tehát, hogy nemcsak anyagilag kívánatos, hanem politikailag is kellemessé kellene tenni a magyar tisztviselők számára Boszniában a közszolgálatot.

Amit a mohamedánosság egy részének a felekezeti autonómiára vonatkozó mozgalmáról mondott Kállay, annak a lényegébe bizást belenyugodhatik a magyar közvélemény. Ugy látszik csakugyan, hogy a kívánt önkormányzat több ponton sértené az államhatalomnak természetes és a Keleten fokozott gonddal megőrzendő jogkörét. Abból tehát, hogy ezt az autonómiát ellenzi, Kállay ellen vád nem formálható. De már azt sem megérteni, sem helyeselni nem tudjuk, hogy közigazgatási repressziót gyakorolt — még pedig nagyon szigorú — azok ellen, akik ezt a felekezeti önkormányzatot sürgették. Egyesületek fel-

osztatásával, muftik elcsapásával, kérelmező küldötségeknek dacos visszautasításával ilyen természetű mozgalmakat sem leszerelni, sem megengedezni nem lehet. A nyugtalanságot a mohamedánok közt különben — mint maga Kállay is elismerte — az a nézet okozza, hogy a katolizáló propaganda a bosnyák kormányzat titkos támogatásában részesül. Aggodalmas és érdekes jelenség, hogy a görög-keletiek részéről is ugyanez a panasz hallható. Kállay ezzel szemben nem igen tudott védekezni; beismerte, hogy maga is tud egy esetről. Nos, ha meggyónt egyet, tudna talán többről is, csak faggatnak meg erősen. Hát nem hallgathatjuk el, hogy ezt az irányzatot minden szempontból elítélendőnek tartjuk. Az a hatalom, amelylyel a monarkia Boszniában fellép, nem arra való, hogy valamely egyház számára prozelitákat szerezzen a többi felekezet rovására. A katolizálás ott lent különben is *horvátosítást* is jelent. Már pedig — ugy véljük — van nekünk horvátunk máris elég; a magyar nemzet politikai érdeke semmi szín alatt nem tűrhethet: hogy ez az elem még mesterséges uton is szaporítottassék.

A zárószámadásokról keveset mondott Kállay, s ez a kevés is tarthatatlan volt. Vagy nem tartozik a költségvetési irányzat sem a delegáció elé, vagy ha oda tartozik a budget, akkor bizony odatartozik a zárószámadás is. Ez olyan világos, mint az, hogy kétszer kettő négy. A budget előterjesztése azt jelenti, hogy a közös pénzügyminiszternek nincs korlátlan teljhatalma az előirányzásban; akinek pedig még a preminálásban sincs ilyen teljhatalma, annak számot kell adnia a valóságos gazdálkodásról is. És kimondjuk újra, hogy ahol a zárószámadás nem ad reális képet a véghezvitt sáfarkodásról, ott nem lehet komolyan ellenőrzésről beszélni. A politikai és gazdasági állapotok igazán és hiven csakis a zárószámadásokban tükröződnek; ezek mutatják be a kormányzat *cselekedeteit*, holott az előirányzatban legfeljebb a *szándékai* nyilatkoznak meg. A politikában a szándék semmi, a cselekedet minden. Megrögzötten kívánjuk, hogy a közös pénzügyminiszter ne a semmiről számoljon be, hanem a minderről.

Hézag is volt a Kállay beszédében; igaz, hogy csak egy, de ez az egy a lehető legkínosabb természetű. A miniszter ur ugyanis agyonhallgatta azt a sérelmet, amelyet a magyar állam szuverén jogszolgáltatásának a bosnyák kormányzat által való fumigálására nézve felhoztunk. Figyelmeztetjük Kállayt, hogy ezt a kérdést, ha még oly kényelmetlen is, ilyen könnyű szerrel félretolni nem lehet. Mert nem csupán a magyar honpolgárok egyéni szabadságának s anyagi érdekeinek kérdése ez, hanem kiváló fontosságú közjogi kérdés is. Igaz ugyan, hogy Bosznia ránk nézve a jogszolgáltatás szempontjából *külföld*; de nem olyan külföld, mely a paritásnak, hanem olyan, mely az *inferioritásnak* alapján áll. Viszonossági szerződés csakis két szuverén állam közt jöhet létre. Bosznia pedig nem szuverén állam, hanem *megszállott tartomány*, amelyet Magyarország Ausztriával közösen okkupált. A természetes jogviszony tehát köztünk és Bosznia közt a judikatura terén csupán az lehet, hogy a bosnyák bíróságok ítéletei nálunk érvénytelenek, ellenben a magyar bíróságoknak a magyar király nevében hozott határozatait a megszállott tartomány hatóságai feltétlenül

tiszteletben tartani és végrehajtani kötelesek. Kölcsönösségi viszonyt tehát ne emlegessen velünk szemben a bosnyák kormányzat; ebből a rá nézve veszedelmes, ránk nézve pedig türhetetlen nagyzási hóbortból jó lesz mentől hamarabb kigyógyulnia.

A delegációk.

Budapest, május 28.

A delegációk ma serényen dolgoztak. Dél-élt tiz óraker a magyar bizottság ülésezett és a hadügyi költségvetés megszavazása után letárgyalta a megszállási hitelről szóló előterjesztést és a tengerészeti költségvetést. Az osztrák delegáció délután három óraker folytatta a külügyi költségvetés és megkezdte a hadügyi budget tárgyalását.

A mai nap tanácskozásairól szóló tudósításaink a következők:

A magyar delegáció.

Műnnich Aurél ma folytatta a szombaton megszakított felolvasást; hajgálózva a szédítően magas és szédítően sok numerussal, ami még mindig kevés a közös hadsereg étvágyának.

Horánszky Nándor egyszer mégis megszakította a felolvasást.

— Statisztikát állított a statisztika ellenébe — mondotta s kitént, hogy Horánszky a közbeeső vasárnapon megsértette a munkaszünetet, mert ugyancsak keményen dolgozott. Törvényekből és jelentésekből kiszedegette a szükséges adatokat s ezeknek halmazából megcsinálta az ellenstatistikát. Arról ugyanis, hogy a monarkia két állama kiadásában nem olyan kicsi a katonai percent, ahogy azt Műnnich Aurél kissé önkényesen állította. Mert az összes kiadásoknak nem tiz, hanem igenis *tizenhatodfel percentjét költjük a véderőre*.

Ezt mondta Horánszky. S ha nyilván nem is az ő támogatására, de később Kállay Béni közös pénzügyminiszter is mondott még valamit, ami egészen lerontotta a Műnnich statisztikai argumentumát. Mert a közös pénzügyminiszter ur (szólván a bosnyákok saját külön katonai kiadásairól) mondott egy igen-igen jelentős és nagy igazságot.

— Ha valaki ezer forintos jövedelméből ad bizonyos célra száz forintot, más pedig tizezer forintos jövedelméből ezret, akkor a percent ugyanaz és az áldozat még sem ugyanaz.

Ő excellenciája ezt a bosnyákokra értette, de áll az bizony a magyarokra is. S nem tudjuk ugyan, megköszönte-e Horánszky a közös pénzügyminiszter urnak ezt a támogatást, de hogy Műnnich nem köszönte meg, arra akár esküt is teszünk.

Egyébként ezen a statisztikai háború kivül a hadügyi költségvetés ma már nem csinált mozgalmat. Csupa felolvasás volt és egyéb semmi. Ellenben a négy egyesült albizottság jelentésének kapasan nagyon érdekes vita indult meg Bosznia kormányzatáról. A vitát Ernusz Kelemen indította meg, talán nagyon is óvatosan. Nem támadt senkit, de két graváment mégis fölemelt, hogy a közös pénzügyminiszternek alkalmat adjon a nyilatkozásra: vajjon csakugyan sérelem esett-e a bolygó bosnyák deputáción és vajjon a bosnyák adminisztráció csakugyan ellenséges indulattal van-e a magyar kereskedelem iránt? Kállay Béni pedig felelt mind a két vádra, sőt többre is. Amit az újságokban olvasott, arra is kitért polemikus beszédében, csak éppen a kényelmet-

lenebb kérdések elől tért ki, szívesen kapva az Ernusz megjegyzésén, hogy Boszniáról közjogi szempontból beszélni: *kényes*. De a magának kiszabott területen elég érdekesen nyilatkozott a közös pénzügyminiszter ur. S nagyon elegáns, nyugodt szónok — aki számokkal beszél ugyan, de a szószoki formák iránt való érzékét sem rejti véka alá. Mint a közös minisztereknél általában, az ő háta mögött is buzgólkodott egy fúrge adlatus, de dolga nem akad. Kállay uralkodott az anyagán, könnyen rendezte el és szépen mondta el az egész nagy beszédét. Nem kellett neki segítség.

Az országos bizottság nagy érdeklődéssel és sokszor — a Múzeum termében szinte szokatlan — elevevéssel figyelte a közös pénzügyminiszter előadását, mely ha nem is volt igazi tájékoztatás, de mindenesetre érdekesen rajzolta meg az új Bosznia belső életét, a maga kisebb-nagyobb harcival, nekünk olyan idegen törekvéseivel. A miniszter sokat sejtetett abból is, hogy a kormányzat miképpen viselkedik e törekvésekkel szemben, de a bosnyák élet rajza alighanem tökéletesebb volt, mint a kormányzati álláspont kidomborítása. Jobban láttuk Bosznia életét, mint a kormányzat magatartását. Az országos bizottság azonban hatása alatt volt az okos, elegáns beszédnek s azután vita nélkül szavazta meg az okkupált tartományok költségeit.

A napirenden még két téma volt: a tengerészeti költségvetés és a zárószámadási albizottság jelentése. A tengerészettel még volt egy felszólalás és *Pulszky* Agoston nagyon helyesen követelte a tengerészet szükségleteinek kvóta-arányban Magyarország való fedezését, de a zárószámadásoknál már nem volt felszólalás, — csak közbeszólás.

Az kiáltották:

— Holnap!

Am *Szilágyi* Dezső nem engedett. Intett az előadónak és megkezdődött a zárószámadások tárgyalása. De nem. Nem volt az tárgyalás, csak felolvasás. Senki sem szólalt fel s így rejtély marad, hogy miért is akarták a delegátus urak ezt a tárgyalást holnapra halasztani?

A magyar delegáció ma délelőtt 10 órákor folytatta a hadügyi költségvetés tárgyalását. Első sorban a delegáció költségvetését tárgyalták és azt báró *Rudnyánszky* József előadása alapján 15.000 koronában megszavazta a delegáció.

A hadügyi költségvetés.

München Aурél előadó ismerteti a hadügyi költségvetés egyes cimeit, melyek tételként megszavaztatták.

A „fedezetek” tételénél

Horánszky Nándor polemizál az előadóval, ki a múlt ilyes kimutatta, hogy Európa nagyhatalmaságai mily áldozatokat hoznak hadseregek fenntartására. Már a hármasszövetség szempontjából is szükségesnek tartja, hogy ez a hivatalos helyről tett nyilatkozat megjegyzés nélkül ne maradjon. Szólv egy konzignációt terjeszt elő, melyből kimutatja, hogy a két állam hadjegyének 15-16%-át fordítja a véderőre, ami lényegesen több, mint amit a többi állam fordít e célra. Az előadó csak 10,40%-ot engedett. Ezt köteleességnek tartotta helyreigazítani. (Helyeslés.)

München Aурél: Szintén helyesli, hogy a kérdés tisztázassék. Az ő adatai nem képeztek titkot, hiszen a Reichsrath is ismertette ezeket. Ő csak azért közölte a maga számadatait, hogy kimutassa, hogy más államok többet költenek a hadseregre, hogy ezzel védelemben részesítse a hadügyi minisztert a gyakori támadásokkal szemben, hogy tulsokat költ el a hadsereg céljaira. Kénytelen azonban Horánszky adatait rektifikálni és a legújabb adatok alapján ismerteti Francia-, Olasz- és Oroszország hadseregeinek költségeit. Koncepdálja azonban, hogy ő a mult-kori számításából kihagyta a honvédség fenntartásának költségeit, amelyek szintén a hadsereg fenntartásának költségeihez számítandók.

Horánszky Nándor: Ismételtel kijelenti, hogy ő a monarchia két államának költségvetési alapján állította össze konzignációját, az ő számításai feltétlenül helyes és nyomtatásosan hangsúlyozza, hogy az osztrák-magyar monarchia költségvetésének 15-16% részét képezi a hadsereg céljaira.

München Aурél rövid viszonzválasza után, melyben a maga adatait igazolja, az elnök a tétel felett a vitát berekesztí. A költségvetés összes tételét és a hadügyi albizottságban hozott határozati javaslatokat minden megjegyzés nélkül elfogadja a delegáció.

Bosznia költségvetése.

München Aурél előadó ismerteti a négyes albizottság jelentését a megszállt tartományok költségvetését illetőleg és elfogadásra ajánlja a bizottság javaslatát, mely szerint a boszniai kormányzatnak sikeréért elismerés szavaztassék.

Ernusz Kelemen hozzájárul a bizottság javaslatához. A delegáció figyelmébe ajánlja azonban, a sajtóban legutóbb fölmerült híreket, melyekről ő ugy van meggyőződve, hogy azok a közös pénzügyminiszter figyelmét sem kerültk ki. Ismeri e kérdés kényességét és jól ismeri azokat a nehézségeket, a melyekkel a bosnyák kormányzatnak meg kellett küzdenie, míg a mai helyzetét előállította. Bosznia messze van tőlünk, személyes tapasztalatokat nem szerebetünk, parlamenti ellenőrzés nincs és ezért a kormányknak kell észintze felvilágosításokat adnia. Napok óta itt lézeng egy bosnyák küldöttség. Nem tudja, mennyire redukálódnak a küldöttség panaszai, de miután nekünk miszióknk, hogy Boszniában a nyugalmat fenntartásuk, megvizsgálódnak volna a panaszok. Felmerül az a rekrimináció is, hogy a bosnyák hatóságok nem felelnek meg a közigazgatás lelevelibb követelményeinek. Magyarország a leg-súlyosabb áldozatokat hozta Bosznia pacifikációja érdekében, ezek ellenében elvárhatja, hogy a kormány megnyitassa a közvéleményt. Felzólítja a közös pénzügyminisztert, hogy nyilatkozzék a felmerült kérdésekről.

Elnök: A vitát berekesztí.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter: Olvasva a cikkeket, melyekre most célys történt. Meg van arról győződve, hogy a lapok a legnagyobb jóhiszemiséggel foglalkoztak e kérdéssel, de azt hiszi, hogy a forrás, melyből merítették, nem egészen objektív. Értethetőnek találja az agrodalmakat és ezeknek elosztására szívesen hajlandó. A négyes albizottságban a kérdésről azért nem nyilatkozott, mert nem intézte hozzá kérdést. A bizottság komolyan foglalkozva az eleje terjesztett kérdésekkel, meggyőződhetett arról, hogy a hírlapi közleményeknek legnagyobb része sokszor behatón tárgyalta. A legutóbbi négy hónap alatt pedig nem merült fel semmi, ami újabb kérdéseket szükségesé tett volna. Ernusz kényesnek mondotta a kérdést. Ő ezt nem osztja. Minden politikai kérdés többé-kéves kényes, de a boszniai állapotokat illetőleg nincs semmi titok és éppen ezért ő a legnagyobb nyíltsággal szólhat ezekről. Bocsánatot kér, ha hosszadalmas és unalmas lesz. Sok oly dolgot fog felemlíteni, amit a delegáció ugys nagyon jól ismer.

Az egyik vád az, hogy a boszniai kormányzás elnyomja a magyar kereskedelem érdekeit Boszniában. Egy előtte fekvő magyar statisztikai kimutatásból terjeszt elő adatokat, melyekből azt igazolja, hogy a kivétel Magyarországól Boszniába évről-évre emelkedik. Ha igaz lenne, hogy a boszniai közönség a magyar kereskedelemmel szemben ellenszenvvel viselteték, lehetséges lenne-e az összehasonlításokat tesz, hogy mily keveset visz ki Magyarország Romániába, Szerbiába, Bulgáriába és a többi európai Balkán-államokba és ezek alapján azt állítja, hogy Boszniába visz ki legtöbbit Magyarország ezek közül. A bosnyák kormányzatnak kötelessége a monarchia két államának érdekeit egyformán oltalmazni és arról nem tehet semmit, ha geográfiai és más okok Ausztria javára billentik a merleg serpenyőjét. Percentuálter azt is kimutatja, hogy a bosnyák kormányzat részére Magyarországon történt rendelkezések arányai átlag harminc százalékat tesznek ki. Foglalkozik azután azzal a jelenséggel, hogy egyes utazók és ügynökök felhasználva a bosnyák nép járhatóságát, azt becsapták. Ebből nagy hátrány támadt, mert csökkent vele a magyar kereskedelem iránti bizalom. Baross Gábor erőlyesen közbelépett, de még az ő nagy erejének sem sikerült a visszaéléseknek egészen elejét venni. Megalakult erre a m. kir. kereskedelmi múzeum, melyet a bosnyák kormány még most is szubvencionál. Ennek a múzeumnak most már négy főlkja van a megszállt tartományokban, forgalmuk egyre szaporodik és igen nagy sikerrel működnek. Így áll az a vád, hogy a kormány nem támogatja a magyar kereskedelmet. Ami a vasuti forgalmat illeti, azt hiszi, miután csak a magyar államvasutakkal állunk ésszekötöttesben, nem károsodhat ebből Magyarország.

A bosnyák kölcsön miatt is emeltek ellene panaszt. Csak a Németországban elhelyezett kövények után fizetnek a kölcsön után a kamat arányban. A kölcsön nem 6%-os, hanem csak 4 1/2%-os. Hónapokon át tárgyalt osztrák és magyar pénzszoportokkal, melyek elfogadhatatlan föltételeket szabtak. Csak amikor látta, hogy itt nem kapja meg a kölcsönt, fordult a külföldhöz. Boszniában vasutat ő csak a magyar és osztrák parlamentben megszavazott törvény alapján építhet. Azt is mondják, hogy szerencsés Bosznia, mert nincs adóssága és hadserege a monarchia tartja ki, — fájdalom, ez nem áll, mert van adóssága, amin az a költségvetésben is van mutatóva. A hadsereg fenntartásához 10 százalékkal járul, nem egészen négy százalékkal kevesebbel, mint a monarchia két állama. Bosznia 2000 főnyi osendőrséget tart fenn, míg Magyarország csak 900 főnyi esendőrséget, pedig aránylag véve Magyarország 26.000 főnyi esendőrséget kellene fenntartani. Tehát Bosznia aránylag eleget költ a hadsereg céljaira és így nem állít-ható, hogy nem költ keveset céljaira. Olvasva azt a panaszt is, hogy a bosnyák bélyegeken kétféü sas látható. Megengedi, hogy ez így van, mert a postát most az osztrák posta kezeli. Ha majd a bosnyák kormány fogja átvenni a postát, akkor más embleme lesz a postafegyeken, mely jobban meg fog felelni a közjónak. Hivatalos ünnepeké alkalmával a középületekre a középre a bosnyák, két oldal pedig a magyar és osztrák zászlót tűzzük ki. Felpanaszol-tatik, hogy nincs elég magyar hivatalnok. Ezt szölv sajnálja legjobban, — de miért nem jönnek. Akik jöttek, azokat szívesen fogadtak és vannak igen kitűnő magyar magasabb tisztviselőink. Csak jöjjenek! Én örömmel fogadom őket!

Nyilatkozik végül a boszniai költségvetés kezelésére nézve felhozott sérelmekre. A költségvetés kritikai kezelésére nézve óhajtandó volna, hogy a

delegáció adjon bizonyos irányításokat, de mivel nálunk két delegáció van, könnyen megtörténhet-nek, hogy a magyar delegáció más irányítást adna, mint az osztrák és így egyik irányítás sem lenne megtartható. A boszniai költségvetés teljesen realis alapon nyugszik. Ezekben nyilatkozott a lapokban fölmerült panaszokra nézve: ezektől a Budapesti idöző bosnyák küldöttség ügyével foglalkozik. Fölemlíti, hogy Bosznia- és Hercegovina között mindig bizonyos antagonizmus létezik. Mind a két tartományban vannak bizonyos partikularis törekvések. A balkán félsziget történelméből mindig egy momentum domborodik ki. A nép megjelöl az erős államiasági tekintély előtt, de mihelyest lehet, apró centrumok felé törekednek. Csak az erős államiaság előtt hajolnak meg. Ez vörös vonaléknk húzódik végig a balkán államok történetében. Ezeknek előrebocsajtása után érthető lesz a folyton mutatkozó partikularis mozgalom. Történt, hogy tavaly májusban egy 16 éves mohamedán leány elhagyta a szülei házat, mert egy öreg emberhez akartak nőül adni. A leány hír szerint Dalmáciába szökött. Rőzönt elterjedt a hír, hogy a leányt a katolikusok szöktették meg és a katolikus hitre terítették. A hatóságok közbelépését követelték. A kormány fölajánlta az apának az ügyvédet, akit a kormány fizetett, a kormány megígért minden intervenciót, de a szölvök makacsul megmaradtak a mellett, hogy a katolikusok rabolják el a leányt. Így támad a katolikus propaganda híre. Ismerteti a vakuf ügyét. A mótó a kormány kezébe vette a vakufot, az rendezett és helyesen van kezelve. Ez nem tetszik egyháznak mohamedánnak, olyanok, akiknek régebben több hasznuk volt a vakufokból. Azt panaszolják, hogy az izlam nem ismer bizottságokat, mi pedig bizottsággal kezeljük a vakufot. Tisztán konfessiójonalis alapon pedig nem lehet kormányozni, ha pedig a panaszokat figyelembe vennők, ez lenne a következés. Az állami hatalom legfőljöbb névelg volna ott. Az államnak konfessiójonalisától szölv nem helyeselheti és miután az állam nálunk nem önkényi, nem szarnokságú jelent, — az állami-ságnak felekezeti jelleg nélkül való fenntartását kell elősegíteni. Azt hiszi, ezt meg fogják érteni, külföld-nösen Magyarországon. A miniszter aztán elmondja, miként oszlattól föl olvasó-egyleteket, melyek politikáltak és agitáltak, majd elmondja, hogy egy agitáló mufti, ki az agitációt nem akarta abbahagyni — el-bocsátotta. Ez az ügy már ismételtel volt ő felsége előtt, ki az ügyet már elutasította és így nem lehet az ezen ügyben itt járó küldöttséget meggyeszer ő felsége elé ereszteni. Az itt járó küldöttség felidézett egy ellenküldöttséget, amely protestál az itt járó küldöttség tendenciája ellen. A travnik mufti, ki szent híreken áll, volt az ellenmozgalom élén, ami legjobb bizonyíték az itt járó küldöttség indokai alaptalan-ságára. Sem általános, sem lokális elégedetlenség nincs Boszniában; ami van, az lokális strebsereg.

A miniszter ezután kijelenti, hogy a magyar ipar és kereskedelem, ha Bosznia felé fordítaná figyelmét, ott ha nem is aranyat és indiai gazdag-ságot fog találni, de talál majd egy egészes piacot, melyet előnyvel és sikerrel kihasználhat. (Helyeslés.)

Elnök: Szavazást rendel el. A négyes albizottság jelentését és az elismerésre vonatkozó indítványt elfogadja a delegáció. A boszniai költségvetést ezután részleteiben is megszavazzák.

A tengerészeti jelentés.

Gróf Teleki Sándor előadó ismerteti a tengerészeti albizottság jelentését, mely tartalmazza az albizottság ülésén felmerült s megvitatott határozati javaslatokat. Kéri a jelentésnek általánosságban való elfogadását.

Pulszky Ágost azt fejtegeti, hogy jogosult a monarchia két államának azon követelése, hogy a hadügyi kormány a kvóta arányban az egyes állam-telektől szerebbe ez a szükséglet. Jogos ez a követelés különösen arra való tekintettel is, hogy a hadügyi követelések — különösen pedig a tengerészettel — a közel jövőben valószínűleg emelkedni fognak. Az albizottság Magyarország részesedésére nézve határozati javaslatot is terjesztett elő, hogy a hadügyi miniszter minden évben erről a részesedésről jelentést tegyen a delegációnak. Ezt természetesen kombinálni kell azzal a határozattal, melyhez a hadügyi miniszter is hozzájárult s amely szerint megígérte, hogy Magyarország lehetőleg a kvóta arányban részesedjék a szükségesletek beszerzésénél. Hozzájárul a jelentéshez.

Elnök: Fejezti a kérdést szavazásra. A bizottság a jelentést általánosságban elfogadja, valamint az ezzel kapcsolatos határozatokat. Végül megszavazzák a póbtételeket s elfogadják a felosztási arányra vonatkozó határozati javaslatot, valamint a régebben megszavazott egyes hitelek felhasználású határidejét meghosszabbítókat.

A zárószámadás.

Elnök: Következik a zárószámadásról szölv jelentésnek tárgyalása. (Felkiáltások: *Holnap! Holnap!*) Az ülés két óráig tart. Ha addig nem intézzük el, az ülést akkor is el lehet halasztani.

Mohay Sándor előadó: Ismerteti a zárószámadások eredményét s kéri az albizottság által szövegelt határozati javaslat elfogadását.

A bizottság általánosságban elfogadja az albizottság jelentését s határozati javaslatot, mire az elnök a tanácskozást holnapra halasztja.

A magyar delegáció holnap, kedden délután 2 órákor ülést tart, melyen első sorban a ma megszavazott tételeket és határozati javaslatokat végleg megszavazzák, azután megejtik a zárószámadási albizottság jelentésének részletes tárgyalását, végül pedig a küllügyi albizottság jelentését veszik tárgyalás alá.

Az osztrák delegáció ülése.

Nagyon kevésbé hasonlatosak az osztrák parlamenti szokások a mieinkhez. Többek közt abban is eltérők, hogy az osztrákok pontosan kezdik az üléseiket. Ma is pontban három óraker megnyitotta *Jaworski* a tanácskozást és néhány perccel három óra után már gróf *Goluchowski* beszélt.

Zsufolt terem, zsufolt karzat. Előre tudva volt, hogy a külügyminiszter lesz az első szónok és ez elég csalogató volt. Hanem a karzat képe alaposan megváltozott péntek óta. Az első napon a páholyok és karzatok elegáns hölgyközönséggel voltak népesek. Jöttek azonban a *Pacok*, a *Kozlowskiak*, a *Kaftánok* és *Slamáék* és olyan eredményes működést fejtettek ki a szépnembi hallgatóság elriasztásában, hogy az egyszerűen imponáló. Ma összesen egy hölgy volt jelen az ülés során; s utóbb mégis felszaporodott a női hallgatóság — háromra. Hiába, az osztrák delegáció nem hölgyeknek való hely. Az öreg urak vannak túlnyomó többségben, s a fiatalok is részint kopaszok, részint fésületlenek. És valamennyien reppentően unalmasak. Ennyi elriasztó hatalommal szemben nem volt elég vonzóerő az öt világrész legszebb külügyminiszterének a felszólalása sem. Gróf *Goluchowski*-nak pedig nemcsak a megjelenésében, hanem az előadásában is sok van, ami az asszonyokat megnyerheti. Nem nagy szónok, hanem nagyon kellemes. Nem is annyira szónok, mint inkább causeur. Előadása feszelen, majdnem kaecáron pongyola, szerkezetben kissé rapszodikus, sokban emlékeztet a szinpadai bonvivantok könnyed csevegésére. Látszik rajta, hogy szívesen beszél a hölgykarzatnak és bizonyára hiányos is volt neki a mai galéria. Holott elég előkelő társaság foglalta el, kivált a politikusok páholyát. Ott volt gróf *Apponyi* Lajos udvarnagya a feleségével, *Berzeviczy* Albert, *Dániel* Gábor, *Rosenberg* Gyula, *Deđovic* György, *Lévay* Lajos, *Serbán* Miklós stb. országgyűlési képviselők. Alant a teremnek is volt érdekes vendége: báró *Chlumetzky*, aki ma jelent meg először a delegáció plénumában. Szemben helyezkedett el a külügyminiszterrel és a fehér asszony nagy figyelemmel hallgatta a *fele asszony* beszédét.

Gróf *Goluchowski* jó háromnegyed órát beszélt, nagyrészt detail kérdésekről. Midvégig polemia volt az egész beszéd, még pedig elmés, helylyel-közrel csipős polemia, amely itt-ott eleven husba vágott. Így mikor Bosznia annexiójáról, amelyet *Kaftan* próbált „leleplezni,” kijelentette, hogy egy szó sem igaz belőle és hogy különösen „Herr von *Szell*”-nek eszéágában sem volt ilyen tervvel foglalkozni. Azután mikor nagyon melegen aposztrofálta a hármasszövetséget, kijelentve, hogy most is ugyanaz ez a szövetség, ami husz év előtt volt: par excellence békeszövetség, ezenközben is igen éles vágásokat mért a csehekre.

Egyszer azután nagyon is kemény volt. Mikor azzal a váddal foglalkozott, hogy Ausztria belügyeibe avatkozik, mintha egy kissé elveszítette volna a contenance-át. A fővádlók: *Pacok* és *Kaftan* ott állnak vele szemben, a padsorok előtt. A külügyminiszter hozzájuk fordul (egyáltalán szokása, hogy mikor elébe áll az, akit polemiája éppen érint, akkor hozzáfordul, és egész feszelen társalgást kezd vele, ami nála nagyon fess és szeretetreméltó.)

— Hányszor mondjam még, uraim, hogy nem avatkozom a belügyekbe? Ellenben önök olyan módon tárgyalták itt például *Serbia* belügyeit, hogy az már — *unanständig*.

Általános meghökkenés. A sima, elegáns *Goluchowski* itt egy kicsit beletévedt a *reichsrathi* hangba, ami nem is csoda az utóbbi három nap élményei után. *Pacok* és *Kaftan* dühbe jönnek:

— Nem tettük, csak *Milánról* beszéltünk. *Goluchowski* vállat von:

— Nos, igen, erről a témáról annyit beszéltek itt, hogy az már sok.

Aztán ismét visszatér a finom, metsző ironiához és sorra letárgyalja a kritikából mindazt, amire érdemes vlt reagálni, sőt azonfelül is valamit. Végül utal azokra a felhívásokra, amelyek itt a delegációban kibékülésre intettek a nemzeti-ségeket. Csatlakozik is ezekhez a felhívásokhoz és komoly akcentussal említi azt a veszedelmet, amelybe a vizálykodás az egész monarchiát és az egész hasáét döntheti. Természetesen csak Ausztriát érthette az egész haza alatt, mivel hogy ott legnagyobb a veszedelem. És ezzel a komoly intellemmel végezte a beszédét gróf *Goluchowski*.

A külügyminiszter után *Bacquehem* márkí, az előadó mondott még polemikus beszédet, amelyet nagyon kevesen hallottak.

Ezután a költségvetést általánosságban elfogadták. A részletes vita rendjén *Kaftan*, *Dipauli*, *Pacok* és *Gessmann* szólaltak fel, alig mondva jelentékenyebb dolgokat. Mindössze *Dipauli* beszédének volt érdekes az a része, amelyben tiltakozott az ellen, hogy a hármasszövetséghez való ragaszkodás a németek kiváltsága. Kijelentette, hogy a jobboldali kormányok is ennek a szövetségnek kedvező politikát folytattak és a mostani ellenséges hangok is inkább a belpolitikai helyzetből fakadtak.

Jó késő volt, mire a külügyi tárcával végeztek és hozzáálltak a hadügyi budget tárgyalásához, amelyet aztán esodálatos kitartással tárgyaltak a késő esti órákig.

Csupa sablon. *Kottulinski* előadó az előadói sablon szerint beszélt, *Kaftan* és *Pacok* a csehek közös sablonja szerint. Beleillett ebbe a sablonba az *Ugrom-Baruch*-ügy is, amelyet *Pacok* emlegetett, lévén az ő beszédjének is — mint csaknem mindnek — a seállitás a főtémája.

A budget mellett egy *Wenger* nevű öreg ur beszélt halkán és röviden.

Egy negyed kilenkor kezdte meg altató dalát *Kozlowski*, az osztrák delegáció legfőbb hipnotizőre. És beszélt, míg csak lélegzettel bírta. A többiek kevésbé bírták éberséggel. Kilenc óra tájban a delegáció nagy része elmentek...

Pontban három óraker megszólaltak a villamos csöngettyük, megnyílt a terem ajtaja és bejött az ősz *Jaworski* elnök, gróf *Vetter* alelnökkel; a másik oldalon a buffet felől lépett be *Krieghammer* közös hadügyminiszterrel, négy tábornokkal és tíz vezérkari tőzrészttel. *Jaworski* már meg akarta nyitni az ülést, amikor az alelnök figyelmeztette, hogy nem látja sehol gróf *Goluchowski*-t. Hamarosan küldtek a közös külügyminiszterért, aki a fogpiszkálóját rágva, a helyére sietett. A közös pénzügyminiszter is megjött, mire az ülés megkezdődött.

Jaworski elnök nyomban átadta a szót a közös külügyminiszternek. Hátrattét kézzel, jobbra-balra hímálva magát, gesztikulálás nélkül, monoton, alig hallható hangon beszélt gróf *Goluchowski*. Alig hogy hozzáfog, bejön *Chlumetzky* s egyenesen a közös külügyminiszterhez megy őt üdvözölni. Egészen hangosan odaszól dr. *Kaftan*:

Die weisse und die schwarze Frau!

Chlumetzky gunyosan mosolyog a cseh vezérférfiura, gróf *Goluchowski* tetőtől talpig végig méri az előtte álló *Kaftán* s szólni kezd.

A közös külügyminiszter beszéde.

Kifejti, hogy az általános vita során sok olyan megjegyzés hangzott el, amelyeket nem hagyhat valasz nélkül; azokra a támadásokra ellenben, amelyek egyenesen őt érték, nem fog szót vesztegetni.

Sorra veszi a szónokokat s sorrendben fog felélni vádjaikra. Kezdi *Kaftannal*, aki azt mondotta, hogy a külügyi kormány a görög-török háboru után jegyzékeket intézett a berlini és a római kormányokhoz Bosznia-Hercegovinának az osztrák-magyar monarchia által leendő annektálása tárgyában. A szónok hivatkozott e részben a magyar miniszterelnökre is — ugymond gróf *Goluchowski* — akitől — szerinte — a kezdeményezés ered. Nos

egész határozottsággal kijelentem, hogy szó sem volt jegyzékekről, sem annektálásról, az egész *Kaftan* ur fantáziájában szülemlett meg. Fel vagyok hatalmazva ó excellenciája *Szell* Kálmán ur részéről is annak a leghatározottabb kijelentésére, hogy a magyar miniszterelnöknek eszé-ágában sem volt a kérdéssel foglalkozni. Ennyit ezekről a jegyzékekről, amelyek egyáltalán sohasem léteztek.

Beszélt továbbá a delegátus ur a hármasszövetségről s engem magamat hívott fel tanuul a mellett, hogy a hármasszövetség már nem az, ami volt, egészen más a természeté most, semmint volt a megkötéskor; *Kaftan* szerint az haszontalan makulaturapapiros. Miután engem tanuul hívott fel, tehát tanuskodom. Kijelentem a legnagyobb határozottsággal, hogy a hármasszövetség ma is ugyanaz, ami volt husz év előtt. (*Bravó! Bravó!* a németek padjain és a középén.) A hármasszövetség husz év előtt sem volt egyéb, mint defenzív szövetség, par excellence békeszövetség, az ma is, hiába iparkodik *Kaftan* sok mindenfélét belemagyarázni. Hozzátette a szónok, hogy azért változott meg a hármasszövetség természete, mert 1877-ben Oroszország és mi köztünk a Balkán államok tekintetében megállapodás jött létre. Ebben a tekintetben is megnyugtathalom őt: a hármasszövetség természetén s tartalmán semmi sem változtatott semmit. Az a zongora — hogy én is a *Kaftan* hasonlatával éljek — jó hangu, nincs elkoptatva; kitűnően megfelel rendeltetésének, nem luxus-jóság s nem szorul reparácóra.

Stransky is beszélt a hármasszövetségről s elmés fordulattal azt kérdezte, hogy ingott-e a hármasszövetség, mert mindenfelé azt hallja, hogy a berlini látogatás megerősítette azt. Erre nekem az a válaszom, hogy a szónok nem gondolta meg a szavainak horderejét, csak úgy odadobta a kérdést a saját elmésségének fliogtatására. A magánéletben is gyakran megosik, hogy szükséges a barátságot megerősíteni, jelet adni a baráti érzelmeknek; mennyivel inkább áll ez az államok életében, amelyben szükség van arra is, hogy a közönség előtt is kifejezés adassék a jó barátságoknak. *Kaftan* azt mondotta, hogy nem lehet valami nagyon erős ez a viszony. Vajjon hol szedte ezt az értesülését? Nyilván nem illetékes helyen, mert ha ott járt volna, meggyőződhetet volna arról, hogy mily erős, mily tartós, állandó ez a viszony. Ami azt a megjegyzést illeti, hogy Oroszország már rájött, mennyire értéketlen a hármasszövetség, mert hisz pénzügyi romlásba került miatta, arra azt válaszolja a közös külügyminiszter, hogy ez olyan csacsogás, ezek olyan internacionális legendák, amelyeknek ma már komoly ember nem ad hitelt.

Most áttér a külügyminiszter arra a vádra, hogy beavatkozott Ausztria belső ügyeibe. *Stransky* és *Kaftan* hosszasán beszéltek — ugymond gróf *Goluchowski* — erről a kérdéstről, majd behatóan foglalkoztak a Balkán-államok viszonyaival. En nem követem példájukat. Nemrég alaposan nyilatkoztam. A vádra nem térek most ki, ami azonban a beszédüknek a Balkán-államok viszonyait érintő részét illeti, az osakugyan nagyon meglep. Nem azért, mert a szórokok felszólítanak arra, hogy avatkozzam Szerbia belügyeibe, holott ugyanakkor szememre hányták, hogy Ausztria belügyeibe avatkoztam; de meglep az, hogy ők most bizalmatlanságukat fejezik ki iránymában, holott 1898-ban *Kaftan* és pártefelei legnagyobb bizalmukról biztosítottak. (Tetszés a középén.) Nem tudom, mi lehet ennek a magyarázata, hisz azóta politikám nem változott. Lehet, hogy valami hátsó gondolatuk volt, amikor bizalmat szavaztak nekem, de hát én azokat nem kutatom. És van még egy megjegyzésem. Itt olyan hangon beszéltek Szerbia viszonyairól, amely nem ide való, sőt egyenesen *tiszességtelen*. (Zaj a csehek padjain.)

Pacok: Nem tettük! Csak *Milánról* beszéltünk!

Kaftan: Tessék visszavonni ezt a kifejezést!

Gróf *Goluchowski* folytatja: *Stransky* bizonyos dolgokat valóknak tüntetett fel, mert nem demontáltattak. Hiszen ha minden valótlanságot meg akarnánk cáfolni, semmi egyébre nem jutna időnk. Így igaznak vette és mondotta a báró *Gissl* ezredesre vonatkozó mesét, holott azt megcáfolták. Abból a híresztelésből csak annyi volt igaz, hogy az ezredes a török adminisztráció nehézsége miatt nem tudott idejelenkorán utlevelet kapni. Ami a gazdasági politikája ellen emelt vádakot illeti, azokra csak azt feleli, hogy amit ígért, beváltotta. *Stransky* beszélt arról, hogy a mi diplomatáink csak egy bizonyos társadalmi osztályból kerülnek ki. Ha fáradságot vett

EDLACH gyógyintézet

Alsó-Ausztria, 15 percnyre Payerbachtól. Felohozas. Tuljajms: Dr. Karold, Gyönyörű, napos, szélőtől óvott fekvésben, 600 m. mag. a tenger szine fölött. Teljes vizgyógymód. — Intézet gyógytorna számára. — Összes diéta-kurák. — Legnagyobb kényelem. — Vill. világítás. — Egész éven át nyitva. — Edlachi városközi telefon 2. sz. — Prospektussal és értékeléssel szolgálunk az igazgatóknak.

volna magának, meggyőződhetett volna állításának alaptalanságáról. A mi diplomatáinkat a társadalom minden köréből vesszük, ami pedig a gróf Welsersheimtről mondottakat illeti, azok sem felelnek meg a valóságnak, mert sajnos, nem sikerült őt lemondásának visszavételére bírni s ez a nagyon érdemes munkáért visszavonult a diplomáciától.

Szóba hozták, hogy konzulátusaink sok helyütt nincsenek betöltve. Ennek kizárólag az az oka, hogy nem rendelkezünk elegendő alkalmas pályázóval. Ezért alakítottam át a keleti akadémia és a konzuli akadémia tervét s remélem, hogy az eredmény nemskára érezhető lesz.

Slama hosszasan foglalkozott a *kiutasítások* kérdésével. A legnagyobb figyelem kísérettel ezeket az eseteket s valahányszor szükséges, interveniálok is. Azonban tömeges kiutasításokról szó sincs. Azok a felhozott esetek nem fordultak elő, csak az újságokban történtek meg. De a kérdés úgy áll, hogy a kiutasítás minden államnak szuverén joga. Vannak esetek azonban, amikor alöbrendű hivatalnokok visszaélnék ezzel s olyankor a közbelépésnek mindig megvolt a sikere. Azt nem lehet mondani, hogy kiutasításnak egyáltalán soha sincsen helye. Hiszen a szabad Amerika államai is megteszik. Ha például Sziléziában százezereivel telepednének meg magyarok és osztrákok, akkor szociálpolitikai tekintetben teljesen igazolt, hogy Németország bizonyos normát állít fel.

A porta vámemelésére vonatkozólag kijelenti a közös külügyminiszter, hogy a tárgyalások ennek megállítására folyamatban vannak. Majd szól a külügyminiszter sajtótájékoztatójának működéséről. Perish elölőleg nyilatkozott konzuli testületünkéről s figyelmességét, hogy nézzük meg Németországban ezt az intézményt, mennyire felette áll a miénknak. Nos nemrég olvastott — ugymond gróf Goluchowski — egy német szaklapot, amely kifejtette, hogy a német birodalom konzuli intézménye reorganizációra szorul s minának állítja az átalakításra a mi konzuli testületünk. (Derfultság.) *Wahnyanin* arról panaszkodott, hogy a rutének lelki nevelése Amerikában rossz lábon áll. E részben a külügyi kormány és a Vatikán között élénk levélváltás volt s ha a panaszkók még mindig nem hallgattak el, annak az az oka, hogy oly rövid idő alatt nem lehetett a bajon segíteni.

Végezem — ugymond gróf Goluchowski — a felhozott megjegyzésekkel. Utóljára hagytam azt a felszólítást, amelyet mindenfelől hangzottak a szónokok, azt a békeszótat, amelyhez én örömmel csatlakozom, a nélkül, hogy vádolhatna valaki az ausztriai belügyekbe való avatkozással. Uraim, az ellentétek, amelyek még ma is megvannak, aggódommal töltenek el mindenkit, aki monarkiaink sorsát szívén viseli. Elérkeztünk az utolsó pillanathoz. Azonul már késő lesz a megbékülés. Gondolják meg, uraim, mennyit szenvedett Ausztria a vizálykodások miatt. Ha most mindjárt nem foghatunk a munkához, azoknak a nagy feladatoknak megvalósításához, amelyek halasztást sem tűrnek, akkor ki tudja, mi következik a monarkiaira és hazánkra. Gondolják meg, hogy a három nagy kérdés — a vámtarifa, a Magyarországgal való kiegyezés és a külföldi kereskedelmi szerződés megkötése óriási feladat, amelyhez békés egyetértés kell. Ha a viszonyok nem javulnak, mérhetetlen kár háramlik ebből a monarkiaira, hazánkra. (Tetszés a középén.)

Most *Bacquehem* márki reflektált a felszólalásokra, aztán megkezdődött a részletes tárgyalás.

Kaftan szól elsőnek az első tételhez. Hosszasan beszél a katonai attasékrol.

Gróf *Vetter* alelnök felszólítja, hogy maradjon a tárgynál. A katonai attasékrol szólani a hadügyi költségvetés keretében lehet.

Kaftan: A katonai attasék a diplomaták mellé vannak beosztva.

Elnök: Ismétlem, tessék a tárgynál maradni!

Pacok: Azt teszi! Ide tartozik!

Kaftan: Hagyd el, csak nyujta beszédemet!

Pacok az elnök emelvényre megy s igyekszik kapacitálni gróf *Vetter*-t, hogy ne szakítsa meg *Kaftan*-t, aki terjedősen beszéli el *Giesse* ezredes esetét s kéri a közös külügyminisztert, hajlandó-e nyilatkozni e tárgyban, mire gróf *Goluchowski* igenlőleg bólint. Azzal végzi *Kaftan*, hogy a hármasszövetség csakugyan nem olyan, mint az elhangzott zongora, hanem olyan mint a verki, amely csak egy nótát játszik, de azt aztán kitűnően: a *Waacht am Rhein*-t.

Most gróf *Goluchowski* kért ismét szót. A csehek körébe gyűlekeznek s a szó szoros értelmében diskurzus folyik a közös külügyminiszter és a delegátusok között. Gróf *Goluchowski* elmondja, hogy *Giesse* ezredes a konstantinápolyi rendőrségtől utlevélet kért, de minthogy magasabb hatóságoktól függ a passzus kiállítás, az ezredes nem kaphatta meg idejekorán. Az adminisztráció nehezessége egyre halogatta az utlevél kiadását s erre *Giesse* egy hadinagyzócsomagban, amelyre kitűzték lobogórnkat, háború-talauit ért a hadinagyra. Nem igaz, hogy a török hatóságok e közben feltartóztatták. Itt valóságos pár-

beszéd fejlődött ki. *Kaftan* folyvást közbe szólt, kérdezett, vitakozott, feleselt, a közös külügyminiszter pedig diskurzusba elegyedett vele.

Dipauli a tétel mellett érvelt s az általános vita szónokokkal polemizált. Elismérettel adózik *Goluchowski* kereskedelmi politikájának; nagy gondosságra int Magyarországgal szemben az állatforgalmi szerződés megújításánál. Az új kereskedelmi szerződések megkötésekor a monarkia teljes súlyát latba kell vetni és minden szentimentalizmust távol kell tartani, mert csak így lehet Ausztria érdekeit érvényesíteni. Vigyázni kell arra, hogy a két állam közös gazdasági érdekei szerepeljenek az illető külállammal szemben, mert különben csak károsodik az együttes érdek. Végül inti a csehek, hogy ne forraljanak állást a hármasszövetség ellen a belső egyenletlenség miatt.

Pacok nem állhatta meg, hogy az első tételhez ne szólnon. Még az utolsó pillanatban jelentkezett az elnöknek, aki sokáig iparkodott őt kapacitálni, hogy álljon el. De *Pacok* nem engedte szó nélkül a külügyminiszternek az a három erős kifejezést, hogy a csehek szónokai üres csasodást ímeztelenek, mikor a hármasszövetség megrendülésétől beszélnek s ezzel a mende-mondával *visszadést* íznek. A harmadik borsos megjegyzést arra mondotta gróf *Goluchowski*, hogy a cseh csónokok *tiszteségtelenül* beszéltek Szerbia viszonyairól. Ezért tüzelt *Pacok*. Szemére vetette a külügyminiszternek, hogy ő alacsonyítja le a vitaközös hangját, nem a csehek, mert ők nem provokálták ezeket a *triviális* kifejezéseket. *Visszautasítja* ezt a hangot, amelyvel gróf *Goluchowski* beszédének tartalmatlanságát akarta leplezni. A külügyminiszter aposztrofálta a csehek, hogy a vitaközös színvonalra süllyed. Nos, igen, el kell ismerni mindenki-nek, hogy gróf *Kálnoky* előkelő, udvarias hangjához képest a gróf *Goluchowski* beszédmodora nagyon nem parlamentáris.

Most már be lehetett zárni a vitát és *Bacquehem* márki előadó felvilágosításai után a többség megszvazta ezt a tételt.

(A hadügyi költségvetés.)

Kotulnuszki előadó előadására ajánlja a költségvetést.

Kaftan a miatt panaszkodik, hogy a katonai kincstár a magánosok és városok érdekeit nem veszi figyelembe, mutatja a csehek példáját. Kéri a hadügyi minisztert, hogy a *zde*-kérdésben legyen előző s engedje el a büntetéseket. A közös hadügyi miniszter a *Peré-ügyben* megnyugtató megoldást ígért, persze, mert magyarokról van szó, ha Csehszágban történik ilyesmi, bezeg hiába várunk megnyugtató megoldást.

Wenger a hadügyi terhek folytonos emelkedéséről szól s a földművelői osztály érdekeit ajánja a hadügyi miniszter figyelembe.

Pacok a cseh nyelv érvényesülését követeli a hadseregben s sürgeti a zde miatt elrendelt büntetések elengedését. Beszél a szállítókorról előfordult visszaélésekről. A nagyszállítók kijátszzák a termelőket, mert ezeknek képviselőtében magukhoz ragadják a szállításokat. Mutatja ezt az *Ugron-Baruch*-eset. Nem szavazza meg a költségvetést.

Kozlovski lovag elismeréssel adózik a közös hadügyi miniszternek.

Elnök: Este kilenc órákor a vita folytatását holnap délelőtt kilenc órára halasztja s az ülést bezárja.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, május 28.

A főrendiház üzenetének átvétele miatt hirdették a mai ülést, de érdekesebb tárgya is akadt. *Szell* Kálmán miniszterelnök ugyanis betervezte a kvóta-jelentést s vele kapcsolatosan a kvóta-törvényt is, azonfelül pedig a községi közigazgatási tanfolyamokról szóló javaslatot, melynek benyújtását az egész Ház örömmel üdvözölte. Majd *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter tett két új javaslatot a t. Ház asztalára: a közérdekű öntöző csatornákról és a gazdasági munkások és cselédek segítő pénztáráról.

Ezek a javaslatok még a szünet előtt kerültek tárgyalásra.

Az ülés speciális érdekességéről *Molnár* apát gondoskodott, aki sürgős interpellációban egy igazán botránnyos esetről informálta a kormányt. Megtörtént ugyanis, hogy az egyetem új épületének folyosóján szentségtörő kezek megcsönkítoták a koronán a kereszt jelvényét. Hogy ez a rüppök cselekedet nem fog megtörlni nélkül maradni, az természetes. A miniszterelnök — legalább egy közbeszólással — már ma is megnyugtatta ez iránt az interpellálót. De másrészt a t. Ház hangulatába mégis valami gyanu szivódott, hogy talán csak manőverről lehet beszélni, ámbár az sem volna kisebb botránny. A kereszt, akár a magyar szent korona díszének, akár a keresztény vallás szimbólumának nézzük — egyformán tiszteletet parancsol s nem is akadhat a más vallásnak közt sem, aki szentségtelen kézzel érintse, ha csak nem rüppök az illető. S éppen azért nincsen a valószínűségnek híjjával, hogy a botránny *agent provocateurok* csinálták, akik ilyen gyalázatos módon akartak hangulatot csinálni a reakció mellett, mikor éppen most — az *walkodó* látogat el az egyetem épületébe.

A t. Házban ma legalább nagyon sokan vélekedtek így. S ezt nem is igen titkolták.

A képviselőház ülése május 28-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órákor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

Jegyzők: *Molnár* Antal, *Perczel* Béni, *Dedovich* György.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, gróf *Szechenyi* Imre, *Darányi* Ignác és *Pász* Sándor.

Az elnök bemutatja a főrendiház elnökének átiratát az elfogadott törvényjavaslatokról és határozatokról.

Tudomásul vétetnek.

Bemajent továbbá, hogy *Molnár* János sürgős interpelláció megtételére kért engedélyt. Az interpelláció az ülés végére marad.

(A kvóta.)

Szell Kálmán miniszterelnök bemutatja a kvóta bizottságok közt egyetértőleg létesített megállapodásokat törvényjavaslat alakjában, azzal a kéréssel, hogy az előterjesztés és annak összes jegyzőkönyvei előzetes tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz utasítsanak.

Az elnök: A közösügyi kiadásokhoz való hozzájárulási arányunk üjből megállapításáról szóló törvényjavaslat annak összes mellékleteivel és az országos bizottság jelentésével együtt ki fog nyomtatni, szétosztatik és előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a pénzügyi bizottsághoz utasítatik.

(A közigazgatási tanfolyamok.)

Szell Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Már a budget-tárgyalás alkalmával volt szerencsem a t. képviselőház előtt kifejtene, hogy nagy sulyt helyezek arra, hogy a közigazgatással foglalkozó községi közegek szakszerűleg képeztessek ki. (Helyeslés.) Még a közigazgatási reform előtt sürgős feladatnak tekintetem a belügyminisztérium részéről ez iránt a t. Háznak is előterjesztést tenni, miután a közigazgatásnak igazán az egész országot legközelebb érdeklő intézkedései ott csúszosodnak ki és a községi közigazgatásnak jó vagy rossz volta egyike azoknak a lényeges és nagy dolgoknak, melveikkel a közigazgatás általános reformja összefügg. Ott javítani annyit tesz, mint a közigazgatást hatalmas lépéssel előrevinni és én addig is, míg a közigazgatási reform bekövetkezik, melybe annak idején az a dolog egészen beilleszthető lesz, mint első lépést, melyet az irányban tenni kívánok, egy törvényjavaslat teszlek le a t. Ház asztalára, mely közigazgatási tanfolyamoknál felállítását tervezi községi közegek számára. Kérem ezt a törvényjavaslatot a közigazgatási bizottsághoz utasítani. (Élénk helyeslés.)

Az elnök: A községi közigazgatási tanfolyamokról szóló törvényjavaslat ki fog nyomtatni, szétosztatik és előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a közigazgatási bizottsághoz utasítatik.

(Két javaslat.)

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter törvényjavaslatot nyujt be a közérdekű öntözőcsatornák létesítés tárgyában.

Továbbá javaslatot nyujt be a gazdasági munkások és cselédek segítő pénztáráról.

Az elnök: A benyújtott törvényjavaslat a közérdekű csatornák létesítéséről előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a vizügyi, pénzügyi és igazságügyi bizottsághoz, a gazdasági munkások és cselédek segítő pénztárakról szóló törvényjavaslat pedig sürgős jelentéstétel végett a földművelésügyi és pénzügyi bizottsághoz utasítatik.

(A megroggált kereszt.)

Molnár János ezután a következő sürgős interpellációt terjeszti be:

Interpelláció a t. vallás- és közoktatásügyi és az igazságügyminiszterekhez:

1. Van-e tudomásuk a t. miniszter uraknak arról, hogy a magyar tudományegyetem új palotájában e napokban részint megcsönkították, részint letördelték a szent kereszt jelvényeit azon koronákról, amelyek a fölépcsőzet oldalfalait relief-alakban díszítik?

2. Ha nincs tudomásuk felőle, szándékoznak-e arról saját szemekkel meggyőződni?

3. S ha meggyőződtek, szándékoznak-e a legszigorubb vizsgálatot megindítani a tettes vagy tettesek kinyomozására és azokat a hazai jelvények sérthetlenségét gondosan őrző törvényeinknek megjelölésén és, ha az illető tettes vagy tettesek netán egyetemi polgárok volnának, az egyetemi fegyelmi szabályok szerint is példásan megbüntettetni?

Az interpellációt kiadják a kormánynak.

BELFÖLD.

A kvótajavaslat. *Szell* Kálmán miniszterelnök a képviselőház mai ülésén bemutatta a kvóta-bizottságok megállapodásait, amelyek törvényjavaslat alakjában így hangzanak:

1. §. A közösügyi kiadásokhoz való hozzájárulási arány 1900. július 1-étől 1909. december 30-ig állapították meg.

2. §. Mindaddig, míg a monarkia két állama közt a vámközösség fennáll, a vámjövedék vámjövedelmé közzönnek nyilvánítatik és a törvényekben megjelölt levonások után a közösügyi kiadások felezesére fordítottak.

3. §. A közösügyi költségekhez való hozzájárulási arány úgy állapították meg, hogy a vámjö-

jövedelem levonása után még fennmaradó összegből a magyar szent korona országait 34,4 százalék, a birodalmi tanácsban képviselt országokat és királyságokat 65,6 százalék fogja terhelni. Azon a napon, amelyen az új kulcs alkalmazásra kerül, az 1872: XIV. t. c., amely a határőrvidék címen fizetendő precipiumra vonatkozik, a két törvényhozás egybenhangzó határozata alapján hatályon kívül helyezték.

Az új magyar koronajáradék. Bécsből táviratozott: A *Politische Correspondenz* visszajelentést vet a magyar koronajáradék immár befejezett kibocsátására és konstataálja, hogy a szükséges összegből felénél többet belső állami teremtettek elő. A biztosító társulatok és takarékpénztárak élénk részvétele — ugymond — szintén kedvező szimptomának tekintendő. Mindazonáltal újra kifejezést akarunk adni annak a reményünknek, hogy a járadékokba való befektetést — első sorban a biztosító társulatokra nézve — mielőbb kötelezővé tesszék és azután a belső állami járadékpiac megerősítésének kérdését minden irányban komolyan fontolóra veszik. (Bizonyos jelenségek, mint például a járadék árfolyamának esése, amelyet már aránylag kis kínálat is képes előidézni, teljesen lehetetlenné válnának, sőt meg sem lehetne kísérelni az ilyen spekulatív műveleteket, ha a spekulánsoknak járadékpiacunk bizonyos ellenálló képességével kellene számolniuk.) A járadékokba való befektetés egyik legfőbb előnye tudvalevőleg az árfolyam szilárdsága, amely nem igen van kitéve pillanatnyi hatásokból eredő hullámzásoknak. Az ilyen hullámzások lehetőségének legjobban lehet elejét venni, ha célszerű intézkedésekkel szabályozzuk a járadékokba való kötelező befektetést. Ilyen rendszabályoktól, ha kellő körültekintéssel, de a jogos érdekek figyelembevételével léptetik életbe, annál nagyobb siker várható, mert a magyar koronajáradék az egy idő óta általánosan mutatkozó visszaeső irányzatnak ugyszólván jobban állott ellent, mint a többi első osztályú járadék.

A magyar királyi postatakarékpénztár *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter rendeletére egy millió korona értékű járadékot jegyzett. És pedig a miniszter előrelátó rendelkezése folytán túlnyomóan kisebb címletekben, hogy ezeket azután saját számlatulajdonosi megbízásainak teljesítésére felhasználhassa és ezzel is lehetővé tegye az állami járadékoknak megszerzését kisebb gazdasági körök számára.

Törvényjavaslat a jegyzők kepesztéséről. A Ház mai ülésén terjesztette be *Székely Kálmán* miniszterelnök a *közigazgatási tanfolyamok szervezéséről* szóló törvényjavaslatát. A közigazgatás mai községi szervezésén, amely már nem képes megfelelni a reáira rótt nagy feladatoknak, akar lendíteni a javaslat, amely életbe óhajtja léptetni a rendszeres jegyzői szaktanfolyamokat; ezekre csak a középiskolát végzettek iratkozhatnak be, miután egy osztaleg valamely községi jegyzői irórában gyakorlaton voltak. A tanfolyam tartamát, helyét, idejét és tananyagát a javaslat nem érinti, azt a miniszter rendeleti uton fogja megállapítani. Községi és körjegyzőiül a javaslat szerint csak az lesz alkalmazható, aki a községi közigazgatási tanfolyamot elvégzte és a községi közigazgatási államvizsgálatot sikeresen letette. A javaslat szerint a törvény 1900. évi szeptember hó elsején lép életbe.

Összeférhetetlenség. A napirenden lévő összeférhetlenségi bejelentések ma ismét kísértettek. A képviselőház elnökéhez ma *Berezovszky Albert*, *Frey Ferenc*, gróf *Bathányi Lajos*, gróf *Berchtold Arthur*, gróf *Kardosonyi Jenő*, gróf *Károlyi István*, gróf *Erdődy Gyula*, báró *Fejtschek Arthur*, *Kammerer Ernő* és *Fericska Kálmán* ellen érkeztek incompatibilitási bejelentések. Ugyancsak a Ház elnökéhez érkezett egy bejelentés gróf *Zichy Nándor* ellen, aki tudvalevőleg a főrendiház tagja.

Két törvényjavaslat.

Budapest, május 28.

Daranyi Ignác földmívelési miniszter a képviselőház mai ülésén a gazdasági munkásoknak és cselédeknek segélypénztáráról és az öntöző csatornákról törvényjavaslatot nyújtott be. Ime a kivonatuk.

A gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár.

A pénztár címe „Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár”. A pénztár rendes tagja nemre való tekintet nélkül minden munkaszolgálatnyúl bíró gazdasági munkás vagy szolgálati könyvvel bíró gazdasági cseléd, továbbá minden gazdasággal foglalkozó egyén, ki a belépéskor 14. életévét betöltötte, de a 35. életévét még nem haladta túl. Az első csoportbeli rendes tagok tagsági díja: hetenkint 20 fillér, vagyis évenként 10 korona 40

fillér. A második csoportbeli rendes tagok tagsági díja: hetenkint 11 fillér, vagyis évenként 5 korona 72 fillér. A rendes tagok tagsági díja, mely heti 20, illetőleg 11 filléres részletekben is törleszthető: felévenként esedékes. Rendkívüli tag lehet — nemre való tekintet nélkül — minden munkaszolgálatnyúl bíró gazdasági munkás. A rendkívüli tag tagsági díja évenként 1 korona, mely évenként előre egy összegben fizetendő. A belépéskor minden rendes tagnak jogában áll a felvételi díj egyszerű lefizetése mellett legfeljebb 2 tagsági könyvet váltani s ha mindkét tagsági könyvre külön fizeti a tagsági díjat, a segélyösszegek kétszeresére van igénye.

Minden munkaadó köteles minden egyes szolgálatában álló gazdasági (külső) cseléd után a pénztárba évenként előre 120 fillért befizetni. A hozzájárulást a cseléd bérébe betudni, vagy annak megterítésére a cselédet kötelezni tilos.

Az állami hozzájárulás összege évi százezer koronában állapították meg.

Ha a pénztár tagját baleset éri, a pénztár orvosa a pénztár ténhrére gyógykezeli. A gyógyszernek, kötézőszerek, műszerek árát a pénztár fizeti. Ha a baleset miatt a tag egy hétnél hosszabb időre oly mértékben válik munkaképtelenné, hogy egy vele egykoru helybeli gazdasági munkás vagy cseléd rendes kereseténél a felerészét sem tudja megkeresni — részére a pénztár munkaképességének helyreállításáig, de legfeljebb 60 napig minden napra egy korona segélyt ad. Ha a pénztár tagját munka közben éri baleset, a munkaadó köteles a sérült orvosi gyógykezeléséről gondoskodni, s neki munkaképzetlensége tartamára, de legfeljebb 60 napig, minden napra egy korona segélyt kiszolgáltatni.

Ha a baleset nem a munkaadó hibájából következett be, a pénztár a gyógyszerek, kötézőszerek, műszerek árát, az orvosi gyógykezelés díját a munkaadónak megteríti, s azonkívül a munkás, vagy cseléd munkaképzetlenségének tartamára, de legfeljebb 60 napra a munkaadónak minden napra egy koronát fizet ki.

Ha a munkaadó fent meghatározott minden kötelességét nem teljesíti, a gyógykezelésről, segélyezésről a munkaadó költésére a pénztár gondoskodik. Ilyen esében a munkaadónak a pénztárral szemben akkor sincsen követelése, ha a baleset nem az ő hibája miatt következett be.

Ha a baleset következtében meghal, hátramaradt családjának a pénztár egyszerűminderkorra 400 korona segélyt ad.

A munkaadó a tagsági könyvet a cselédétől akkor sem veheti el, ha a felvételi díjat s a tagsági díjat a cseléd helyett a bérbé való betudással vagy a nélkül ő fizeti. Ha azonban az a cseléd, aki helyett a bérbé való betudás nélkül a gazda fizette a díjakat, öt évi szolgálati idő eltelté előtt lép ki a szolgálatból: a munkaadó által befizetett összegget annak megteríteni köteles. A tagsági könyvet zálogba venni, arra ítélni, vagy azt bármely követelés fejében visszatartani tilos. E tilalom megszegése hibás.

Az öntöző társulatok és a közérdekű öntöző csatornák.

A földmívelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy közérdekű, vagy magasabb közgazdasági szempontból külön öntöző társulatok alakulását, ezek, nemkülönben egyéb vízi társulatok által tervezett öntöző csatornák létesítését az általa előzetesen elbírálandó tervek alapján előmozdítsa, az ilyen társulatoknak működését támogatja és azokat a jelen törvényben biztosított kedvezményes jogokban és állami anyagi támogatásban részesítse. Az öntöző csatornák víze rendszerint csak öntözési célra, — ezen cél veszélyeztetése nélkül azonban ipari és más célokra is használható.

A rendes házi szükségletekre, cséplőgépek működésének tartására, éltetőnyelék öntözésére vezet meríteni, — itatásra, mosatásra, usztatásra, fürdésre és jégtermelésre a csatornákból vezet kiemelni vagy kivézteni csakis a csatornák rongálásának kizárásával és a társulattól e célra kijelölt helyeken, a társulat által megállapított és a földmívelésügyi miniszter részéről helybenhagyott külön szabályzatban előírt feltételek mellett szabad. Azok az érdekeltek, akik jelen törvény értelmében öntöző társulatot kívánnak alakítani, tartoznak az öntöző csatornahálózatról az összes öntözhető terület feltüntetésével általános műszaki tervezetet, az abban alapul veit öntözött területek kimutatását, költésgepelést és a társulat öntözési területére valószínűleg belépő földirtókokról összeállított kimutatást készíteni és az összes érdekelteket közgyűlésre összehívni.

Valamely érdekeltség a jelen törvény alapján csak abban az esetben alakulhat öntöző társulattá, ha a tervezett főcsatorna vízmennyiségével öntözhető terület legalább egyhármadának belépése a társulathoz végérvényesen akként van biztosítva, hogy az alapító tagok a társulat kötelezébe bejelentett 100.000 koronára a fenti címen, a 200.000 korona többlet pedig a vízi beruházások fejezte alatt előirányzandó hitel ténhrébe számolandó el. E hitelből az állami hozzájárulás legfeljebb 50 év tartamára engedélyezhető.

KÜLFÖLD.

Osztrák vajadás. Feltűnő sürgölődés mutatkozik két nap óta az osztrák közelletben. Mintha valami fordulat akarna beállni a régóta eredménytelenül vajdó nyelvkerésben. De az okokat, amelyek e fordulat esetleges létrehozásánál működtek, még sejtani is alig lehet, annyira titokzatos természetűek. Ugy látszik, itt Budapesten az osztrák delegáció palotája s a királyi

várkastély közt van valahol az orsó, amelyről a rejtelmes fonál megereit. *Körber* miniszterelnök mult heti itt időzése után csakhamar bizalmas topogatózások történtek cseh részről a német pártok vezetőinél, vajjon a nyelvkérdés megoldására nézve hajlandók volnának-e a németek bizalmas, nem kötelező megbeszélésbe bocsátkozni. Cseh részről *Kaiser* s német részről *Funke* konferáltak is egy ideig. Tegnap aztán egészen váratlanul összeült Bécsben a német pártok elnökeinek értekezlete s hosszasan tárgyalt a cseh előterjesztéséről. Az eredmény legalább egyelőre negatív. Az elnökök konferenciája kimondta, hogy nem lát okot új alkudozásokra, mert a cseh javaslattevők alkuk hangsúlyozták, hogy pártjuktól semmi megbízásuk nincs és pusztán mint magánemberek tették ezt a kezdeményező lépést. Beavattottak azt beszéltek, hogy a *Körber*-kabinet tudott a cseh iniciatíváról s azt bátorította is.

A kabinetnek cseh minisztere *Rezek* ma Budapestre érkezett s kihallgatáson volt ő felségénél. *Körber* miniszterelnök is Budapestre érkezett. Ugy látszik, két irányban is folytak a kibontakozási kísérletek. Vagy megegyeznek a csehokkal, vagy egyetemes koalíció a csehak obstruálása ellen. Ha egyik sem sikerülne a kettő közül, akkor következnek be a *Reichsrath* hazaküldése. Majd elválik, mi lesz e legújabb vajadás eredménye.

A belga klerikalizmus alkonya. Még nem kaptunk pontos hírt arról, hogy minő volt a tegnapi belgiumi képviselőválasztások eredménye, de annyit már tudunk, hogy e percben a klerikalizmus csak tíz szavazattöbbséggel bírnak s elvesztettek huszonhét mandátumot. A kormány a legnagyobb zavarban van. Eddig a klerikalizmus párt a képviselőház két harmadarszét tette ki, most pedig csak teljesen jelentéktelenül mulja felül a többi pártokat. Valószínű, hogy a kormány képtelen lesz ezzel a névleges többséggel kormányozni.

A volt parlament 112 klerikalizusból, 28 szocialistából, 12 radikálisból állt. Ez az arány most a liberálisok nagy térfoglalásával alaposan elváltozott.

A belga választók most szavaztak első ízben az új *proporcionális rendszer* szerint. A szavazás *titkos és kötelező* volt. A pártok betérjesztették jelöltjeiket és a pótelöltek neveit, akik egyszerre kerültek választás alá. Ha a megválasztott képviselő meghal vagy lemond mandátumáról, a pótképviselő lép helyébe.

A francia kormány a tegnapi választásokra több megbízottat küldött ki, hogy tanulmányozzák az új rendszert. Ebből tévesen arra következtettek, hogy a francia kormány szintén be akarja hozni a proporcionális választási rendszert.

Brüsszel, május 28.

Amennyire az eddig ismert hivatalos és nem hivatalos adatokból megítélhető, a képviselőháznak 84 katolikus, 68 különféle pártárvallatú szabadelvű és szocialista s egy keresztény demokratá tagja lesz. A szenátusba eddig 47 katolikust és 29 ellenzéki jelöltet választottak. Azzal a 28 szenátorral, akiket a megvetetésekről választanak, a kormány többsége még nagyobb lesz.

A bozerek. Ez a sport-név most sűrűn olvasható a hírlapok távirati rovatában, még pedig oly kegyetlenkedésekkel kapcsolatban, amelyek a legkönyömből nemzetközi cselekvést tehetik szükségessé. A bozerek névvel jelölik röviden azt a kínai forradalmi társulatot, amely néhány hét óta tüzzel-vassal pusztítja a kínai idegentelepeket, kárdélre hánnyja az európai hittérítőket és azzal fenyegetőzik, hogy minden külföldit kiűrt Kínában. A bozerek szeptember tavaly májusban alapította meg egy bandita s az idők folyamán többféle, nagyon exotikus néven szerepeltette. Hívták már *Veres lámpanyónéki*, *Arany harang fátjának*, *Vas-ingnek*, legújabb neve pedig *A hazafiság és béke ökle*. Az utóbbi néven nevezik őket most az európaiak, az ököjelvény után röviden bozerek a névök a nemzetközi sajtóban. A bozerek azzal toboroznak híveket, hogy bebeszéli az embereket, hogy külföldi varázsigeik révén a szekta tagjain nem fogsem golyó, sem szurony. A bozerek eleinte a katolikusokat irtották, később különbség nélkül üldözték az összes keresztény felekezeteket. Midőn *Ju* kormányzó Santungból száz katonát küldött ellenük, nyomtalanul eltűntek. Mult október 11-én újra mintegy ezer embert toborzott össze a főnökük s nevével jegyzett proklamációt bocsátott ki, amelyben a többi közt ez is állott:

A hazafiság és béke ökle hatalmassá akarja tenni a mandzsu-dinasztiát és ki akarja irtani az idegeneket.

A kormány csapatait újabb alaposan elverték, mire a szekta ujult erővel gyilkolt és pusztított. A kínai kormány biztosította a hatalmakat, hogy egyszer s mindenkorra végezni fog az erőszakos szektéval. Igéretét eddig nem váltotta be.

Tientsin, május 28.

A *boxerek* a múlt éjjel fölgyjútták *Lüliho* községet, amely a hunani vasut mentén, 24 mérföldnyire Fengtaítól és 29 mérföldnyire Pekingtől van, és fölszaggatták a vasuti síneket. Számos vasuti kocsit szétromboltak és néhány kínai alkalmazottat megölték. A Fengtaiban levő belga mérnökök bátorágban vannak. A *boxerek* állítólag *Peking* felé tartanak.

Tientsin, május 28.

A *boxerek* lázadása terjed. Az angolok és belgák elhagyták Fengtaít, ahová még ma várják a *boxerek*. Egy vasuti vonat menekülőket szállított Tientsinbe. Tientsin és Peking között déli óta szünetel a vasuti forgalom. A *Newark* nevű amerikai cirkálóhajó és egy francia hadihajó *Taku* felé érkezett.

A Dreyfus-ügy felújítása.

Budapest, május 28.

A Dreyfus-ügy, bármennyire iparkodik is a francia kormány elcsitítani a Dreyfus-ügy által fölkavart szenvedélyeket, agyonüthetetlen. A nacionalisták minduntalan fölelevenítik azt az áldatlan *affairet*. Szükségük van rá, mert abból élnek, az az egyetlen létjuk. Ma újabb vitát provokáltak a képviselőházban s egymás után vonultak fel a nacionalizmus hősei: Castellane, Lehérisse, Lésies, Humbert. De nem értek el semmi egyebet, mint azt, hogy a köztársasági párt annál zajosabb helyesléssel kísérte *Galliffet* hadügyminiszter és *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök nyilatkozatait, s habár az ülést egy ízben a nagy zaj miatt félbe kellett szakítani, a vita mégis a kormány nagy erkölcsi győzelmével végződött, jóllehet *Kranz* volt hadügyminiszter is alkalmasnak látta a pillanatot arra, hogy a mostani kormányt megtámadja. Az ülés lefolyásáról a következő táviratunk számol be:

Páris, május 28.

A Dreyfus-ügy ma ismét szönyegre került a képviselőházban. Gróf Castellane ugyanis megintertette a kormányt, hogy minő magatartást fog követni *Reinach*kkal a bejelentésével szemben, hogy a kiállítás után újból fel akarja eleveníteni a Dreyfus-ügyet, tekintettel arra, hogy a kormány ezt a beszédet nem cáfolta meg.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök nyomban kijelentette, hogy nem ellenzi az interpellációnak azonnal való tárgyalását.

Előbb azonban *Galliffet* hadügyminiszter kért szót, hogy nyilatkozzék *Fritsch* százados indiskréciója ügyében. Mindjárt a rennesi ítélet után — nyomd — megtiltottam a miniszterium osztályfőnökeinek, hogy a Dreyfus-ügyről beszéljenek. A közönség egy része ugyanis esküszik Dreyfus ártatlanságára, a másik rész fel van háborodva azon, hogy az elítélés nem volt egyhangú, de különösen a megkégyelmezés miatt nagy az elkésérés. Ezek is, amazok is áprilisban egy külföldi származású katonának a letartóztatása után azt híresztelték, hogy ennek a letartóztatott tisztnak a birtokában olyan irományok vannak, amelyek a hadügyminiszteriumot nagyon érdeklik. A miniszterelnök a rendőrség útján nagyon könnyen megszereshette volna ezeket az irásokat, de nem tette, mert nem tartotta szükségesnek. (Mozgás.) Meg vagyok róla győződve, hogy a miniszterelnök azért nem rendelte el az irományok megszerzését, mert haszontalanságukról biztos tudomása volt. (Tetszés a baloldalon.) Erre egy *Fritsch* nevű vezérkari százados egy ügynököt küldött az illető városba, ahol az okmányok voltak. Két német nyelvű levél és egy *Geiger* nevű embertől *Thomps* álnév alatt. A levelek „*Mathilde* asszonynak” szóltak. En *Humbert* képviselő interpellációjából értesültem a levelek létezéséről. Sajnos, hogy *Fritsch* százados nem kopogtatott az én ajtómon, amely minden tisztté számára nyitva van; mindjárt elkövette az indiskréciót. A százados beismerte ténnyét, de azzal védekezett, hogy politikai akcióit látott benne. Könnyezve mondotta, hogy *örültség vett rajta erőt*. Meghívtam azt a három tanut, akik szóról-szóra ismételték a jelenet alkalmával történeteket.

Sajnálja a miniszter, hogy akadtak, akik még bókákat mondtak *Fritsch*nek. A *hadsereg jegyezze meg, hogy a Dreyfus-ügy végleg be van fejezve, megtorlásról nem lehet szó*. (Tetszés a baloldalon, zaj jobbfelel.)

Most újra gróf Castellane jelent meg a szószéken. Mindenki érdeklődéssel nézi, mert senki sem ismeri. Fiatal ember, elegánsan öltözködik, pelyhedző a bajusza. Annyit tudnak róla, hogy a felesége Gould amerikai milliomosnak a leánya. A hadügyminiszter

kijelentéseivel szemben azt erősíti, hogy a kormány bűnrésze annak az *összeesküvésnek*, amelyet egy áruló erkölcsi rehabilitációja érdekében szöttek.

Leberissé helyesli *Fritsch* százados eljárását és kérdi, hogy miért nem üldözték őt (Leberissét) is, úgy mint bűntársát. Szemére veti a miniszterelnöknek, hogy nem vonja felelősségre *Tomps* ügynököt hazugságaiért. (Zaj.)

Lasles utal arra, hogy ő figyelmeztette *Galliffet* hadügyminisztert a rendőri iroda üzeimeire és hogy *Galliffet* azt válaszolta, hogy a meddig ő miniszter lesz, nem fogják feleleveníteni a Dreyfus-ügyet. (Tetszés.)

Humbert *Waldeck-Rousseau* miniszterelnöknek a szenátusban tett nyilatkozataival szemben fenntartja azt az állítást, hogy a rendőrgyűlölköki okmányokat kutatnak a Dreyfus-ügy felújítása céljából. (Ellenmondás balról.)

Waldeck-Rousseau miniszterelnök kifejti, hogy a kormány nem tartotta szükségesnek megeafolni *Reinach* beszédeit, mint amelyek a kormány intencióival ugys teljes ellentétben állanak. Felolvassa *Tomps* leveleit és hozzáteszi, hogy a második ügyosztálynak egyik embere az ellenkező utasítás ellenére részt vett az ismeretes üzemekben. A szinpadai hatás kedvéért *Tomps* leveleit egy tiszt árulása útján a nyilvánosság elé vitték.

Megújuló tetszesség tör ki erre a szélsőbaloldalon, mire ellentmondás és lármá zudul jobbról és a nacionalisták padjairól. A legtöbben állva maradnak.

Deschanel elnök hiába rázza a csengelyűt. *Galliffet* hadügyminiszter rosszullete miatt elhagyja a termet. A nacionalisták ezt hangos megjegyzésekkel kísérik: a baloldali pártok pedig folyton tapsolnak *Waldeck-Rousseau*nak; a radikálisok és szocialisták sűrű sorokban állanak fel a szélsőbaloldali padjai előtt, hogy a miniszterelnöknek tetszésüket nyilvánítsák.

Felkiáltások: Eljen a köztársaság!

Mint hogy a zaj nem szűnik, **Deschanel** elnök felfüggeszti az ülést és kiűrteti a karszokat.

Miután az ülést 7 órakor újból megnyitották, **Waldeck-Rousseau** miniszterelnök kijelenti, hogy sohasem jutott észébe, másképp fogni fel *Tomps* leveleinek kiszolgáltatása ügyét, mint ahogy *Galliffet* hadügyminiszter felfogta és tiltakozik az ellen a gyanúsítás ellen, mintha ő vonakodott volna csatlakozni ahhoz a dícsőrethez, melylyel *Galliffet* a haderegnek adózott.

Kranz tiltakozik azok ellen a vádak ellen, melyeket *Waldeck-Rousseau* a második ügyosztály tisztjei ellen felhozott. Szemére veti a miniszterelnöknek, hogy elűrtte a Dreyfus-ügy újra felvételére irányuló územeket.

Az ülést véget ért. Szavazásra kerülvén a dolog, a ház 388 szóval 247 ellen a *Waldeck-Rousseau* kormányának bizalmat szavazott.

A háború.

Budapest, május 28.

Lord *Roberts* és hadoszlopai most már tényleg *Transvaal* területén állanak. Az előcsapatok pénteken és szombaton keltek át a *Vaal* folyón *Parysnál* és *Lindequenél*, tegnap pedig Lord *Roberts* maga is átkelt a folyó északi partjára és *Junctionban* (*Vereeninging*) ütötte föl főhadiszállását. A boerok visszavonultak előle s mintegy tíz mérföldnyi távolságban, *Meyertonban* szálltak táborba. Az átkelés hírével kapcsolatban a *Daily Telegraph* nagyvremesen már azt újságolja, hogy *Krüger* meghódolása minden pillanatban várható. Ugy véljük, hogy ezt az eshetőséget még a boerok főembereinek hosszas tanácskozása fogja megelőzni.

Mai tudósításaink a következők:

London, május 28.

A *Daily Telegraph* azt hiszi, hogy *Krüger* meghódolása már most minden pillanatban várható.

London, május 28.

Lord *Roberts* jelenti *Junctionból* tegnapi kelettel: Ma reggel átkeltünk a *Vaal* folyón s a folyó északi partján táborozunk. Három emberünk megsebesült és egy elűnt. *Baden-Powell* tábornok azt jelenti, hogy *Buluva* és *Mafeking* között helyreállították a vasutat s hogy élelmiszert érkezett.

New Castle, május 28.

A boerok egy része visszatért *Laingeneck* közelébe. Egy nagy boer haderő *Ladybrand* fölől vonult *Laingeneck* felé. Pretoriából új kommandók csatlakoztak *Botha* tábornokhoz.

London, május 28.

Az esti lapok egy mai keletű fokvárosi táviratot közölnek, amely szerint híre jár, hogy *French* tábornok *Johannesburgba* érkezett.

London, május 28.

A Reuter ügynökség jelenti *Mafekingből* e hó 23-áról: Az ostrom kezdete óta bekövetkezett veszteségekről a következőket jelentik: 44 tiszt közül 6 meghalt, 25 megsebesült, egy elűnt. 995 kőzember közül 61 meghalt, 108 megsebesült, 26 elűnt, 16-an betegségben haltak meg. A fehér lakosságból 4-ei megölték, 5-en megsebesültek és 32-en betegségben haltak meg. A barna bőr katonák és bennszülöttek közül 353-an meghaltak és 297-en megsebesültek.

HIREK.

Budapest, május 28.

— EUDAPESTI NAPLO. Május 31-én új előfize és nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *József* főherceg *Alesuthról* *Unterauer* udvari tanácsos kíséretében ma a fővárosba érkezett. — *Wallacia* Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter e heti audienciáját csütörtökön délelőtt 10 órakor tartja meg.

— A király Budapestén. Ő felsége ma reggel 5 óra 45 percek kíséretével külön udvari vonaton a fővárosba érkezett. Tíz órakor általános kihallgatás volt a királyi palotában. A király csütörtökig marad a fővárosban, s ez alatt az idő alatt több felé látogatást tesz. Csütörtökön délután 5 órakor ismét *Gödöllőre* utazik. A király ma délelőtt tíz órakor általános kihallgatást adott, amelyen a következők járultak elője:

Brankovich György patriárka, gróf *Károlyi* Sándor, gróf *Széchenyi* Béla és dr. *Rezek* Antal osztrák miniszter titkos tanácsosok, *Pilsticker* Teréz báróné, titkos tanácsos özvegye, *ógróf* *Pallavicini* János és gróf *Wydenbruck* *Kristóf* követei, *Sárközy* Aurél főispán, báró *Biret* Gyula kamarás, *Pulay* Géza kuriai bír. *Retel* Jenő kir. táblai tanácselnök; lovag *Kuvisch* *Ottokár*, *Kummer* *Henrik* és *Habrowski* *József* vezérőrnagyok, *Egger* *Rezsó* vezérhadbiztos, *Blaschka* *József*, *Michel* *Arnold*, *Felzmann* *Adolf*, *Möllinár* *Kálmán*, *Javorik* *Lejos*, *Rovenski* *József*, *Suchan* *Gottfried*, *Krajaecics* *Filipp* és *Vestner* *Károly* orzsedosek, *Bruttmann* *Alajos*, *Csáp* *Miklós*, *Philipp* *György*, *Rucevics* *István* és *Urich* *József* vezértörzssorvosok, *Fabritius* *Gyöző* és *Genseck* *Richard* alezredek, *Kummer* *Antal* vezérhadbiztos, *Létai* *Gusztáv*, *Forster* *Gyula*, *Gaal* *Tibor*, *Bucsnánsky* *Ede* és *Sárkány* *Endre* miniszteri tanácsosok, dr. *Balogh* *Jenő* egyetemi tanár, *Hartig* *Sándor*, *Berczik* *Gyula*, *Pap* *Elek* és *Styukovszky* *Károly* osztálytanácsosok, *Csathó* *János* alispán, *Weer* *György* és *Siebenfreund* *Béla* törvényészeki elnökök, *Moosary* *Sándor*, *László* *Pál*, *Fekete* *Benő* és *Fromhold* *Artur* királyi tanácsosok, dr. *Berkes* *Sándor* közbiztosok, *Gaibel* *Endre* és *Steinberger* *Károly* kanonok, *Vig* *Albert* ipariskolai igazgató és *Ádám* *Géza* gimnáziumi igazgató. Együttesen fogadta a király: gróf *Bathányi* *Lajost*, dr. *Korányi* *Frigyes* egyetemi tanár, *Beniczky* *Ferenc* főispán, *Márkus* *József* főpolgármestert, *Müller* *Kálmán* miniszteri tanácsost, *Ormódy* *Vilmos* vezérigazgatót, *Szorb* *György* képviselőt és *Deutsch* *Sándor* bankigazgatót, valamint *Gold* *Zsigmondot*, *Pfeiffer* *Mátyást*, *Schreiber* *Ignácot*, *Mechwart* *Andrást* és *Josipovich* *Gézát*.

Kedden délelőtt 12 órakor a király megtekinti a tudomány egyetem új palotáját. *Wallacia* Gyula kultuszminiszter fogadja ő felségét. A rektor és a dékának az előcsarnokban várják a királyt és ott, valamint a lépcső följáraton az egyetemi ifjuság fog sorfalat állni. Az egyetem tanári kara a díszteremben üdvözli ő felségét, aki be fogja írni a nevét a tudomány egyetem emlékkönyvébe. Ez a királynak harmadik látogatása lesz a tudomány egyetemen. Legelőször 1865. június 9-én volt ott a király. Ezenkívül még egy királyi látogatás van megörökítve az egyetem évkönyvében. 1886. május 4-én *Lechner* *Agoston* rektorssága alatt történt ő felségének ez a látogatása, amikor *Trefort* *Agoston* kultuszminiszter kalauzálása mellett az orvosi kar központi épületét és az első belklinikát tekintette meg a király.

— Kinevezés. A király dr. *Istvánffy* Gyula kolozsvári tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, egyetemi tanári címének és jellegének meghagyásával, a VI. fizetési osztály első fokozatába való sorolással a központi szőlészeti kísérleti állomás és ampelológiai intézet igazgatójává és a felsőbb szőlészeti és borkészítési tanfolyam növénytan tanárának nevezte ki.

— Új pápai kamarás. A római pápa *Gossmann* *Ferenc* váci püspöki titkárt és szentszéki jegyzőt pápai titkos kamarásnak nevezte ki. A kitüntetés az új váci püspök a következő táviratban tudatta titkárával:

Ó szentsége Téged föltérjesztésemre kamarásává kinevezni kegyeskedett. Gratulálok Neked, édes fiam e kitüntetéshez.

Csáky, püspök.

— **Brandes György állapota.** A kiváló dán esztétikus Budapestről tudvalegleg betegen ment haza Kopenhágába és azóta folyton az ágyát nyomja. Egy héttel ezelőtt aggasztó hírek keltek szárnyra hogylétéről, amelyek azonban szerencsére tulzatkannak bizonyultak. Erről tanuskodik *Huszár* Vilmoshoz írt tegnapi levele, amelyben Brandes maga említi, hogy állapotában némi javulás állott be. Az érdekes levélnek erre vonatkozó részei különben így szólnak:

A világ nélkülem halad tovább a maga útján; én mint nyugodt szemlélő fekszem az élet folyamán, ahol a többieket uszni és vitorlázni látom; a többiek utaznak, én nyugodtan fekszem és kívül esem a játékon, mint az már több mint három év óta igen gyakran megtörtént velem. Betegségem jelenleg oly állapotban van, amelyet javulásnak neveznek, ami annyit jelent, hogy a baj szünetel. Körülbelül egy hónap óta a gyuladást ugyanabban a visszérben van, a bal térd alatt. Egyszer bizonyára csak véget ér, hogy aztán jobb és fogatosabb időben újra kezdődjék. Közönséges nevemben a kedves Budapestet, t. i. azokat a jó embereket, akikben megvan a mérhetetlen jóság, hogy irántam érdeklődnek.

— **III. Béla király emlékezete.** A koronázó Mátyás-templomban díszes sirbaltban nyugszik III. Béla király és felesége, Antioikiai Anna földi maradványa. O felseje a maga költségén építette a sirbaltot. A kegyeltes cebra szánt összeg maradványából remek emlékkönyv készült, amelynek szerkesztője *Forster* Gyula miniszteri tanácsos, a műemlékek országos bizottságának másodelőnöke. A könyvet ma mutatta be a királynak, aki nagyon meg volt vele elégedve. Az album kötése iparművészeti remekmű s *Förk* Ernő tanár terve szerint készült. A zománomunkat *Hibán* Samu, az iparművészeti iskola tanára készítette. Csodálatosan szép rajta a Szent Istvan-korona és az Arpad-kori magyar címerpajzs. Az emlékművet a közönség megtekintheti három napon át az Iparművészeti Múzeumban.

— **A bankormányzó Debrecennek.** Lovag Bilinszky, az Osztrák-Magyar-Bank kormányzója napokig vendége volt Debrecennek, ahol páratlan vendégszeretettel fogadták. Lovag Bilinszky a sziveslátást a következő, Simonffy debreceni polgármesterhez intézett táviratban köszönte meg:

Még egyszer ezek között Nagyságodnak és az egész városnak a rendkívül vendégszerető fogadtatását; a példásan adminisztrált munióipiumban nyert benyomásokat mindenkorra hálás emlékezetemben tartom.

— **Rainer főherceg utja.** *Ciliből* jelentik, hogy Rainer főherceg tegnap a landwehr zászlóalj megismerésére odaérkezett. A pályaudvaron gróf Attoms helytartósi tanácsos és járási főnök, a polgármester és a városi plébános fogadta.

— **A sikkasztó villája — templom.** Tusnád reformátusai bélyeges papírosan megírták az aradi törvénytörőknél, oldja föl az országos hírű sikkasztónak Kriványinak tusnádi villáját a törvényos zár alul és engedje át azt nekik, a magyar zarád szegény sorsu hűveinek — templomul. Így tehát ugyanott, ahol valamikor Krivány János az árva pénzének elisikkasztására fundálta ki az ő gyalázatos fondorlatait, ott, nemsokára tiszta lelkekből becsületes óhajításokat fog kiváltani az imádság. Az ördög tanácsa általuk és lesz belőle: Isten-háza.

— **Jókai Párisban.** Jókai feleségével ma reggel érkezett Párisba a keleti pályaudvaron, ahol a Párisban tartózkodó magyar írók és művészek testületét fogadták. A pályaudvaron várták a vendégeket dr. Székely Béla, Boros Samu, Borostyán Nándor, Thék Endre, Bálint, Révai, Sonnenfeld és mások. A magyar kolónia nevében *Székely* Béla virágcsokrot nyújtott át Jókainak. *Lukács* kormánybiztos fogatán ezután Jókaiék a magyarok kíséretében Elysee szállóbeli lakásukra hajtottak. A koszorú író tiszteletre több ünnepséget rendeznek, melyeknek elsőjét valószínűleg Saint Cloudeban tartják, ahova a résztvevők külön gőzösrel rándulnak ki. A francia írók, politikusok és művészek bizottsága is bankettet rendez Jókai tiszteletére a magyar és külföldi sajtó bevonásával. E bizottságban a francia irodalom és művészet legkiválóbb alakjai szerepelnek, többek közt Anatole France, Jules Claretie, Paul Herwin, Marcell Névost stb. stb.

— **Pro litteris et artibus.** A királyi sternecki *Daublinsky* Róbert bölcsészettudornak, helyi alkalmazásu ezredesnek, a cs. és kir. katonai földrajzi intézet főnökei osztálya vezetőjének, a „Művészetért és Tudományért” cs. és kir. osztrák-magyar díszjelvényt adományozta.

— **Halálozások.** *Csejthi Varrassy József*, az arad-városi szabadelvű-part tisztelbeli elnöke, az aradi politikai és társadalmi közelet vezérferfia ma délután meghalt. Varrassy Arpad tanfelügyelő édesatyját gyászolja az elhunytban.

Bogarlai *Kolozvári Albert*, volt 48-as honvédhadnagy, nyugalmazott honvéd százados 17-ikén 68 éves korában meghalt *Szekén*. 19-ikén volt a temetése nagy részét mellett.

Sir Imre államvasuti tisztviselő tegnap meghalt 40 éves korában. Temetése holnap délután 3 órakor lesz a Stáhy-utca 11. sz. grészházban.

— **Napfogyatkozás, égiháboru.** Ma délután bizonyára sok ambiciózus diákokyerekek tört be egy-egy magányos ablakot, hogy kormos üveget csináljon belőle. A gyalogjárók szélein sok mükedvelő csillagászt lehetett látni, aki mind a napfogyatkozásra volt kíváncsi. Akadt is látvány, még pedig igen érdekes. Négy óra után néhány percel a Nap alsó félkörönjia mintha egy darabon behorpadt volna. Félt öt felé már nagy darab hiányzott a fényes korongból, öt óra körül pedig már tisztán lehetett látni a Nap elé tolakodó Hold egy darabját, amely fekete félkörként vágódott a vakító korongba. Talán még tőbbet is lehetett volna látni később, de a Nap lebujt a négyemeletes paloták mögé, a Gellérthegyre meg bizonyára igen kevesen mentek utána a kormos üveggel. Az érdekes csillagászati tüneményt nyomon követte egy kis parázs meteorológiai mutatóvány. Amint a megfogyatkozott Nap távozott körülökből, nagyot villámlott, dördült s megeredt az idei viharsezőn első nagy zivatarja, dörgő villámmal, záporral, mogyorónyi jéggel. Egyszeribe kihaltak az utcák, nem maradt más a fórumon, mint a hatalmas jégeső, amely a mi szomszédságunkban is nagymennyiségű ablakot vert be. Es itt van a tévedés a sorrendben. Mert ha a jég előbb veri be az ablakokat s a napfogyatkozás csak utóbb következik, több üveget lehetett volna bekormozni, kevesebb diákot vertek volna meg s a természetből egyébként is szép lett volna, hogyha már napfogyatkozást ad, bekormozni való üvegről is gondoskodjék. Így azonban fordítva történt a dolog s az elégedetlenekeket egy ragyogó, nagy szivárvány békítette meg. A szivárványon kívül tartósabb emléket is hagyott hátra a napfogyatkozást követő felhőszakadás. A viztömeg a Teley-téren beszakította a csatornát és a villamos-síneket úgy megrongálta, hogy a villamos közlekedést meg kellett szüntetni. A víz behatolt néhány pincealakásba is, ahonnan a derék tűzoltó bácsik tűntették el a veszedelmet.

— **Bosnyák deputációk Budapest.** A Budapesti időző boszniai mohamedán küldöttségnek néhány tagját tegnap fogadta *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter. A küldöttség vezetőjéhez, *Ali Drabics* mutihoz így szólt a miniszter:

— Ugy hálom, valami kérvényt akarnak átadni. A muti azt felelte, hogy ő és társai nem hoztak magukkal semmi kérvényt, hanem csak azzal a kéressel jöttek, hogy a miniszter eszközöljön ki nekik kihallgatást a királynál.

— Mit akarnak kérni ő felségétől? — kérdezte *Kállay*.

— Át akarjuk adni a császárnak a vallási viszonyaink rendezésére vonatkozó szabályzatot, felelte a muti.

— Ez az a szabályzat, amelyet nekem is előterjesztettek?

— Az.

— Megfontolom a dolgot s a legrövidebb idő alatt tudatni fogom önökkel az elhatározást.

A miniszter eme szavaival véget ért a kihallgatás s a muti még csak arra kérte a minisztert, hogy pártolja melegen az ő kérelmeket.

A deputáció, mely már e hó 10-ike óta van Budapestben, türelmetlenül várja a döntést. Tagadják, hogy a török főkonzul kiköszarazta volna őket, mert hiszen nem is jelentkeztek nála. A küldöttségnek csupán egy tagja, kinek Törökországban földje van, jár a főkonzulházon s ott igen nyájasan fogadták. Tegnap és ma két másik — *görög-keleti* — deputáció érkezett Budapestre Boszniából és Hercegovinából. Mintegy hatvanan vannak, köztük tizenhat pap. *Joftanovics* Gergely szerajevói kereskedő és földbirtokos, meg *Szola* Vojesztáv mosztári földbirtokos a vezetői ezeknek a deputációknak, amelyek szintén a király színe elé óhajtanak járulni, autonómiájuk rendezése és különböző gravámenek dolgában.

— **Még egy akkord.** A francia hivatalos lap tegnap számban a következő sorok jelentek meg:

Esterházy Károly-Mária-Keresztély, született 1875. december 2-ikán Bourgnban (Ain), lakik Beautiranban (Gironde) kérelmezi, hogy *Christian* (Keresztély) keresetnévét eddigi vezetéknevé helyett használhassa.

Ehhez csak nem kell kommentár.

— **Zátorya jutott hajó.** Algirából jelentik, hogy a *Hermine* magyar osztrák gőzös Methiből Triesztbe ment a Tenez-foktól 10 mérföldnyire Zátorya került. Helyezte a rossz időjárás miatt veszedelmes, mert a mentési munkálatokat egyelőre be kellett szüntetni. A *Neva* vontató gőzös, amely a „*Hermine*” körül tett szolgálatot, visszatért Algirba.

— **Tilos! Klagenfurtból** táviratozzák: A *Südmark* egyesület javára rendezett mai színházi előadásról a helyőrség tisztikarát és legénységét tiltották. A legénységnek előre tudtára adták, hogy harminc napi elzárás fenyegeti azt, aki az előadásra elmegy.

— **A ballerínák harca.** Ballerínákról, akikel eddig csak a színházi rovatban foglalkoztunk, kell most ezen a helyen megemlékeznünk a szenzációs esethez méltó szenzációs formában. Ime az érdekes esetről tudósításunk:

I. A névtelen levél.

Március 22-én *Orbán* Mariska, a *Népszínhás* egyik ballerínája névtelen levelet kapott. Nem tudjuk, hogy mi állhatott abban a levélben, de az bizonyos, hogy a szőke gyermek arcát a harag pirja öntötte el és „hochspicere” emelt lábaoskájával összetiporta az iratot.

— Ezt csak az *Eisner* Teréz írhatta! — sziszegte eltorzult arculatallal. — Majd adok neki.

II. A harc.

Március 23-án nagy patália volt a népszínházi ballet-iskola Csokonai-utca 3. sz. alatt lévő iskolatermében.

Az előzményekhez képest *Orbán* Mariska belépő társnőjét *Eisner* Teréz megkeletös udvariatlan, sőt mondatni sértő szavakkal fogadta. *Eisner* Teréz, alighogy magához tért a váratlan támadás okozta meglepetéstől, nem maradt adósa társnőjének.

Előbb csak szóharag folyt közöttük, de aztán a felizgatott szenvedélyek a titlegesség mezejére ragadták őket.

És egy pillanat alatt letépett kontyok, hervadt virágok jeleztek a harc színhelyét. A dolog azonban ezzel nem lett elintézve, mert *Orbán* Mariska ennek dacára fenntartotta azt az állítást, hogy *Eisner* Teréz volf az, aki neki azt a sértő tartalmú levelet küldötte, amely miatt ő kénytelen volt megtámadni.

— Ártatlan vagyok! — mondá *Eisner* Teréz és ebben a főlemelő tudatban megtámadtatásáért s az elhangzott sértő kifejezéseikért a büntető járásbírószag előtt keresett elégtételt ellenfelén.

III. A tárgyalás.

Ma tárgyalta ezt az ügyet *Baló* albiró.

A tárgyalásra 11 csinos balletáncosnó volt beidéve, akik hivatta lettek volna vallomásaikkal tisztázni a történeteket.

Közler Rózsika, *Mezei* Fanny és *Helfer* Anna kihallgatásai után azonban az ügy vártatlan fordulattal nyert befejezést.

Baló bíró intelmére az ellenfelek *Orbán* Mariska és *Eisner* Teréz kibékültek egymással s így a további eljárásnak többé helye nem volt.

A kibékült ellenfelek és a tanúk lovagjaik kíséretében vidám kacajok között távoztak el a törvénytészeki palotából.

— **A negyvenkettes számú szoba albumba.** A rendőrség épületének negyvenkettedik számú szobájában képkiallítás van, nagyon szomorú látat. Azoknak a halottaknak az arcképei vannak itt belerakva az albumba, akikről nem sikerült megtudni azt, hogy mi volt a nevük, amíg éltek. S csak ebben az esztendőben, pedig még alig éltünk le belőle öt hónapot, ötvenhárom új fotográfia került egy albumba. A legtöbb persze öngyilkos lett. Az otthonától messze s féltékeny gondoskodva arról, hogy ne maradjon a zsebeiben semmi irás, ami nyomára vezetne annak a titoknak, amit vele együtt eltemettek azzal a hivatalos sietséggel, ami az ilyes hatóság végítzteshetet jelemzi. Az ötvenhárom fotográfia közül huszonkilencről meg lehetett állapítani, hogy kinek a holttestét ábrázolja, huszonnégyről azonban máig se tudják, hogy kinek a képe.

— **Magyar lovak Transvaalban.** Három hónapja távollét után tegnap érkeztek vissza Fiuméba azok a magyar és olasz emberik, kik az első lózállító gőzössel elmentek Dél-Afrikába. Honfitársainkat Fokvárosból egy angol gőzös elsőzör *Londonba* vitte, onnét Rotterdamba hajóztak, majd vasuton jöttek Fiuméba, természetesen az angolok költségén. Itt aztán a lózállító cégnek kikapták bérüket, amely napora 3 koronával számítva közel 300 koronára rug. Tegnap indult el dél-afrikai útjára Fiuméből a *Camming* angol gőzös, amely 727 lovat visz az angol hadsereg részére. A hajón a 81 főnyi legénységön kívül öt utas is van, ezek között *John Hotham* angol lovas-tüzérségi ezredes. Ez az első angol gőzös, amely egyetlen magyarországi lóápolót sem szerződöttett.

— **Negyven ember halálos katasztrófája.** Southamptonban, mint Londonból táviratozzák, borzalmas szerencsétlenség történt, amelynek negyven emberélet esett áldozatul. Egy jégreaktár épül a tengerparton kilencszáz pilótán s ma délben, amikor a munkaidő lejárt, az egész építmény leszakadt. Szerencsére a munkások legnagyobb része már elment volt, de a negyven munkás közül, aki még rajt volt az építményen, egy sem menekült meg. Valamennyinek a holtteste előkerült már a romok közül.

— **Rothschild Adolf végrendelete.** Tegnapelőtt tették hivatalosan közzé báró *Rothschild* Adolf végrendeletét Párisban. Ez a végrendelet egyike a legutóbbi évek legbőkezűbb rendelkezéseinek, amint ez a következő részletekből is látszik. A végrendeletet hagyott többek közt:

1. A Louvre nemzeti gyűjteményének egy olyan iparművészeti gyűjteményét, amelynek a berendezéséhez 300.000 frank kell.
2. Félmillió frankot szükségét szenvedő papok segítésére, valláskülönbség nélkül.
3. Félmilliót, hogy halála napján a párisi szegények közt osztsák ki.
4. Az állatvédő-egyesületnek 150.000 frankot.
5. Évi 10.800 frank járadékot a Pasteur-intézet croup-osztályának.
6. Tíz milliót egy Párisban felállítandó szemkórház építésére és örök időkre való fenntartására.
7. Egy milliókat örök birtokot, hogy közteret csináljanak belőle.
8. Egy milliót, hogy évi kamatait negyven olyan szegény leány közt osztsák fel, aki keze munkájából él.
9. Negyedmilliót a mértékletességi egyesületek stb.

Ezek csak egyes intézkedései a végrendeletnek, amely így több, mint harminc milliót oszt fel jétékony célok között. Ugyancsak most lett nyilvánossá a végrendelet utolsó két sora is, amely így hangzik:

„Nagyon korán reggel temessenek, hogy minél kevesebb embert zavarjak.”

— **A főváros adminisztrációjának rostája.** A főváros közigazgatási bizottságának van a többiek közt egy olyan választmánya, amely kirostálja az adminisztráció masinájából azokat az embereket, akik nem képesek megfelelni annak a kötelességnek, amit rájuk ró a hivatal. A fegyelmi választmány ma ülészet. Mindössze öt tisztviselőt idéztek a sorompók elé. Ezek közül az egyik, Márkus Imre, a maga kivánságára jelent meg a választmány előtt, hogy végre teljesen rehabilitálják egy régi ügyben, amiből különben is csak a helytelen információk alapján lehetett nagy dolgot csinálni. Arról volt szó, hogy Márkus, aki azóta anyakönyvvezető lett, még fogalmazógyakornok korában késedelmesen intézett el egy ügyet s ebből a mulasztásból a fővárosnak kára lett volna. A választmány ma kimondta, hogy semmi mulasztás sem terheli. Egyik fővárosi mérnök egy kis feddésre szolgált rá azzal, hogy szabálytalanul adott ki egy építési engedélyt. Kétszáz kriminális ügyben is itélkezett a választmány. *Kövessy József* végrehajtót, aki a felelőtlen pénzeket szedett föl s nem szolgáltatta be a pénztárba s *Kappa Pál* irnokot, aki egy oszomó bélyeget sikkasztott, hivatalvesztésre ítélték. Egy ügy pedig függőben maradt, míg az új vizsgálat föl nem derül azt, hogy hibás-e az az irnok, aki ellen megindították.

— **A várbástya áldozata.** *Milosovits Antal*, egy 74 éves, törődött ember, aki a nagy időkben száz halállal nézett szembe a csatamezőn, most a béke napjaiban megfutott az élet nyomora elől s levetette magát a várbástyáról. Az öreg honvéd holttestét bevitték a Szent István-kórházba, ahol az éjjel kiszenvedett. Temezése iránt eddig senki sem jelentkezett s valószínű, hogy az öreg, mint ingyenes halottat az éjjel kiviszik az új temetőbe. Így térítik meg egykori szolgálatait, a csaták fáradságait, a lelkesedését, a bátorságát.

— **Halál a hivatalban.** A fumei postahivatal egyik főtitkára *Vistarini Imre* tegnap munka közben hirtelen meghalt. Rendes időben érkezett hivatalába, ahol délelőtt 10 órák körül olyan heves görcsök lepték meg, hogy az orvos nem merte hazaszállíttatni és a hivatal vendégszobájának a pamlagjára fektette. A fájdalmas görcsök délután 4 óráig kínozták a szerencsétlen embert. Akkor meghalt. Holttestét este a temető halottas kamrájába szállították. *Vistarini* 29 évig állott az állam szolgálatában.

— **Szegény gyermekek nyaralása.** Együttesen szándékoznak a Szűnidei Gyermektelep Egyesület, az éhező iskolás gyermekek táplálására alakult Gyermekbarát Egyesület, a Fehér Kerest Egyesület és a Gyermekvédő Egyesület a fővárosi lakosság részvétét szegény vendégek iránt felhívni, illetve ébren tartani. Első kísérletként elhatározták, hogy csütörtökön 31-ikén délután 4 órakor Ós-Budavára egész területén, tehát a mostani ingyenes részvisszakapcsolásával egy megszabásu majálist rendeznek, amely alkalommal a vállalat igazgatósága minden téren kacsatató gyermek szórakoztatásokat, nyitott szinpadokon délutáni 6 és esti 10 órakor Lockhart csodaelefántja, Hegelmann légtornaszai és a többi minden gyermek által élvezhető előkelő művészecsoportok feléptelvé variété előadásokat rendez. Ezzel egy időben *Bokody Antal* jónívű színtársulata 6 egyfelvonásos kacatató bohózzattal kedveskedik a látogatóknak. Ezenkívül különféle meglepetésben fáradozik a rendezőség. Ezek közül egyelőre csak azt árulhatjuk el, hogy a *Budai Dalárda* a jétékony célra való tekintettel megígérték közreműködését. Reméljük, hogy a jétékonyosság ez ünnepe anyagi sikerrel fog járni.

— **A párisi kiállításról.** Tegnap Frigyes főherceg, Izabella főhercegné és három leánya, valamint báró *Koiz* főudvarmester és két udvarhölgy kíséretében meglátogatta a magyar pavillont, ahol *Lukács Béla* kormánybiztos fogadta a fenségeket. *Lukács* bemutatta a fenségeknek *Miklós Ödön* helyettes kormánybiztos és *Radisics* Bálintot. A fenségek látogatók másfél órát időztek a pavilonban és örömmüknek adtak kifejezést, hogy kiállításunk oly szépen sikerült, megköszönték *Lukácsnak* és a többi uraknak magyarázatait és megígérték, hogy hétfőn a ruházati csoport kiállítását is megnézik, amelyben az Izabella-Egyesület himzseői általános feltűnést keltettek. Vasárnap este *Delcassé* külügyminiszter százötven terítékű ebédet adott, amelyen *Lukács Beláné* *Waldeck-Roussseau* miniszterelnök mellett, *Lukács Béla* *Delcassé* külügyminiszter neje mellett foglaltak helyet. A diner utáni fogadásra a magyar jutytagok is meghívtattak. Ott voltak *Grünzenstein*, *Ludvig*, *Máday*, *Farbaky*, *Pekár*, *Thék*, *Gerbeaud* és többen, valamint a kormánybiztoság személyzete.

— **Négy jelölt.** Folytak a választások Olaszországban s a pártok minden erejüket megfeszítik, hogy a különböző politikai hitvallásoknak lehetőleg sok hívet toborozzanak. De a nagy közönség kevéssé érdeklődik a pusztán politikai jelöltek iránt, mert e napokban néhány oly jelölés történt, amely témérdek pikantiáival van tele. Első sorban nagy port vert fel, hogy *Gabriele d'Annunzio*, a *Tüz* szerzője, aki nemrég kijelentette, hogy visszalép a politikai pályától, megmondta magát és fönntartja ortonaí jelöltségét; azonkívül *Firenze* egyik kerületében is föllépett *Cabray-Dipay* ellen és tudtán kívül még *Basilicata*-ban is kandidálták. Így tehát háromszoros jelölt lett.

A regényírón kívül váratlanul jelöltette magát egy másik világhírű olasz is: *Pietro Mascagni*. Őt *Pesaro* városa léptette fel képviselőjelöltül. *Mascagni*, aki a *pesari* Rossini-zeneakadémia igazgatója, kijelentette, hogy elvállalja a képviselőjelöltséget és *D'Annunzio*-val együtt a *liberális művészet* akarja képviselni a kamarában.

A harmadik világhírű jelölt *Novelli*, a szinpad bűvésze. *Fermo* városa léptette fel és maga *Novelli*, aki jelenleg *Venecében* időzik, a *Gazetta de Venezia* egy munkatársa előtt a következőképp nyilatkozott jelöltségéről:

— Jelöltségemről eddig csak az újságokból értesültem. Édes anyám *Fermóban* született és igazán megható dolog, hogy a lakosság engem akar megválasztani a képviselőiséggel. Csak hogy én se tulságos ambiciózus, se pedig izléstelen ember nem vagyok. Jól tudom, hogy színész és politikus nem lehetek egyszerre.

Ebből azt következtetik, hogy *Novelli* nem fogja elfogadni a jelöltséget.

A negyedik jelölt egy szomorú hirre vergődött alak: *Palizolo*, a szicíliai véres mafjának egyik fő-embere, aki most börtönben ül. Őt a klerikális párt támogatásával léptették fel *Palermó*-ban, amit maga a Vatikán is röstelt. *Palizolo* az ügyész engedelmével nemrég levelet intézett a börtönből választóihoz.

— **A királyi palota építkezése.** Az új királyi palota építkezése, amely iránt nap-nap után érdeklődik az uralkodó, olyan rohómosan halad előre, hogy a befejezés immár közel van. A krisztinavárosi rész már a maga imponáns nagyszerűségében teljesen készen áll külsőleg, csak a belső munkálatok ezernyi apróságain dolgoznak még erőlyesen. A várudvarra vezető út mentén még sok a munka, különösen azon a részen, ahol a boldogult trónörökös lakosztálya állott. A *Zsigmond-kápolna* restaurálása is folyik. Addig az istentiszteletnek is nyilvánosnak, csak az udvar és a hozzátartozók vehetnek részt. Az állványokat már legtöbb helyén szedik ugy, hogy a maga hatalmas szépségében bontakozik ki az a gyönyörű palota, melynek remek gipsz-modellje a *Lovas-utí* építési vezetőség mellett kis pavilonban mindenkor megtekinthető. *Yol* *Lajos* lovag várkapitány maga is gyakran összejárja az építkezéseket és személyesen győződik meg a munka haladásáról. Nemsokára már megkezdik a liftek felállítását, valamint a konyhák s egyéb helyiségek pazar berendezését azokon a részeken ahol már lehetséges. A régi *Zeughaus* más helyén folyó építkezés van a legnárább s a palotának ez a szárnya fejeződik be legközebb.

— **Tíz éves találkozó.** *Jozif* *László* kőrműbányai reálisiskolai hitánár, *Varga* *Kálmán* kassai gazdasági intézeti helyettes tanár és *Balás* *Péter* fővárosi szemédmérnök felhívják mindazokat, akik az 1880–90. években a kőrműbányai reálisiskolán ereitséget tettek, hogy a tíz éves találkozóra pünkösd vasárnapján Kőrműbányán okvetetlenül megjelenjenek.

— **Tornyos-Némethi pusztulás.** *Kassáról* táviratozza tudósítónk: *Tornyos-Némethi*ben óriási tűzvész dühöng. Az egész község lángokban áll. A nagy szélvész miatt semmit sem menthettek meg.

— **Fermé!** Ily címmel megemlékezünk a minap arról, hogy a párisi kiállítás magyar pavillonja zárva van s csak belépőjeggyel tekinthető meg. A legilletékesebb helyéről most erre nézve a következő magyarázatot vesszük:

A magyar pavillon és abban a mi általános feltűnést keltő történelmi kiállításunk a közönségnek nyitva van, de az ellenőrzés szempontjából csakis külön (ingyenes) belépőjegyekkel tekinthető meg, amelyek a pavillontól alig száz lépésnyire fekvő kormánybiztos irodában állítanak ki. A jegyeket *Lukács Béla* kormánybiztos a legzsélesebb körben hozzáférhetővé tette; küldött hatóságoknak, intézeteknek, követségeknek, külföldi kormánybiztosoknak stb. Ezenkívül kaphat mindenki, aki érdeklődik kiállításunk iránt, amint hogy tényleg naponként sok szárat kérnek is. Köznapokon s különösen délelőtt, mikor nincs nagy torlódás, jegy nélkül is bobocsáják a közönséget. A látogatásnak jegyekkel való korlátozása szükségessé vált azért, mert kiállításunk nincs a tömeges látogatásra berendezve. Védkezni kell a közönség torlódása ellen, magának a közönségnek érdekében is. Mult vasárnap és most Urnapján 100.000-nél több látogató volt a kiállítás területén; néha künn az utakon és a Szajna-parton is megtorlódt a közönség. A német pavilonban s a többiben is úgy megtorlódt, hogy a kapukat ismételtelen be kellett csukni. Az őrszemélyzet szaporítása ezek telongásánál nem segít. Százak és ezrek látogatók történelmi kiállításunkat naponként, s a francia igazgatás egészen természetesenek találja értékes gyűjteményünkkel szemben a korlátozó intézkedéseket; a többi államok, melyeknek értékes gyűjteményeik vannak, utánazzák intézkedéseinket, sőt még tovább mennek; a német pavilonban Nagy Frigyes gyűjteményét, a spanyolban a gobelin-gyűjteményét, az angol pavilonban az ott kiállított értékes gyűjteményt szintén csak betéppőjeggyel lehet megtekinteni, amelyet az illető kormánybiztos irodában csak írásbeli kérelemre állítanak ki.

Ezek után mi sem természetesebb, hogy a közönség helyenygszik *Lukács Béla* intézkedéseibe, és csak helyeselteti ezt a korlátozást, tekintve, hogy legértékesebb, pótolhatatlan mükincseinek biztonságáról van szó.

— **Munkaogyász a ktföldön.** *Luxemburgból* értesülünk: A községi tanács elhatározta, hogy *Munkácsy Mihály* özvegyéhez, akinek colpachi kastélya *Luxemburg-nagyhercegségben* van, részvétírató intéz. Egyik fő utóját pedig *Munkácsy Mihályról* nevezi el.

— **Minden ok nélkül.** Ma hajnalban. *Kőbányán*, a kolozsvári-út és a fűzér utca sarkán, a villamos sínek mellett egy husz éves fiatal ember holttestét találták meg a járókelők. A holttest koponyája keresztül volt löve, mellette egy zsebekendő hevert, melyre az a név volt kihimezve: *Sándor*. Az öngyilkos zsebében megtalálták azt a bizonyos utolsó írást is, amely rendesen arra való, hogy szánalmat ébreszzen vagy problémát vessen föl. Ezutal a probléma felvetése teljes mértékben sikerült a szerencsétlennek, aki így számolt be utolsó eszelekvéséről:

— Tettemek okát magam sem ismerem. Ime ez az okadotlás, amely semmi okot sem hoz fel, csak öt szóval grupprozza a semmit. Valaki, aki ok nélkül elemeszi magát a kőbányai országúton. Van a dologban egy kis rejtély s talán nem volna érdektelen megtudni, hogy mi oka lehetett ennek a husz éves embernek arra, hogy minden ok nélkül agyonölje magát. Az öngyilkosok észjárását megfigyelő orvosok derítették ki, hogy a legtöbb öngyilkos egy kissé pözl is. Az pedig kétségtelven klasszikus példája a pöznek, amikor valaki még az okát sem tudja annak, hogy miért fekszik le a kőbányai országútra meghalni. Szegény öngyilkos, egy kicsit gondolkodhatott volna pedig ezen az okon. Elvégre is a haláltéletet nem mondják ki indokolás nélkül s az öngyilkosságok eme fordulópontján, amikor már oktalansággal okolják meg a halált, jó volna tudni valami elfogadható, okos okot. Az igaz, hogy akkor meg egészen visszaesnének a régi sablonos öngyilkosságokba. Az pedig nagy baj volna az öngyilkosok szempontjából.

— **Succi a fogházban.** Az ismert koplaló, aki csodálatos művészettel nálunk is bámulatba ejtette az embereket *Tourcoingban*, *Franciászországban* súlyos erkölcsi büntetést követelt el. *Succi* azonnal letartóztatták és a lilei fogházba vitték. A párisi *Journal* *Succi* letartóztatásához azt fűzi kommentárképpen, hogy a nagy koplaló végzte éppenséggel sem csodálni való, mert *Succi* már kétszer volt az örültek házában s különben sem különb többi koplaló pályatársainál, akik mind sarlatánok vagy hisztérikus, bomlott agyu emberek.

— **Leszavart lokomotív.** Bécs és Grumpensdorf között, mint bécsi tudósítónk telefonon jelenti, a helyieredők vasúti vonalon katasztrófa történt. Egy lokomotív kiskitlott és a töltésről leszavart, maga alá lömetve a gépészt és a fűtőt. A gépésznek mindkét lábát összemorzsolta a lokomotív. A halálosan megsérült emberek kórházba szállították.

— **Juniálisok.** A jövő hónap elején a rákoskeresztúri gróf Bathányi Lajos-telepen az egyetemi és műegyetemi ifjúság részben a Menza Akadémia és az általános segítő egyesület, részben a telepen felállítandó Bathányi Lajos szobor alap javára juniális rendez. A jótékony célra való tekintetből a táncot megelőző hangversenyen több művésznő működik közre. — A Fővárosi Tiszviselő és Hivatalnokok Ötthona június 2-ikán a lövészegyesület budai helyiségében táncvigalmat rendez.

— **Sztrájk a Ganz-gyárban.** Rövidleltű sztrájk volt ma a Ganz-gyár budai telepén. Ma reggel az összes munkások, akiknek száma meghaladja a háromezret, abbahagyták a munkát és kivonultak a gyárból. Dél előtt tízen órák a Népügyletben gyűlések kezdtek össze a sztrájkolók. Ott tizenkét tagu küldöttséget választottak, amelyet délelőtt magához hivatott *Aschth* Emil igazgató, hogy megtudja a munkások kívánságát. A küldöttség kijelentette, hogy a munkások sérelmesnek tartják a bér kifizetésének új rendszerét és ezért sztrájkolnak. Az igazgató erre kijelentette, hogy hajlandó visszaállítani a régi rendszert. A küldöttség ezt tudatta a sztrájkoló munkásokkal, amire délután három órák ugra munkába álltak.

(x) **Az első budapesti fordító-, másoló-, gépiró- és sokszorosító-iroda,** Andrassy-ut 51., Octogon-tér, az eddigi hasonló irodák árainál jóval olcsóbban elvállal bármely európai nyelvre fordításokat, kéz- és írógéppel való másolásokat és azok géppeli sokszorosítását.

(x) **Linhart Vilmos** festő műtermében készülnek: Arcképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquarell stb. festmények művészi kivitelben. Festett fényképezeti hátterek és színpadok kölcsönbe kaphatók.

Tudósok operettje.

(A Magyar Tudományos Akadémia mai ülése.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 28.

A hazai és a külföldi operett-írók figyelmébe ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia mai üléseit, amelyről az alábbiakban közlünk kimerítő tudósítást. Az Akadémia, amelyre már különben is régóta leselkedik az operett, mulatságos egy intézmény, amely, mint egy kiváló publicistánk megjegyezte, nevének mind a három szavát bitorolja, mert se nem magyar, se nem tudományos, se nem akadémia.

Ismét a Bródy-díjról volt a szó. Ismeretes, hogy ez a pályázat az idén különös eredménnyel végződött. A kiküldött bizottság (Pauler Gyula, Heinrich Gusztáv, Ballagi Aladár, Concha Győző és Riedl Frigyes) egyhangulag azt javasolta, hogy a díjat báró Kaas Ivornak adják ki. A nagy gyűlés azonban a bizottság javaslatát elvetette, — de minthogy a díjat az idén ki kell adni, elhatározták, hogy egy későbbi rendkívüli ülésen újból határozzanak a díj fölött. Precedens nélkül áll, hogy a nagygyűlés a kiküldött bizottságot leszavazza.

A Bródy-díj ötletéből az Akadémia mai ülése eleje elé két indítvány került: az egyik Szily Kálmáné, a másik Ballagi Aladáré és a két indítvány közül csaknem parlamenti vita fejlődött. Az ülésnek ez a része ekként folyt le:

Szily Kálmán főtitkár, mint rendes tagja az Akadémiának a következő indítványt terjeszti az összes ülés elé:

Tekintetbe véve, hogy a Magyar Tudományos Akadémia jutalomteteleinek ügyrendi szabályzata — bármily gyakorlatiannak bizonyítaná — a tapasztalat — csakis az alapítványtevő hozzájárulásával változtatható meg s tekintetbe véve, hogy a Bródy-jutalom szabályzata a legutóbbi nagygyűlésen egy eddig még soha elő nem fordult bonyodalomra adott s a jövőben is adhatna alkalmat, indítványozom: kérje föl az Akadémia Bródy Zsigmond urat, hogy az általa alapított s róla elnevezett jutalomdíj ügyrendi szabályzata — az ő hozzájárulása mellett — revizió alá vethessék, magától értetve, hogy az 1900. évi Bródy-jutalom, mely a mostani szabályzat alapján hirdettetett ki, a novemberi nagygyűlésen ugyanezen szabályzat alapján fog odaítélni. Kérem, méltóztatásuk indítványomat véleményadás végezté kiadni az I. és II. osztálynak.

A helyesléssel fogadott indítvány után Ballagi Aladár kér szót. Egyszeribe puskaporos lett a levegő. Báró Eötvös Loránd idegesen mozgólódott az elnöki székből, az akadémikusok pedig valamennyien elkészültek arra, hogy a mai ülés nem fog szólni.

— Az alapítványtevő — ugymond Ballagi — az ő alapító levelében eleve is kizárta, hogy a díj odaítélésénél politikai avagy vallási vonatkozások figyelembe vehetők legyenek. A Bródy-díjat már két ízben ki is adták. A bizottság az idén is egyhangulag hozta meg javaslatát, amelyet az összes ülés elé terjesztvén, ez titkos szavazás útján nagy szótöbbséggel elvetette. A bizottság tagjai tudományosan megokolták véleményüket; akik leszavazták, azok nem indokoltak semmit. Már pedig, ahol indokolás nélkül lesznek valamit, ott a nyers erő nyilatkozik meg. Világos dolog, hogy az illetők tetteit olyan ok vezette, amelyet nem mernek bevallani. Ilyen dolgokat a jövőben elkerülendő, azt indítványozza, hogy az Akadémia mondjon le a Bródy-jutalomról és bocsássa az összeget vissza az alapítványtevő rendelkezésére.

Indítványa ekként hangzik:

A Bródy-féle alapítvány bírálata kiforgatja a Tudományos Akadémiát önmagából, belesodorja a politikai pártküzdelmekbe s utját egyenesíti a vallási kérdések feszegetésének. Ezek alapján, hogy a Tudományos Akadémiának predikátumában kifejezett határozott rendelkezés további sérelmet ne szenvedjen, indítványozom, hogy az Akadémia a Bródy-alapítványról mondjon le s hálás köszönetet kifejezése mellett bocsássa vissza az egész összeget a nagylelkű alapító rendelkezésére.

Mi az akadémikusok idegesen feszengtek a helyükön, alialt Ballagi beszélt. Szólásra ezután Szilágyi Dezső kelt föl, aki jelenlétével és egyéniségének hatalmával adott presztizst a gyűlésetnek, hogy hatalmas öklével lecsapjon arra, ami a nevetségesség indítványban — gyanusítás.

— Nem hagyhatom szó nélkül — ugymond Szilágyi — ezt a gyanúsított felszólalást. A bizottság javaslatát én sem fogadtam el, de nagy elbizakodottság kell ahhoz, hogy a bizottság indítványa ellen szavazókat Ballagi megvádolja, mondván, hogy a javaslatot oly indokból vetették el, amelyet maguk sem mernek bevallani.

Ballagi (közbeszól): Ez nem kvadrál egy tudományos egyesület intenciójával!

Szilágyi: Mit nem mertünk mi bevallani? Nyers erőszaknak mondja azt, hogy indokolás nélkül leszavaztuk a bizottság javaslatát? Mi nem szavaztuk le indokolás nélkül, csak egyszerűen nem fogadtuk el az indokolást. Hát erőszak ez? A felszólaló ur kifogásolja a titkos szavazást? Nagyon helyén volt. Pauler indítványozta, s őt csak nem vezette sem vallási, sem politikai érdek.

Pauler Gyula: Azért rendeltem el, hogy senki feszélyezze ne legyen.

Szilágyi: A titkos szavazás szükséges személyi dolgoknál, főleg olyanoknál, amelyek kényes természetűek. Azt mondja a felszólaló, hogy Akadémia mondjon le az alapítványról, mert a politikai és vallási szempontok belesodorják a politikai pártküzdelmekbe és a vallási kérdések feszegetésébe. Hát a felszólaló ur ezt csak most veszi észre? Most, hogy leszavazták a bizottságot? Ha ez nem történt volna, talán nem is vette volna észre sohasem! A pártoskodás veszélye megvan mindenütt. Igaz, vannak kérdések, hogy a vallásnak, politikának nem szabad beleszereznie, de ott előtérbe lép a meggyőződés és a lelkiismeretesség. Ballagi direkt támadását és gyanúsításait vissza kell utasítani!

Ballagi: (Szilágyihoz.) Ugy tetszett szólanom, mintha én illelten vagy erkölcsösten magatartással vádoltam volna azt a többséget, amely a javaslatot leszavazta. Ezt visszautasítom! Nem gyanúsítok senkit, mert érthetőnek tartom, hogy a publicista, írónyaknak tekintetbe vétele nélkül, meg nem bírálható. És hogy csak most vettem észre a dolgot? Hát igenis, most. Már az előző két alkalommal is merültek fel nehézségek, de most a legközvetlenebbül tapasztalhattuk őket. Megoldhatatlan helyzet jött létre. Ezt elismerte Szily Kálmán is előbb tett indítványával. A parlament léghőében nőtt okoskodás a Szilágyi Dezsőé, amely éppen ezért az indítvány módszert követi. De az én módszerem — ugymond — deduktív...

Acsády Ignác: Detektív? (Derültség.)

Ballagi (indulatlan): A deduktív!

Szilágyi Dezső: Ha valaki azt mondja, hogy az Akadémia nem alkalmas ilyen díjak kiosztására, ez egyéni nézet és mint indítvány megállja a helyét. De az indítványt kísérő indokolást újból is visszautasítom. Az indítványozó legalább is — ha nincs is sértő szándéka — nem különös szerencsével fejezte ki magát!

Ballagi kijelenti, hogy ezt a kifejezést: nyers erő, szándékosan és nem véletlenül használta. Ha valamely irány indokolás nélkül győz, ott a nyers erő érvényesül. Ez neki meggyőződése. Ismétli, hogy a többség nem vezethette más, csakis politikai szempont. Indítványát átadja a főtitkárnak.

Báró Eötvös Loránd elnök: Az indítvány ki fog adni véleményadás végett az I. és II. osztálynak. Az elnöki székből kötelességemnek tartom, hogy a Ballagi indítványában foglalt motiválást az Akadémia nevében visszautasítsam.

Ballagi: Azok után, miket kijelentettem, az elnöki rendreutasítást nem tekinthetem egyébként, mint pártállásfoglalásnak.

Báró Eötvös ismétli, hogy a motiválást az Akadémia nem teheti magáévá, s ezért visszautasítja. (Helyeslés.)

Miután még Szilágyi Dezső is kifejtette, hogy az elnöknek joga van bárkit rendreutasítani, s ezért még nem szabad őt pártoskodással vádolni, az ülés véget ért. Az akadémikusok még ideig, csoportokba verődve tárgyalták a lefolyt szóharcot.

A szennyes vizzel öntik ki a gyereket is. Mert valami kis problémácskát kellene megoldani a Bródy-díj alapszabályai körül, hát a világért sem erőltessük meg elmséknket, hogy miként volna az lehetséges, — hanem adjuk vissza a pénzt a nagylelkű adakozónak. És innen akarják a magyar tudományosságot dirigálni; — oh operett!

Pedig a Bródy-díj talán az egyetlen aktuális és modern alapítványa az Akadémiának, amely évente hűségesen hirdot pályázatokat verses történelmi drámára, a régen elavultra. A Bródy-díjban az Akadémia az utolsó költészet ténpi el, amely a való élethez fűzi; oh operett!

Ezek a jó urak a Bródy-díjjal nem annyira megjutalmazni akarják azt, akinek adják, mint inkább stigmatizálni azokat, akik nem kapják. Soha szerénytelenebbül nagyobb ostobaságot kompromittáltabb helyen illetékelenebb emberek nem követtek el, mint a mikor a Bródy-pályadíj legutóbbi eldöntésének megokolásában az akadémikusok a sajtót lekorhadták és oktattgatták; oh operett!

És hogy milyen megdöbbenő ez a naivitás, amely egy akadémiai pályadíj eldöntésében politikai és felekezeti állásfoglalást lát, arról még csak szólni sem érdemes; oh operett!

A Bródy-pályadíj körül keletkezett vitát megelőzőleg *Thanhoffer* Lajos mondta el emlékbeszédét *Mihalkovics* Géza, a tavaly elhunyt jeles orvostanár fölött. Az őszinte barátság érzetétől áthatott emlékbeszéd után Szily Kálmán főtitkár jelentést tett a folyógyekekrol. Bemutatta az új akadémikusok közzsbnő leveleit, s örömmel említi, hogy *Bubics* Zsigmond egy Rákóczy szobóri várából származott XVII. századbeli karosszéket ajándékozott az Akadémiának, míg gróf *Kuan* Géza és *Láng* Lajos a nekik járó írói tiszteletdíjat visszaadták az Akadémiának. A *berlini porosz császári akadémia* értesíti a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy fölvetették az Akadémiák szövetkeztetésébe s hogy az első ülés Párisban lesz. Végül a kiadványokat és az ajándékokat sorolta fel a főtitkár.

Merénylet a kereszt ellen.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 28.

Vérlázító merénylet történt a budapesti tudomány-egyetem új épületében. Ismeretlen tettesek nyolc magyar koronáról levették a keresztet. A főlépcső falazatán diszlenek a relief-koronák, amelyeket a gonosz kéz megszenteltetett. A megdöbbenő gszság — úgy beszélük — pénteken történt, az egyetem vezetősége azonban csak szombatban értesült róla. Ma már helyre is igazították a gipszkeresztet, hogy az új egyetem méltóképpen fogadhassa holnap ő felségét. A merénylet híre természetesen mindenütt kinos megütközést keltett. Az egyetemi ifjúság már elhatározta, hogy ki fogja nyomozni a gaztett elkövetőjét. Erelen csinnek vagy valamely megbomlott agy munkájának minősítik mindenütt a merényletet, amelyben felekezeti vagy politikai tendenciát senki sem keres. Hihetetlennek is tűnik föl, hogy a megszentelt kezeket tendencia vezette volna: a magyar szent koronát ebben az országban mindenki tiszteli, a magyar címer keresztjét pedig felekezeti különbség nélkül hódoló tisztelettel illeti az egész magyarság. A keresztben tiszteli egyrésztől államiságunk szent szimbolumának egyik domináló elemét, másrésztől a keresztény vallás szent jelvényét. Az egyetemi ifjúság ugyanezért tiszteletre méltó komolysággal járt el, mikor egyhangulag azt határozta, hogy a magyar ifjúság összessége nevében visszautasítja a merénylet tettségét. Általános is a vélemény, hogy a gaztett nem párt, nem felekezet, hanem agent provocateur vakmerő és cinikus eszköze. A legméltóbb választ erre pedig csak úgy adhatják meg az egyetem komoly polgárai, ha az agent provocateurök erőszakos inszINUACIÓJA elől elzarkóznak és együtt üldözik a merénylőket.

A képviselőház mai ülésén Molnár János országgyűlési képviselő — mint lapunk más helyén olvasható — sürgős interpelláció keretében foglalkozott a merénnyel.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter az interpelláció közben nem volt a Házban és hivatalában értesült a merénnyelről. Délután egy óra felé a miniszter megjelent a központi egyetemen és személyesen szerzett meggyőződést a címerek megosonkításáról. Intézkedett, hogy a keresztek rögtön helyreállítsanak és a tettesek kinyomozása végett indítsák meg a legszigorúbb vizsgálatot.

Az Egyetemi Kör ma délután hat órakor ülést tartott, amelyről az elnök a következő hivatalos jelentést adta ki:

Azzal a sajnálatos és botrányos esettel kapcsolatban, amelynek tárgyában Molnár János a mai napon az országgyűlésen interpellációt intézett a közoktatásügyi és igazságügyi miniszterekhez, a Ház általános megbotránkozásában közben adva elő, miszerint szentségtelen kezek az Egyetem új Aulájának lépcsőházában a magyar koronáról a keresztet több helyen letörölték és ezáltal a korona és a kereszténység méltóságát megsértették, az Egyetemi Kör elnöksége ma este 6 órakor rendkívüli bizottsági ülést hívott egybe, amelyen Brázovay Kálmán és Horváth Zoltán interpellációja, továbbá Zsembery István és Kóspády Dezső elnök hozzászólásai után a következő egyhangú határozatot fogadta el a gyűlés:

1. A mikor a maga részéről a legmélyebb sajnálkozás és megbotránkozás érzésével vesz tudomást a sérelemtől, egyszerűen kimondja, miszerint holnap este e tárgyban általános ifjúsági közgyűlést tart az Egyetemi Körben.

2. Minden megtesz a végből, hogy a letört keresztek visszahelyezése ne a nyilvánosság kizárásával, de méltóképpen és ünnepélyességgel történjen.

3. Határozatilag kimondja, miszerint az egyetemi ifjúság és az Egyetemi Kör elnökségével teljes erejével rajta lesz, hogy a tettes személye kideríthessék, nem elégedve meg az egyetemi hatóság büntetésével, a maga részéről azon lesz, hogy a vétkek merénnyel társadalmi uton is lehetetlenné tegye.

A tudomány-egyetem rektorát, a dékánát és a tanári karát ugyancsak megdöbbenetle a gaztelt. Az egyetem vezető férfiai a következőképp nyilatkoztak az esetről:

Ponori Teveck Emil, az egyetem rektora, még mielőtt az interpelláció megtörtént volna, intézkedett az ügyben. A királyi látogatás alkalmából származó igen nagy elfoglaltsága közben érte ez a kellemettség, ő azonban mind e mellett sem mulasztotta el a legerélyesebb intézkedéseket megtenni, hogy a tettest kinyomozzák.

Dr. Timon Ákos, a jogi kar dékánja megdöbbenéssel értesült a dologról, s azt különösen most rendkívül kellemetlennek találja. Nem hiszi azonban, hogy az egyetemi ifjúság köréből eredt volna, s ha mégis úgy lenne, egyéb magyarázatot nem képzelt, mint hogy igen esetben nemzetiségi tüntetés lehet. Hogy valóságos jellege lenne a csunya eseménynek, nem tartja valószínűnek és igen fájlalja, ha így találna lenni, mert az egyetemi ifjúság minden érdeke a csendes és békés együttműködést követeli meg, s éppen nem lenne méltó, hogy vallási türelmetlenséggel igyekeznek a becsületet egyetértést és kollegiális viszonyt megsrontani.

Dr. Vécsey Tamás, a kiváló jogtudós igen kinosnak találja az esetet, azonban semmi esetre nem tulajdoníthat neki akkora fontosságot, hogy a tudomány egyetem reputációját a legátalábból is érintné. Az esetet ugyanis nem lehet egyébnek tekinteni, mint igen értelem, nevelési diákstíliának, egészen meggondolatlan suhantréfának. Komoly tüntetészámába — eltekintve attól, hogy maga a tett formája már eleve megfosztja azt a komolyságtól, — már csak azért sem lehet venni, mert egyrészt keresztényellenes tüntetés nem lehet, minthogy az országos cimereken levő kereszt nem első sorban valási jelvény, hanem a címer kiegészítő része, viszont másrészt az egyetemi ifjúságról éppen nem lehet távolról sem feltételezni, hogy a királypalatában a legmélyebb tisztelőt nem tanusítaná. avagy az országos címert kellőképpen meg nem becsülné. Erre a feltevése mindaddig a legcsekélyebb ok sem merült fel, annak ellenkezője pedig számtalan esetben megbizonyosodott. Egyébként az sem lehetetlen, hogy az értelem stílű elkövetője nem is az egyetemi ifjúság tagjai közül került ki. Annyi bizonyos, hogy a dolog a legnagyobb mértékben elítélendő és súlyosítja az az eléggé nem amsználható körülmény, hogy éppen közvetlenül a királyi látogatása előtt történt. Hasonló sajnálatos diáktréfákra már a múltban is nem egyszer volt példa, a komoly olda-

lát azonban az efféléknek csak az teszi, ha bármily oldalról és célból politikai eszköznek használják fel s tüntetésnek tujva fel, igyekeznek kiaknázni.

FŐVÁROS.

(*) Kamermayer-ösztöndíj. A székesfőváros tanácsa pályázatot hirdert egy Kamermayer-féle 130 koronás ösztöndíjra. Az ösztöndíjat fővárosi alkalmazottak jól tanuló és jó viselőű gyermekei kaphatják. A folyamodások június 12-ig nyújthatók be.

(*) Új honpolgárok. Ma délelőtt, Halmos János polgármester előtt, a következők tették le a honpolgári esküt: Kaueri Ferenc lakatosmester, Pehr József kereskedő, Sommer Vencel János pékmester.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** A takácsok a Víg-színházban.** A Víg-színház az idei évadját egy rendkívül érdekes repriz fogja berekeszteni. Ezen reprizzen Hauptmann Gerhardenak a *Takácsok* című híres szociálista színműve kerül felelevenítésre, amelyet két-három évvel ezelőtt a Krescsányi-féle színtársulat adott elő néhány ízben, amíg az akkori miniszterelnök, báró Bánffy Dezső parancsára le nem vették a műsorról. A darabnak a német színpadokon is nagyon változatos sorsa van: egynémely helyen megengedik az előadását, egynémely helyen pedig nem engedik meg. Mindenestre érdekes lesz a nagyírű Hauptmann-darabot abban a művészi előadásban és kiállításban látni, amelyben a *Víg-színház* fel fogja eleveníteni a darabot.

**** Hangverseny.** Fényesen sikerült hangversenyt és főelővadás matiné rendezett vasárnap délelőtt előfizetői részére a *Telefon Hirmondó*, amelynek szerkesztőjei termeiben ez alkalommal az iradalom és a művészet számos kitűnőségét lehetett érdekes csoportozatokban együtt látni. Az első, aki a hangfogó kagyló elé lépett, Kury Klára volt, a *Népszínház* kitűnő primadonnája, aki a Kadétkisasszonyból a yes-yes nótát énekelte az ő elragadó kedvességével. Malonyay Dezső után, aki egy művészi finomsággal megirt apróságát olvasta föl, ritka műveltségben volt részünk. Róna Józsefné Keményffy Gizella, aki leánykorában oly ragyogó reménysége volt a magyar színpadnak, a honnan a házasság elhódította, most már csak kivételes alkalmakkor ragyogtatja gyönyörű hangját és szubtilis ének-művészetét. Az igazi Mozart-énekesnő stílérékével énekelte a *Varázsviola* áriáját, gyönyörűségére a körülötte összesereglett művészseregnek és a fővárosban szerszetét hallgató ezer meg ezer embernek. Ezután *Tapolca* Dezső, a *Víg-színház* közönségének kedvence szavalta el óriási hatással E. Kovács Szendrői: *Blahánthoz* című szép költeményét, majd Szendrői Lajos, az *Operaház* jeles basszisztájának hatalmas és művészi énekét vitték száuszét a telefon-huzalok. *Vízvári Gyula*, a nagy művész *Temérdek: A szerelem természetrajza* című költeményét szavalta el az ő grandiózus művészetével, amelynek híve az egész magyar közönség. Utána *Szilágyi-Bárdosy* Ilona asszonyra került a sor, akinek bájos éneke a műsor egyik legkimagaslóbb száma volt. *Lányi Géza*, a *Népszínház* népszerű cimballmosa játszotta el néhány legújabb szerzeményét majd *Ligeti* Juliska elragadó szavalata következett. *Pártosné-Darlóczy* Viktória fenomenális althangjával a *Carmenből* énekelt, amelynek címszerepében az *Operaházban* oly nagy diadalt aratott. *Sziklai Kornél*, a *Magyar Színház* kitűnő komikus, aki — fájdalom — nemskára távozik a magyar színpadról, a *Cleopatraból* a *Vár, vár...* refréni kuplét énekelte, — *Kornai Rikárd*, az *Operaház* jeles fiatal művésze a *Des blondes* keringőt énekelte hangulatos gráciával. *Váradny Antal*, a kitűnő költő egy gyönyörű költeményét szavalta el a szaváló művészet mesteri tőkéljével, — utána pedig *Margó Zsuzka* énekelte el bájosan egy keringőt. A programnak egyik lénypontja volt *Csillag Teréz* asszony szavalata, aki *Tóth Kálmán* *Emlékszel-e...* című költeményét mondta el szívhez szóló művészettel. Hozzá csatlakozott *Paulainé-Adorján* Berta asszony, aki *Byron* egy költeményét szavalta el érzéssel és T. *Vízvári* Mariska, a *Nemzeti Színház* kiváló tehetségű tagja, aki *Váradny Antal* egy szép versét adta elő szubtilis művészetével. *Gergely István*, a *Budapesti Napló* dolgozójárta, *Szeretnélek* című költeményét szavalta el.

**** Népszínház.** A hét folyamán a *Robinson Crusoe* bemutatójaig a rendes repertoár-darabok kerülnek színre a *Népszínházban*: a *Kis szökevény*, a *Biblia asszony* és a *Szép Heléna*, mindegyik *Kury Klára*val, ki a ma esti *Kadétkisasszonyban* is a címszerepét játszotta. A *Biblia asszonyban* lép föl negyedikszor *Fedák Sára*, a pozsonyi színház primadonnája *Thea* táncosnő szerepében. A *Robinson Crusoe* pánteköltő fogva három este egymásután kerül színre.

**** Opera.** Az Operaházban holnap, kedden, *Mignon* adják *Arnoldson* Sigrid vendégfőlépítővel. Az előadást bérletszűnetben tartják részben fölemelt helyárok mellett. *Arnoldson* *Mignon* ebben a szezonban többször nem éneki.

**** Zeneakadémiai vizsgák.** Ma este volt az Országos Zeneakadémia negyedik és utolsó vizsgálati hangversenye. Ez alkalomból is megelégedéssel konstatajuk, hogy a Zeneakadémia zenetanárai a legnagyobb lelkiismerettel felelnek meg hivatásuknak. A növendékek tehetségét buzdó odaadással fejlesztik és a fokozatos haladási örvedetesen láttuk a mat vizsgán is. Az érdem főrésze *Koessler János* tanárt illeti, akinek a növendékei a legtöbb tudással a legnagyobb zenei intelligenciával kerülnek ki az Akadémiából. *Koessler* kiváló tanári kvalitásának fényes bizonyossága volt ma este a Zeneakadémia énekkarának négy programjára száma is. *Haydn*, *Bach*, *Lotti* és *Hasler* egy karát adták elő precizitással, a hangulatok és finomságok teljes kiaknázásával. *Schubert* *G-dur* negyedikének első tételét *Mambri* Gyula, *Anisz Aladár*, *Szigeti* Dezső, *Schiffer* Adolf játszották egybeváogóan, nagy készséggel. Az énekiskolának kiváló tehetsége *Gröss* Mária, aki *Mihalovich* mű talat előkelő izléssel, finoman árnyalva, erősen csengő hanggal énekelte. *Beethoven* IV. szimfoniáját *Habay* Jenő vezényelte alatt a zenekar lendülettel játszotta. A vizsgálaton közreműködtek még *Nagy* Mária, *Schultz* Ernestin, *Rambowsky* Mariska, *Heufel* Oiga.

**** A osárdi virága.** *Lukácsy* Sándornak, a *Vereshaju* szerzőjének, A *csárdai virága* című népszínművét, *Makó* Lajos budai igazgató szerezte meg előadásra. Az érdemes népszínműíró új darabja, mint halljuk, a *Fővárosi Nyári Színház*ban a fő nő szerepében — *Blaha* Lujzával fog bemutatásra kerülni.

**** Fővárosi Nyári Színház.** Az igazgatóság figyelemzteti a közönséget, hogy a délutáni előadás három órakor és az esteli előadás mindég hét órakor kezdődik.

**** Szerződötés.** A kolozsvári Nemzeti Színház *Almásy* Lolát, a *Víg-színház* volt tagját drámai színdének szerződötete.

**** A karszemélyzet köszönet.** Megirtuk, hogy a *Népszínház* kórusa javára rendezett vasárnap délutáni előadás ezer forintot meghaladó jövedelmet hajtott a népszínházi karszemélyzet javára. A *Népszínház* kórusa ebből az ötletből most köszönetet mond mind azoknak, akik felülíltetésikkel hozzájárultak az előadás jövedelmének emeléséhez, továbbá *Porzolt* Kálmán igazgatónak és nejeének P. *Lukács* Juliskának, valamint *Blaha* Lujzának és *Kury* Kláranak, páholynak az alkalomra való átengedéseért, ugyanis tén az összes művésznöknek és művészeknek, akik az előadásban külön diál nélkül működtek közre.

**** A Víg-színház premierje.** *Valabrégue* bohózatából a *mintaférből* (*Le premier mari de France*) ma tartották meg a házi próbát. A *Párisban* rendkívüli sikert aratót műlatságos darabnak holnap, kedden, lesz a bemutatója, amelyen a *Víg-színház* vigjátéki ensemklejának legelőkelőbb tagjai játszzák a főszerepeket.

**** Vizsga-hangverseny.** *Farnadi* *Breitner* *Anna* zongoratanító vizsga-hangversenyén a növendékek szép haladásról tettek tanulságot. Az előkelő közönség különösen sokat tapsolt *Garai* *Ibolykának*, aki ügyesen és hatásosan adta elő zongorasámát. Kiváltak még a *Goldberger* és a *Breuer* nővérek, *Rosenthal* *Margit* és mások.

**** A megdrágul oberammergauak.** A bőven ismeretes oberammergau passziójátékokat, amelyeket mint minden évben az idén is megtartottak. (a játékokat bővebben ismertettük), ezután legelőkelőbb modern Krüzusok fogják csak látogatni, vagy pedig olyanok, akik úgy rendezték be az étvagyukat, hogy több napon át koplalni tudnak. Német újságok ugyanis egyhangulag írják, hogy a *kis Oberammergau*, ahol a híressé vált játékok folynak, rém módon megdrágult s még azok is alig tudtak valamire jutni, akiknek volt is pénzük rá, hogy a hallatlan drága arakat megfizessék. Egy német újság azt is megjírja, hogy a *legkellemetlenebb és leghevesebb jelenetek* játszódtak le a kis helyiségben az odasereglett közönség és a bennlakók közt a mérgező drága árak miatt. Hogy némi fogalmat adjuk ezekről az árakról, nagyon jellemző, hogy egy oberammergau szálló-tulajdonos a játékok idejére *hetvenötzert márkáért* adta bére szállóját egy müncheni szálló részvényrészességének. Képzeltét már most, hogy milyen áratk vasalt be ez a társaság az odasereglett közönségben.

**** A legtermékenyebb német vigjátékról.** *Moser* *Gusztáv*, a legtermékenyebb német vigjátékiról tegnap töltötte be hetvenötödik életévét. *Moser* száz darabnál többet irt, amelyek közül több magyar színpadokon is sikert aratót s ma is műsoron van. Ilyen különösen A *könyvtáros* és A *ibolyafaló* című vigjátéka. Az agg színpadi író hetvenötödik születésnapját nagy diszlokációval ünnepeket meg *Berlinben*.

**** Városligeti Színház.** A városligeti színházban vasárnap este zsufoit ház nézte végig az *Új Szulami* című parodisztikus énekes bohózat negyedik előadását. A szerzőt és a szereplőket többször tapsolták a lámpák elé. A legközelebbi udjónságok, amelyekre az előkészületek már megkezdődtek, *Dolly*, *A kolduló barát* és A *keringő király* lesznek, előadásra kerül *Strausz* A *bőregér* című operetteje is.

**** Operaelőadás a Telefon Hirmondóban.** Ma este a *Telefon Hirmondó* esti szórakozásul az *Operaházban* színkerülő *Mignon*ot közvetíti az előfizetők lakására. Az előadásnak érdekessége az lesz, hogy a címszerepét *Arnoldson* *Sigrid* asszony éneki. Az opera közvetítése után az esti felolvasás következik, azután pedig 11 óráig katonae-s cigányzene lesz hallható.

MŰVÉSZET.

□ **Izsó.** Huszonöt esztendő esője és nansugara vonult el Izsó Miklósnak sirja felett. Azóta felfedezték őt a hír és a műtörténelem számára. Most már elmondják róla, hogy ő volt a legmagyarabb szobrász és magyarság dolgában uttörője a mi szobrászatunknak. De egész élete tragédia volt. A csatárener ontotta véret hazájáért, mely később szegénységbe, nyomorúságba vetette ezt a zseniális lelket. Közöves és tehetetlen kőfaragókkal szemben kellett visszautasításokat szenvednie, hogy egész életén át csak két nagyobb szobormegrendeléshez jutott, azt is a vidék juttatta neki. Szeged megrendelte nála Dugonichot, Debrecen Csokonait. A pesti bírálóbizottságok azonban hidegen tekintettek erre a Petőfi-lelkű művészre és elűtötték minden szoborpályázattól. Szörnyű küzdelmek közt élt művészetének, de kívándorolni még sem akart, mert lángoló magyar érzése ehhez a földhöz bilincselte. Nyomorban halt meg a zseni, míg a tehetetlenség és nyaképűség duskált az elismerésben.

A tegnapi szomorú évfordulóról megemlékezett a *Magyar Tanítók Kaszinója*. Diszes bábszokszort helyezett a nagy művész sírhalmára.

□ **Szell Ignác arcképe.** A közelmúltban lezajlott jubileum alkalmából a belügyminisztérium tisztikara elhatározta, hogy közszertetben álló főnökeinek, Szell Ignác államtitkárnak arcképét, a közös munkában eltöltött hosszú idő emlékére megfesteti. Both Menyhért festőművész kapta az arckép festésére a megbízást. Az államtitkár a minisztérium egy kiküldött bizottsága vezette el a művész Damjanich-utcai műtermébe, ahol már eddig kétszer ült az államtitkár a készülő arcképhez.

□ **A Műcsarnokból.** A tavaszi kiállítást, mely június 10-ikéig látható, a megnyitás óta összesen 18091 ember nézte meg. A kiállítás koronás sorsjátékának húzása június 13-ikán délután 4 órakor lesz a városi Műcsarnokban. Itt említjük meg, hogy *Munkácsy Mihály szobrára* eddig összesen 14.740 korona érkezett a Képzőművészeti Társulat számvonóségéhez.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Kisfaludy-társaság** 30-dikán, szerdán délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia heti ülésében a következő tárgysorozattal tartja rendszeres havi ülését: 1. Előnöki előterjesztés. 2. Folyó ügyek. 3. Hamlet, székfoglaló tanulmány *Alexander Bernát* r. tagtól. 4. Homér Iliászából, *Baksay Sándor* r. tagtól. 5. Gabriele D'Annunzio, tanulmány *Radó Antal* r. tagtól. 6. Népdaok, *Vikár Béla* vendég gyűjtéséből. 7. Zart ülés.

○ **Az Erdélyi Irodalmi Társaság** ma felolvasó ülést tartott. dr. gróf Kun Géza, a társaság elnökének megnyitó beszéde után, amely valóságos esszé volt a nemzeti irodalom szerepéről, dr. *Csengery János* Catullus költészetét méltatta. Gyulai Farkas Hory Bélának elbeszélését olvasta fel. Tompa Kálmán néhány szép költeményét szavalta el.

○ **A Budapesti Népoktatási Kör** tegnap tartotta az Akademiában *Scánier* Gyula miniszteri tanácsos elnöksége alatt az iskolai évben utolsó választmányi ülést. Dr. *Gyulay Béla* titkár az évi jelentés adatait közli kiemelve, hogy a lefolyt iskolai évben a kör tízenöt teljesen ingyenes tanfolyamon oktatta a munkásokat.

EGYESÜLETEK.

(A Természettudományi Társulat) kémia-ásványtani szakosztálya holnap kedden este 6 órakor ülést tart az egyetem első kémiai intézetében (Museum-körút 4.) Tárgysorozat: 1. *Klein Arthur*. A szabad energia változásáról néhány nehezen oldható só képződéséről. 2. *Lozsa József*: A Bolcs-hegyről való tetraédrit kémiai elemzése. 3. *Zimányi Károly*: Tetraédrit a Bolcs-hegyről.

(A Maria Dorothea-egyesület) vasárnap délelőtt *Herics* Károlyné elnöksége alatt választmányi ülést tartott. *Kralitz Lajosné* a tanítónők otthonának segélyalapja javára 2000 koronát adományozott.

VIDÉK.

— (Alispáni jelentés Borsod vármegye 1899. évi állapotáról.) Egy tíz íves füzetben számol be Borsod vármegye 1899-iki esztendejéről dr. *Tarnay Gyula* alispán. Az alispáni jelentés hű képét adja a vármegye működésének; a gazdasági, kulturális és politikai működésén kívül beszámol a megye humanitárius ügyeiről is, és fontos statisztikákkal szemlélteti a numerikus adatokat. Átolvassván a törvényhatósági bizottság elé terjesztett jelentést, lehetetlen nem konstatálni, hogy: a vármegye vezetése mintaszerű. Dr. *Tarnay Gyula* jelentése egyébként egy becses monográfia és mint ilyen a historikus számára is értékes anyag.

— (A néppárt gyűlése.) Esztorgomból táviratozták, hogy Szülőgyénben a néppárt gyűlést tartott, amely a választók teljes részvétele mellett folyt le. A kerületbeli polgárok túlnyomórészt távol maradtak és alig ötven ember hallgatta a néppárti tanok hirdetését.

— (Uj szerb főesperes.) *Temesvárról* táviratozták, hogy olt ma szerb főesperessé, é.é. né választási mozgalom után, *Novakovic* nagybecskoreki plébánosi választották meg.

Városok kongresszusa.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Győr, május 28.

A törvényhatósági joggal bíró városok küldöttjei ma kezdték meg kongresszusukat. A kongresszust a városháza dísztermében *Zechmeister* Károly győri polgármester, a kongresszus elnöke nyitotta meg lendületes beszéddel. Majd megválasztották a tisztikart; alelnökök lettek *Havranek József* székesfehérvári, *Geréb Béla* marosvásárhelyi polgármesterek és *Komlóssy Béla*, Debrecen város főjegyzője. Jegyzők lettek *Törzer Vilmos* Győről, *Gál Gyula* Komáromból és *Hofbauer Aurél* Marosvásárhelyről. Az új tisztikar azután tiszteltgett gróf *Laszberg* Rezső győrmegyei főispánnal. Miután még *Szell Kálmán* miniszterelnök és belügyminiszternek üdvözlő táviratot küldtek, megkezdték a tanácskozásokat.

A kongresszus anyagát több fejezetre osztották. Az első fejezethez, amely a közjogra vonatkozik, hozzászólt *Kiss Ferenc*, aki elfogadásra ajánlotta következő indítványát:

A törvényhatósági városok különleges helyzetének megfelelő külön törvény alkotassék.

Hofbauer Aurél, *Ioannovits László*, dr. *Vajdas Károly*, *Aiding* János hozzászólása után a kongresszus az indítványt változtatlanul elfogadta.

A második pontot, amely arról szól, hogy a törvényhatósági városok hatósági szervezete az állam szervezetébe beillesztessenek, azoknak községi szervezete megállapításuk és annak megállapítása saját autonóm jogkörükbe utaltassék, *Ioannovics Sándor*, *Bagi László* és *Aiding* János felszólalása után, aki azt proponálta, hogy a második pont így hangozzék: „A törvényhatósági városok községi szervezetének megállapítása saját autonóm jogkörükbe utaltassék”, elfogadták *Aiding* János ezen módosításával.

A 3-ik pont a törvényhatósági városok részére való nagyobb önkormányzati jogról szól a külön háztartás és vagyonkezelést illetőleg. Ezt a pontot vita nélkül fogadták el.

A 4-ik pontot, amely az állami felügyeletről szól, hogy ezáltal az önkormányzati tevékenység megnebenítettassék, a kongresszus változtatlanul elfogadta, ugyancsak a 5-ik pontot, amely arról szól, hogy a törvényhatósági városok az állami közigazgatás ellátásáért évenként megfelelőleg kárpótoltassanak.

Hosszabb vita fejlődött ki a 6-ik pontnál, amely azt mondja, hogy a közigazgatási vitás kérdések eldöntésére elsőfokú közigazgatási bíróságok szerveztessenek. Több felszólalás után, amelyeknél az az eszme merült föl, hogy szükségtelen új közigazgatási fórumok szervezése, abban az értelemben történt határozat, hogy a közigazgatási bizottságok ügyköre bővítettessék és csak felelőseket esetén menjen a közigazgatási bíróságokhoz az ügy.

A 7-ik pont arról szól, hogy mindazon városoknak, amelyeknek saját ügyeiknek állítására elegendő szellemi és anyagi erő áll rendelkezésre, megadassék a jog, hogy törvényhatóságok alkossanak. Ezt a pontot *Debrecen* városának prozociójával, hogy a megalakulás feltételeit a törvény állapítsa meg, a kongresszus elfogadta.

A kongresszus második tárgya volt a pénzügyi rész, amelyet *Schahli József* főszámvonó ismertetett. Az első rész állami intézetekről szól. A kongresszus elfogadta ezt a pontot, úgy szintén a második pontot, amely azt akarja, hogy a községi terhekhez a város minden lakosának, akár katonának, akár államhivatalnoknak az illető, hozzájárulni köteles legyen. Az 5-ik pontnál elfogadta a kongresszus azt az indítványt, hogy a városok az italmérés jövedelmének kárpótoltassanak az 1888. évi XXXV. törvénycikk 69. §-a értelmében kárpótoltassanak. A 6-ik pontot szintén elfogadta a kongresszus. E pont a községi kötelező tüzkároztásról szól.

A 7-ik pont a községi takarékpénztárakról szintén elfogadtatott. Az utolsó pont, amelyet el is fogadott a kongresszus, arról szól, hogy a városok által közlésekre felveendő kölcsönökre teljes adó- és illetékmentesség adassék.

A kongresszus mai tárgya ezzel ki volt merítve és 2 órakor véget ért. A kongresszus holnap reggel fél 9 órakor folytatja tárgyalásait.

A város a vendégek tisztelőtára délután bankettet rendezett. *Salacz Gyula* aradi polgármester a királyra, *Geréb* polgármester Szell miniszterelnökre, *Zechmeister* győri polgármester a vendégekre és küldökre mondta köszöntőt. A vendégek banket után több iparvállalatot tekintettek meg és a délután folyamán *Kiskutara* rándultak.

SPORT.

*, A Derby. Soha nagyobb kérdőjel nem volt még a Derby hat napok a lefutása előtt; mint most. Mások, esetleg a sok egyforma kitöltésű ló teszi re-

télyessé a kékszalag sorsát, föltéve, ha nincs valami „biztos” favoritja, ez idén a köbhögés, az istállóknak ez a modern réme teszi olyan homályossá a Derby kilátásokat, hogy elgázodni bennük igazán képtelenség. Napról-napra jön hire egy-egy lejtő lónak, úgy, hogy ha igazán volna minden hírek, akkor a Derbyt nemcsak hogy megnyernie nem szabadna lónak, de még nem is lenne ló, amely versenyre érte. Ma kiröppent az a hír is, hogy az eddig egyetlen egészséges és nagy formában levő istálló, a *Harkányiaknak* a crackjei: *Incroyable* és *Polonius* is köbhögnek. Más verzió szerint a két crack ma végezze Budapesten utolsó trialját s ebből maga az istálló sem lett okosabb, mert mind a két ló egyformán futott. Rossz híreket beszéltek a Szemere-istálló lovairól is, de amint a hírek terjedtek, ugyanolyan arányban fogadták erősnél erősebben az istálló crackjét *Topromet*. *Don José* csak ma kapta első galoppját az idén, eljövetele tehát legalább is kétséges — csak *Capo Gallo* ról, a repedt patájú lóról hallani újabb jókat, amennyire rossz patájú lóról jó híreket hallani lehet. Egybevettve a most keringő híreket, az idei Derby a *Harkányi-istálló*, *Topromé* és *Capo Gallo* közt fog eldőlni.

*, Bécsi lóversenyek. A vasárnapi szép versenyek után megint sávirság a holnapi program, akár csak megkapták volna a köbhögést az eddig egészséges istállók is. Jó lesz, ha a főszámban, a Gombaversenyben indul 5—6-os feld, a többi versenyen, talán a Trudom-verseny kivéve, még kisebb érdeklődés közt fognak eldőlni. A Gombaverseny legalább igen érdekesen alakulhat, különösen az esetben, ha *Capo Gallo*nak itt adják a Derby előtt első nyilvános galoppját. A teherviszonyok rá nézve olyan kedvezőek, hogy ha nem is volna az a nagy ló, mint a milyennek hiszik, akkor is kellene ezaladnia ellenfeleitől, még *Orchestól* is, pedig ez a ló kolosszális javuláson megy keresztül minden futásánál. A Trudom-gátversenyben néhány jó gátló találkozik; ilyen különösen *Puritaner*, *Gondolat*, *Pharao*. A Mautner-istálló *Puritaner* mellett is olyan erősen van képviselve, hogy nehéz elvesztenie a versenyt, ha csak *Pharao* el nem bánik a crackjével. A többi verseny igen közepes érdekességű, résztvevői pedig igen közepes klasszissanak. A típek ezek:

I. *Schwajdnits—Esti csillag.*

II. *Mondaine—Sherman.*

III. *Capo Gallo—Orchef.*

IV. *Vak Botlyán—Félnék.*

V. *Resistance—White Lady.*

VI. *Puritaner—Pharao.*

VII. *Algier—Fille.*

*, A bécsi lóversenyek eredményét leggyorsabban és legmegbízhatóbban a Telefon Hirmondó közli, mert kiküldött tudósítójának telefonjelentés alapján már a délutáni órákban közli a versenyek eredményét.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Gróf Forgách Béla keresete. Bécsben az országos törvényszék polgári tanácsa ma tárgyalta gróf *Forgách Béla* keresetét hetven éves anyja *Forgách Anna* grófnő ellen. A gróf 38.000 forintot és 4000 korona évi járadékot követelt és elmondta, hogy 1830-ban született, anyja az anyakönyvben mint báró *Majtényi István* és *Inkey* grófné leánya hamisan van bejegyezve, mert ő *Inkey Terézia* és *Inkey Antal* első házasságából született. Elmondja a kereset, hogy gróf *Forgách Béla* az anyjával *Polónyi Gézából* fordult és örökösödési pört indított *Inkey Antal* ellen, s anyja és fia megegyezett, hogy a kereset tárgyát tevő összegből leszámítva tíz szazalékot, a követelt összeget megosztják egymás közt. A bizonyítói eljárás után, amelynek során felperes a keresetét 8550 koronára és 990 korona évi járadékra redukálta, a törvényszék *Forgách Anna* grófnő, aki nem akart békésen egyezkedni, 8550 korona és 990 korona évi járadék fizetésére ítélte gróf *Forgách Béla* javára.

§§ A féltékeny szerelmes. A pestvidéki törvényszék ma tartotta az első esküdtzéki tárgyalást az alkotmány-utcai törvényszéki palota dísztermében. *Rónay Kamill* elnök üdvözölte az esküdtzést s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy nem tehernek, hanem polgári kötelességnek fogják tekinteni esküdt voltak. Azután megnyitotta a tárgyalást, melyen a vádatóságot dr. *Halász Lajos* királyi ügyész képviselte, védő dr. *Weisz Ödön* volt. Az ítélőtanács tagjai voltak *Verebély Ignác* és *Kiss Ferenc*.

Az első esküdtzéki tárgyalás hőse *Wiszt József*, egy jámbor budai háziszolga, akit a szerelme futt föl *Othellóvá*. Budán ismerkedett meg egy tizennyolc éves csinos képű sváb leánnyal, *Schönök Julia*val, akinek sűrű tartó szerelmet esküdt. A leány anyja azonban másképpen határozott a sűrű tartó ügyben s egyszerűen haza vitte a leányt *Jenőre*. *Fialának*

tartotta a jámbor fiut arra, hogy a leányát elvegye s a gyermekszerelem apró kedvteléseit veszedelmesnek tartotta. *Wisz* József azonban nem nyugodott meg az anyai gondviselés eme végzésében s utána ment a leánynak. A jendő legények bizonyos előjogokat formálnak a falubeli leányokhoz s így a szerelmes legényt mesterséges módon zárták el Juliától, ami ugy értendő, hogy valahányszor meglátták a faluban, mindannyiszor jól elverték. A sok verés és a sok epedés végre is nagy eltökélésben forrott ki. *Wisz* József egyik barátjától *Schalk* Ferencetől kölcsön kért egy revolvert s egy januári éjszakán újból kiment Jenőre. Egy darabig az ablakon keresztül alkudozott a kedvesével, aki végre is engedékeny lett. Reggel felé aztán a legény elővette a revolvert s a leányt mellbe lötte, majd önmaga ellen fordította a fegyverét s szerencsésen eltalálta — két fogát. A leány négy hétig volt beteg s ámbár teljesen felépült, a golyót máig sem tudták kivenni az orvosok.

Wisz Terenc azzal védekezett, hogy a leány is beleegyezett abba, hogy megölje. *Schönek* Julia azonban tagadta ezt s a legény szándékos emberölés kísérletéért került vád alá.

Az elnök avval a kérdéssel fordul a vádlottnak, hogy bűnösnek érzi-e magát?

— Bűnös vagyok, de szerettem *Schönek* Juliát. Ő is szeretett engem s mert nem lehetettünk egymáséi, meggyegettünk, hogy együtt halunk meg.

— Látni, a tanuk bebizonyították, hogy maga már sokszor fenyegette ezt a leányt avval, hogy lelövi.

— Nem, soha.

A szembesítésnél a leány a szemébe mondja a vádlottnak, hogy sokszor fenyegette már s meg is mondta, hogy revolverrel fogja megölni. Ő nem egyezett bele a gyilkosságba.

A bíróság *Schönek* Juliát megeskette a vallomására.

A tanuk és orvosok meghallgatása után a vád- és védelemre került a sor, mely után az esküdtek ítélethozatalra vonultak vissza. A verdiket délután hirdették ki az esküdtek, mely szerint *Wisz* Józsefet bűnösnek mondták ki az előre megfontolt emberölés kísérletében. A törvényszék a verdik alapján kilenc hónapi börtönrre ítélte a vádlottat, az ítélet jogerős.

Cserebogár Jóska.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Eger, május 28.

Az egri esküdtbíróság előtt ma kezdtek meg a pázstói gyilkosság főtárgyalását, amelyen *Cserebogár* Jóska, alias *Fopos* János, a Budapesten is ismert félkezebilincs gyilkosait vonják felelősségre. *Cserebogár* szép vagyont gyűjtött a fővárosban a kucséberrel, azután hazament szülőfalujába, Pásztóra s ott *Kohlmann* István kékfestőnél vett lakást. A kékfestőnek támadt az borzasztó gondolata, hogy *Fopos* Jánost elteszilábalól. Tervét közölte *Gottlieb* Gyulával, Teréz nevű leányának vőlegényével, akik aztán hűségesen végre is hajtották az öreg *Kohlmann* tervét. Szeptember tizenhetedikén *Kohlmann* megöltözték a nagy ruhaáztatót kékfestéssel, aztán odacsalták az öregot az áztató dézsához.

— Nézze csak bácsi — mondta a *Kohlmann* tizenhárom éves leánya — nézze csak milyen vadkacsa uszik a dézsában.

Az öreg gyanútlanul hajolt a kád fölé, mikor *Gottlieb* Gyula egy hirtelen mozdulattal úgy meglódította, hogy beleesett a festékes kádba. A szerencsétlen ember könnyörgött, kiáltozott, hogy ereszkék ki, de gyilkosai belenyomták a meszes és gálisos vizbe.

Igy halt meg *Cserebogár* Jóska.

Két nap múlva kivették a holttestet az áztatóból, darabokra vagdosták, egy nagy ústebe hányták s kocsonyának főzték. A megfőtt hullarészeket aztán a patakba dobták.

Kohlmann most vidám életet kezdtek, az öreg kucséber vagyonából tellett ruhára, ékszere. A lakosságának fölött, hogy *Fopos* elhunna óta milyen vígan élnek *Kohlmann*ék, figyelni kezdték őket s csakhamar annyi gyanuk merült föl ellenük, hogy a bíróság elrendelte az egész család letartóztatását. A királyi ügyészség elkészítette a vádiratot, amely gyilkosság és rablás büntette miatt kéri a vádlottak megbüntetését.

Az esküdtbíróság elnöke *Farkas* Pál kir. táblai bíró, a vádat *Berkó* Aladár királyi ügyész képviseli. A vádlottakat dr. *Alföldi* Dávid, *Altörjái* Sándor, *Galambo* László és dr. *Kánitz* Lajos védik.

A tárgyalási termet zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség. Először az esküdtszékot alakították meg, amely után *Kohlmann* és feleségét hallgatta ki a bíróság. Mindkettő konokul tagad és egymásra hárítja a gázteltet. Az asszony bevallotta, hogy egy ízben meg akarta mérgezni *Popest*, de nem sikerült.

Dél előtt a két vádlott kihallgatásával telt el az idő.

Délután *Kohlmann* Teréz vallomásával kezdtek a tárgyalást. Azt vallja, hogy apja lökte a kádba *Popest*. Az anyja segített neki e rémitó munkában. Szülei őt betanították, hogy vállalja magára a büntényt vőlegényével, mert ők még fiatalok, tehát enyhébb büntetik őket. Ez volt az ok, a miért a vizsgálóbíró előtt ők önmagukat mondták a gyilkosoknak. Ő eleinte hallani sem akart erről a dolgról, de az anyja durván bánt vele, fojtogatta, verte. Az apja a pincébe akarta elátni a hullát, de az anyja azt tanácsolta, hogy inkább főzzék meg. *Gottlieb* vallomása teljesen megegyezik avval, amit menyasszonya, *Kohlmann* Teréz vallott. *Kohlmann*ék bujtogatták őt fel. Azt mondták, hogy ölje meg vadászaton, fojtassa a kádba vagy pusztítsa el akár *Popest*, mert különben nem kapja feleségül Terézt. Mindezek ellenére sem tette meg. A szembesítésnél *Gottlieb* Gyula és *Kohlmann* Teréz a szülők szemébe mondják mindent. De azok konokul tagadnak. *Kohlmann* Ilona, *Kohlmann*ék tizenegy éves leánya azt vallja, hogy *Gottlieb* és Teréz a gyilkosok. Ők csalták *Popest* a műhelybe. *Gottlieb* lökte a kádba. A gyilkosság elkövetése után Teréz *Gottlieb* mulatott. Citerázták is. Ezt szemükbe is mondja, de ők tagadnak. Megrázó jelenet volt, amikor *Kohlmann* Teréz az anyjának a szemébe mondja, hogy ő a gyilkos. Azt mondja *Kohlmann* Teréz, hogy az apja el akarja őt pusztítani, azért, hogy önmagát megmentse.

A tárgyalást holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

Pánik a börzéken.

Berlin, május 28.

A tőzsdén ma nagy élénkség volt. Ez az élénkség azonban pánikká vált, amikor az árfolyamok egyre fokozódó mértékben hanyatlottak. A nagy árhanyatlásoknak kényszereladások voltak a következményei. Egy nagy bécsi cég pénzzavarának a ürere még nagyobb lett az árvesztés és a riadalom. A vasművek részvényei 10%-kal estek. A közönség ijedten adta el a papirokat. A közönség óvatosabb része hangoztatta ugyan, hogy nincsen veszedelem, de az árfolyamok feltartóztatlanul estek és a közönség nagy része folytán nagyobb mértékben kínálta részvényeit.

Bécs, május 28.

A tőzsdén ma még nagyobb volt az élénkség, mint a legutóbbi napokban. Egy pillanatra nyugodt volt a hangulat, amikor hire járt, hogy egy cseh bányászövetkezet részvényesei 5000 részvényt vettek át egy nagyon érdekelt cégtől. A lanyhaság azonban újra tért nyert, amikor elterjedt annak a hire, hogy egy nagy spekuláns: *Zeller* Párisba utazott, elszámolásainak fennakadása miatt.

A bécsi választások.

Bécs, május 28. A mai községválasztási választásokon a haladó pártok hét mandátumot veszítettek. *Popler*, a haladó párt vezetője pótválasztásra készül. A negyedik választó testület választásai nagyon veszedelmeseknek ígérkeznek. A keresztény-szocialisták nem engedtek be a bizottságba szocialista bizalmi férfiakat, mert a szocialisták elhatározták, hogy ha a utolsó pillanatban nem juttatnak neki néhány helyet a bizottságban, erőszakkal akadályozzák meg a választásokat.

Bécs, május 28. Az első választó kuria ma választotta községválasztóit. Megválasztottak 14 haladó pártit és hét keresztény-szocialista jelöltet. Egy mandátumra nézve pótválasztás szükséges. A haladó párt hét mandátumot veszített.

Megtárgadott szentesítés.

Stockholm, május 27. A régens-trónörökös megtárgadta a konzuláris illetékekről szóló törvényjavasltnak a szentesítését, amelyet a norvég storting elfogadott.

Vallomás a kinpádon.

Jókohama, május 28. Egy volt koreai hivatalnok a kinpádon bevallotta azoknak az embereknek a neveit, a kik 1895. október havában résztvettek a koreai királynót meggyilkolásában. A gyanúsítottak közül néhányat erre a vallomásra letartóztattak.

Közgazdasági táviratok.

London, május 28. (*Gabonapiac*). Az irányzat általában állandó. Tengeri 3 p-vel olcsóbb. Városi liszt 22 sh. 6 p, repceolaj 20 sh. 6 p. Behozatal:

Buza 130.000, árpa 21.000, zab 90.000 qu. Az idő meglehetősen szép, de borús.

New York, május 28. (*Terményfőzede*). (*Zárlat*) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9¹/₁₆ (9¹/₁₆) júliusra 8.78. (9.81). augusztusra 8.71. (9.73). New-Orleansban helyben 8¹/₁₆ (8¹/₁₆). — *Petróleum* Stand white New Yorkban 8.15. (8.15). Stand white Philadelphiában 8.10. (8.10). Refined in Cases 9.45. (9.45). Credit Balances at Oil City 1.31. (1.31). — *Zsír*: Western steam 7.15. (7.15). Rohe és Brothers 7.35. (7.40). — *Tengeri irányzata* szilárk. Májusra 41¹/₄. (41.—). Júliusra 41¹/₄. (42¹/₄). Szeptemberre 42¹/₄. (42¹/₄). — *Buza* irányzata állandó. Páros őszi helyben 80¹/₁₆. (79¹/₁₆). Májusra 71¹/₄. (71¹/₄). Juniusra —.—.—. Júliusra 72¹/₄. (72¹/₄). Szeptemberre 73.—. (73¹/₄). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3¹/₄ (3¹/₄). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 7¹/₄. (7¹/₄). Juniusra 6.75. (6.70). Augusztusra 6.80. (6.75). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.65. (2.65). — *Cukor*: 4.—. (4.—). — *On*: 28.07. (28.82). — *Déz*: 16.50. (16.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 28. (*Terményfőzede*). (*Zárlat*). — *Buza* irányzata állandó. Májusra 66¹/₄. (66¹/₄). Juniusra —.—.—. (—.—.—). — *Tengeri irányzata* szilárk. Júliusra 37.—. (36¹/₄). — *Zsír*: Májusra 6.80. (6.50). Juniusra 6.82. (6.82). — *Szalonna* short clear 6.95. (7.—). — *Sertészsír*: Februárra —.—. (—.—.) Májusra 11.20. (11.27). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Nyilttér.

Természetes
PARÁDI ARSEN
és vastartalom könnyen emészthető
GYÓGYFORRÁS SPECIFICUM.

Legelőkelőbb orvosi szaktekintélyek által rendelve: sápkór, vérszegénység ellen, női betegségeknel, ideg- és hérbajoknál, valamint görvélykóros esetekben.

Gróf Károlyi Mihály,
uradalmi felügyelője Parád.

Egy postaláda 7 palack parádi arsen vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postállomására 5 korona 80 fillértért bérmentesen szállít a

Főraktár: Édeskuty L. Budapest
cs. és kir. udvari szállító

V. ker., Erzsébet-tér 8. szám.
Kapható minden gyógytárban s megbízható fűszerkereskedésben.

Orvosi tekintélyek a
& SZOLYVAI
gyógyvizet kiválóan ajánlják: köszvény, hólyag, vizeleti szervek bajainál, cukorbetegség, vesebajok, gyomormegbetegedések, torok és tüdőszervek bántalmi esetén

Kitűnő ízű és igen üdítő asztali víz

LUHI-ERZSÉBET gyógyforrás

Legkiválóbb hazai gyomorgyógyvíz: ny mor s tüdőbántalmak ellen Specificum. Kapható a jobb ásványvízüzletekben és az uradalmi ásványvízek birtóságánál Szilyván, Berég-m.

(Az e rovat alatt közlöttnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

B. T. I. Internátussal egybekötött kereskedelmi iskolák vannak: Aradon, Kolozsvárott, Budapesten. 2. Honvédbadapródiskolák vannak: Pécsen és Nagyváradon. Mind a két iskolába felekezeti különbség nélkül vesznek föl növendékeket. Az iskolának négy évfolyama van. Főveléti tölteletek: 14—16 éves kor (az az egy hónap nem tesz különbséget), négy középiskolai osztály sikeres elvégzése és testi alkalmatlanság, amit katonai orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni.

Régi előfizető. *Karva*. Igen, adót fizetnek a kereskedőről szóló 1875: XXI. törvények 1. §-a alapján, amely szerint: a keresetadó aia tartozik minden keresmény, vagy jövedelem, mely kezi munkából, ipar és kereskedelem üzletből, szorosabb értelemben vett szellemi és bármilyen haszonhajtó foglalkozásból és üzletből stb. származik. A 40 forintnál kisebb havidíjt kapó alkalmazottak adóját a munkaadó fizeti.

Jászói előfizető. Külön ítaméresi engedélyt kell kérnie az illetékes királyi pénzügyigazgatóságtól. A folyamodványra 1 koronás bélyeg ragasztandó, a mellékletre 30 filleres. Mellékelti kell: a községi és erkölcsi bizonyítványokat.

KÜLÖNFÉLÉK.

† Kossuth Lajos eddigi ismeretlen levele. Az aradi liceum régiségtárának az ereklyéi között van Kossuth Lajosnak egy levele, amelyet Török Gáborhoz, Aradmegyének az 1832—36-ik ciklusban egyik követeinek írt a kormány által felbízott „Törvényhatósági Tudósítások” ügyében. Török Gáborról és arról a levélről emlékezik most meg a Magyar Polgár tárcájában dr. Márki Sándor. Török Gábor, aki Kossuth Lajos barátságán kívül Deák Ferenc vonzalmával is dicsekedhetett, képzett, igen érdekes alakja volt az országgyűlésnek. A pénz értékét éppenséggel nem ismerő s vagy százezer forintjába került a követsége.

Török Gábor a klubban egyszer akkora pécét-nyomó gyűrűvel jelent meg, hogy köve, amelyre nemesi címerét vésette, gyűrűsujjának alsó izét egészen elborította.

— Mégis egész, Gábor — szolt hozzá Deák Ferenc — hogy egyszer meg takarékoskodni kezdés.

— Takarékoskodni? . . . Hogyan?

— Hát, amint látom, hogy a nélkül ne maradj — előre megcsináltattad a sirkövedet.

Az említett levél így szól:

T. Török Gábor urnak. Tekintetes ur! — Ön-kény, ország nem hagyunk békén élni jussainkkal. Tudósításaim ellen ismét újabb, még pedig villám-fenyegetések szörő tilalom érkezett. Hol fog megállni az erószak, nem tudom; de azt tudom, mi a férfinak, mi a polgárnak kötelessége: azt tudom, hogy törvényes jogaim gyáva megtámadására reá nem bírnak, ha föllevenítik is a spanyol inkvizíció minden ijedelmeit. Megtaníthatnak szenvedni, de félni sohasem.

Mig karjaim szabadok, irok. 8-ik számú tudósításaimat már a tilalom után szétküldöttem; igen óhajtom tudni, ha kézhez kerültek-e? mert a posta felől is hallok mindentéle botrányokozató híreket.

Csak azt remélhetném, hogy, ha személyemet eltörpíték is, az ügy, melynek (természetében lévén az a nyilvánosságnak) már ekkor is oly roppant hatását tapasztaljuk, el nem vész, nyugodtan várniék, fogadnák mindent, mit az önkény reám mért. De hogy lehessen azt az onyészettől megóvni, ha csak néhány lelkes megyék az egész vállalatot magokévé nem teszik, én nem tudom.

Mindenesetre kötelességem tartottam a mármár nemzeti vált ügyet ismét azon lelkes megyék elibe vinni, melyek már első ízben is oly kegyes oltalomra méltattak. Nemes Aradmegyéhez intézett folyamodásomat tehát ismét a Tettes-ur hazafi kezeibe teszem le, mihamarabbí felvétel eszközöléseért s pártfogásért eszedezve.

Pestnek már két közgyűlési végzése nyilatkozta tetteket szabadnak, törvényesnek, el nem tiltatónak, a tilalmat pedig törvénytelennek; s Dubraviczky mégis merete a tilalomra Ziinszkyt utólag kiküldeni, Ziinszky a tilalmat végrehajtani. En hivatkozván az 1723: LVIII. 4. §-ára, ez ellen egy kis tiltakozást adtam be az épp e napokban tartott partikularis gyűlésre (mert generális sem lesz egyhamar).

REGÉNY.

A TŰZ

— REGÉNY —

Írta: GABRIELE D'ANNUNZIO

(4)

A dogék trónjáról tehát nem beszélhetek a nézőknek egyébről, mint édes énemről, valamely megvesztegető allegória leple alatt, néhány szép zenei futam hangulatával. *Ex tempore* fogok tehát beszélni, ha Tintoretto lángoló lelke közli velem az ő Paradicsomból az ihletet és tüzet. Csábit engem ez a vakmerő kockáztatás. Es képzelve csak, minő furcsa esalódásba estem néhány nappal azelőtt. Mikor az én dogaressám hirt adott nekem a nagy ünnepről és meghívott, hogy tiszteljem meg, nekültem, megirtam egy beszédet, pompázatosat, prózába szedett szertartást, széleset és ünnepélyest, mint a Museo Correr üvegszekrényébe zárt valamely diszhimzűsi diszruha.

Volt a bevezetésében egy mélységes térdhajtás a királyné számára, volt benne sallangos koszorú a dogaressám, Audriana Duodo részére. De amikor tegnap reggel Velencébe érkeztem s végigjárva a Canal, Grandét lehántottam magamról a fáradságot ama nedves és átlátszó árnyékban, amelybe az ősi márványok lehelik éjelenke szellemüket, éreztem, hogy a kéziratom sokkal kevesebbet ér akár azoknál a holt moszatoknál is, amelyeket az ár sodor ide. Nem volt belőlem való. Mit tegyek tehát?

Kémlelve nézte az eget és a vizet, mintha valamely hirtelenül megjelenő fantazmát keresett volna benne. . . . A magános szigetpartok hajszál-veleskony vonalait látta, amelyek oly elveszetteknek

Éles bosszuságra gerjediek a megye Rendei s egy alispán, mint főszolgabíró végzés- és törvényellenes tettet szigorúan improbaták, megsemmisítették. Ha generális gyűlés lett volna, aligha akcióit nem kapnak mindketten. Isten áldja a Tettes urat legszebb áldásával. Jobb jövedőt a hazának. En változhatatlan tisztelettel vagyok a Tettes urnak aláztos szolgálja.

Pest, october 9. 1836.

Alázatos szolgálja
Kossuth Lajos.

† A nőkérdés a mohamedánoknál. Olga Szergejevna Lebedev asszony, az orosz orientalistáé az érdem, hogy ilyen kérdés egyáltalában van. A Keleten való hosszú tartózkodását nemcsak arra használta fel, hogy a népeket és az országokat tanulmányozza, hanem alaposan megtanult törökül és arabul is, több orosz klasszikus tőrökre lefordított s kiadta tőrökül az orosz irodalom történetét is. Így előkészülten vetette rá magát aztán a tulajdonképpeni tárgyára. Ez „a nők helyzete az Izlam népeknél.” Olyan tárgy ez, amelyet a nő sokkal könnyebben világhat meg, mint a férfi, aki tudvalevőleg bajosan kerülhet össze a Keleten a gyöngéd nemmel. Lebedev asszony a Rómában 1899-ben megtartott orientalista kongresszuson a mohamedán nőnek az arab civilizáció idején elfoglalt helyzetéről előadást tartott, amelyben kifejtette, hogy maga az izlam nem tiltja a nőnek, hogy művelődjék, a férfival egyenlőrangú helyzetet vívjon ki magának, s kívánatos volna ennél fogva, hogy keleten társaságoknak a megalapításával az európai műveltséget és életmódot terjesztszenek. Ennek az eszmének a megvalósításához a franciák hatalmas lépést tettek Algierban és Tuniszban, amelynyiben leányiskolákat alapítottak a bennszülöttek számára, amelyekben francia nevelőnők szép eredményre működnek. Legközelebb Péterváron orientalista társulat jön létre Lebedev asszony elnökelete alatt, amely többek között a mohamedán nő helyzetének a javítását is fölvetve a programjába. Az eszme egyébként már térhez jutott a próféta hívei között is. Az Itálie című lap legálább azt írta nemrégiben, hogy Kaszim Emin bég, egy kairói igazságügyi hivatalnok sikra szállott az izlam-népek nővilágának a jogaiért és követelte a nő számára a kiművelésének, férje megválasztásának jogát, továbbá a férfi ama jogának megvonását, hogy a feleségét eltaszithassa, sőt még a poligámia megtiltásának a törvénybe iktatását is. A Niluson természetesen sok viz fog lefolyni még, amíg ez igazságügyi hivatalnok vágyai teljesülnek.

† Léghajóval reklámozott regény. A *Matin* című párisi lap egyik legközelebb megjelenő regényének a reklámozására valami egészen új módot talált ki. Egy léghajót bérelt ki, amelyből Bulkann

léghajós nyomtatott reklámlapokat szórt le a magasból. A reklámléghajózás azonban csaknem kellemetlenül végződött Bulkannra. A gömb ugyanis hateres méter magasságra emelkedett s Bulkann sehogy sem tudta meggyitni a gázt elzáró szelepet. Már fuldokolt, amikor végre sikerült neki ez a művelet, akkor meg az a baj történt, hogy a léghajó abból a szörnyű magasságból két perc alatt bullott le s majdnem beleest egy vízzel telt kőbányába, ha emberek véletlenül nincsenek jelen, akik a léghajót kötelénél el nem terelik a veszedelmes helyről.

† Az emberi kor határtalansága. Az orvosok a statisztika szerint nem élnek nagyon hosszú életet. Foglalkozásuk fárasztó és idegrontó volta, a fertőzésveszedelme és több más egyéb hozzájárul életük megrövidítéséhez. New Yorkban azonban mégis van egy orvos, aki a napokban ünnepli életi százhuszonegyedik évét. Charles Smith ez a ritka nevezetességű férfi, aki az északamerikai szabadságharc kezdetén, 1776-ban született és teljes 75 esztendeig gyógyított New Yorkban. Sok ezer ember közötti neki egészségét. Smith azt állítja, hogy tisztes korát annak az ásványvíznek köszöni, amelyet 1809-ben ő maga fedezett fel. Ez azonban lehet reklám is az ásványvíz érdekében. A valóság az, hogy Smith rendkívül egészséges ember, nagyon mértékletesen él és tartózkodik mindennemű alkoholikus élvezettől. Aki látja a derék, alig kissé görnyedten járó öreg urat, amint ismerőseivel hangosan, vidáman beszélgetve sétál, legfőkébb hetven esztendőnek nézniek.

† Közös pálya. X tanártól, aki A-ban él, pénzt kér a fia, aki B-ben tanár. X. tanár a következő választ küldötte a fiának:

Kedves fiam!

Vagy van a tanárnak pénze és ebben az esetben nincs szükségem pénzre, vagy nincs neki, s ebben az esetben én nem küldhetek nekéd.

† Elzárás. Orvos (pácienséhez, akinek épp az imént vágta le mind a két lábát): Csak bátorság, barátom, bátorság! Feküdjék nyugodtan az ágyában, két hét múlva talpraállhat!

† Vigasztalás. A paraszt: Kérem a tekintős doktor urat, tessön engöm művizsgálni, attu' félök, nagy hítja van a tudósnak!

Az orvos: Ne féljon jó ember, amíg él, addig majd csak eltart a tüdeje is.

valának, mint az achát finom rétegvonalai. Hátul a Salute táján az eget telehittette gyenge rózsaszín és lila párával a köd s hasonlatossá tevő a halovány tengerhez, amelyet a medúzák ezrei népsítenek. A közeli Giardini Pubblici lombjai lénytől és hősigélt terhesen küldték illatjukat, amely oly nehéz volt, hogy szinte szagos olajként uszott a bronzszínű víz felületén.

— Érti az ősz, Perdita? — kérdezte olyan hangon, mintha álomból akarná ébredésre bírni a barátját.

Az asszony a disztől megrabolt nyárra gondolt. Ugy érezte, hogy a nyárral még sem vesztett mindent.

— Tegnap, tegnap talán még nyár ült a városra. Hol járt tegnap?

— A Giudecca egyik kertjében.

— En meg erre, a Riván. Nem hiszi-e, hogy ha az ember a szépség és örömmek ily csudás színjátékát látta, örökre le kellene zárni szemeit, s feltörhetetlen pécset alatt tartani? Perdita, ma este ezekről a bensőséges dolgokról szeretnék beszélni. Ünneplni szeretném magamban Velencé és az ősz házasságát, egészen úgy, mint Tintoretto tevő, amikor Bacchus és Ariadne ná-szát festette az Anticollégio termébe: csupa aurszín, bíbor és arany! S tegnap ime egy régi dal esirái bontották ki bennem levélkéiket. Eszembe jutott egy elfelejtett vers, amelyel *nona rimában* kezdem írni it Velencében, amidőn erre hajóztam néhány évvel azelőtt, első ifjúságom valamely szeptemberében. Ez volt a címe: *Az ősz allegóriája*. Abban megalkítottam amaz isten alakját, nem többé virágüzértől ékesen, hanem drága gemmákkal díszítve, mint Veronese valamely herege, lobogó szenvedélylyel öröme szomjas ereiben. És az isten megyen a tengerből kikelő Város felé, amelynek ölelő karja márvány, öve pedig ezer zöld füzér. De eszmém akkor még nem volt olyan intenzív, hogy művészi életet ölthetett volna, én tehát őszitonszerűen lemondtam arról, hogy a maga teljességében megalakítsam. De a dolgos lélekben, csak így,

mint a termékeny földben nem vész el a mag, ime most az alkalmas pillanatban kikél és sürgősen tör a kifejezése felé. Minő csodás és igazságos törvények kormányozzák az ész világát! Ama Leonardo de Vinci, aki tekintetét belefúrta a mély dolgokba, bizonyára ugyanazt akarta kifejezni a gabonaszemről szóló meséjében, amikor a szem így szól a hangyához: „Ha nem akadályozol meg engem abban, hogy vágyamat követve szülessék meg, én neked megszázasorosodva adom magamat.” Nem bámulja-e őn a gráciát, amely ezekben a vasgyuró kezekben lakozott? Ah bizonyára ő ama mindenkör összehasonlíthatatlan mester! Hogyan feledjem el őt most, mikor át kell adnom magamat a velenecieknek?

Arcának minden izmán meglátszott a gondolat munkálkodása és szinte úgy hatott az asszony előtt, mint valaki, aki a legnagyobb erőfeszítéssel húzza meg az ijj hurját.

— Késő van, közeledik az én időm, vissza kell fordulnom — szolt a költő hirtelenül, mintha aggodalom sarkalná. Megpillantotta ugyanis ama megszámlálhatatlan emberfejekből összealkotott tömeget a hatalmas ivék alatt. — Idején kell visszamennem a szállómba, hogy átöltözködjem.

Es fiatalos hiúságában azoknak az ösmeretlen asszonyoknak szemére gondolt, akik ma este először fogják őt látni.

— A Danieli-szállóba — szolt Foscarina a gondolásokhoz.

Es ő is és Stelio is egy esőpp aggodalmat éreztek, amidőn a fordulónál maguk mögött hagyták a vizek végtelen esőndjét, amelyre már ráborult az árnyék és odakanyarodtak a nagyszerű és kísértő város felé, amelynek canaléi, akárcsak egy gyönyörzomjas asszony erei, már égni kezdtek az éjszakai láztól.

(Folytatása következik.)

Napirend.

Napló. Kedd, május 29. — Római katolikus: Maxim... Protesztáns: Maxim. — Görög-orosz: (május 16.)

A Vigaszínházban A mintaférj című bohózat bemutató előadása.

Nemzeti múzeum: Ásványtára. Nyitva van délelőtt 9 óráig...

Iparművészeti múzeum: Ásványtára. Nyitva van délelőtt 9 óráig...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzigatóóság: VII. kerület...

KÖZGAZDASÁG.

Lóvásár. A Tattersallban a tegnapi és megmaradt országos lóvásárra felhajtottak 1463 darab...

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A hét előző is lanya irányzat uralkodott a lisztüzletben...

Az árak 100 kg-ért, zsákostól Budapestre szállítva.

Table with 6 columns (0-5) and 3 rows of numerical data representing prices.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestre 38,50 korona pénzben...

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényársaság tudósítása.) Felhajtás 411 db juh...

Bécsi vágómarhavásár. A st-márxi központi vásárcsarnokban tegnapi megmaradt vágómarhavásárra felhajtottak 3368 darab magyar, 934 darab galíciai...

Jegyzékek: 100 kilogrammonként 40 sulyban: magyar hizőőkör I. minőségű 64—69 fillér...

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, május 28.

Jó kínlat, mérsékelt kereslet és lanya irányzat mellett 9000 métermáza buza 5 fillérrel olcsóbb...

ban került forgalomba. Rozsban csekély volt az üzlet, az árak néhány fillérrel estek.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 800 mm. 80 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k., 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 79-5 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 27 1/2 f., 150 mm. 79-8 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 79-5 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 79-5 k. 8 K. 25 f., 600 mm. 79 k. 8 K. 30 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 78-5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 78-4 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 77-5 k. 8 K. 12 1/2 f.

Mezőkövesdi: 860 mm. 79 k. 8 K. — f. Pestmegyevidéki: 400 mm. 80-5 k. 8 K. 22 1/2 f., 1000 mm. 78-5 k. 8 K. 22 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 79-5 k. 8 K. — f., 200 mm. 79-5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78-5 k. 8 K. — f., 300 mm. 77-5 k. 8 K. — f., 400 mm. 77 k. 8 K. — f.

Fehérmegyei: 100 mm. 77-5 k. 8 K. 15 f. Erdélyi: 350 mm. 78 k. 8 K. 10 f. Újvidéki: 500 mm. 73-5 k. 7 K. 75 f.

Mind 3 hónapra. Arpa: 215 mm. 6 K. 15 fillér, 100 mm. 6 K. 15 fillér.

Rozs: 250 mm. 7 K. 35 f., 300 mm. 7 K. 35 f., 3 hó 500 mm. 7 K. 35 fillér, 100 mm. 7 K. 25 f., 500 mm. 7 K. 25 f., 300 mm. 7 K. 20 f., 100 mm. 7 K. 15 f., 100 mm. 7 K. 05 f. kpl. paritás.

Zab: 300 mm. 5 K. 60 fillér paritás. Készpénzfizetés mellett.

A készürő hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Buza' and 'kilo' and rows for different types of wheat and their prices.

Table with columns for 'Egyéb gabonafajták' and 'kilo' and rows for various other grain types and their prices.

Zsarkovic kapitány

— ELBESZÉLÉS —

Írta: SAS EDE

- (5) — Mert el akartam magától szakadni? — S most mégis eljött a hívásomra? — Mert nem tudtam ellenállani többé. — S most már nem rabolja el tőlem senki? — Senki...

Az áruló tükör ismét a szerelmes pár ölelését mutatta ragyogó lapján, mintha kárörvendő mosoly fényébe vonná a bűnös szerelem jelenetét.

E percben a szupécsárdás véget ért; a két hűvös szobát nagy zajjal önzöllötték el a kifáradt líhegő táncosok.

Bártfay Dezsőnek pompás ötlete támadt. — Tudják mit? Akkor jobb, ha le sem fekszünk. Azt a pár órát átmurizzuk és reggel mindnyájan kikisérjük Bodvay urat a vasúthoz!

fesztésébe került, hogy kicsattanó haraggal a szemébe nem vágja:

— Igen? Tovább is mulatni akarsz a szeretőddel? És örömmel kíséred ki az uradat a vonathoz — vele?

De ismét erő tudott venni magán; ám olyan hangon ellenezett a lánya előtt a Bártfay tervét, hogy az asszony nem mert hozzá ragaszkodni.

— Édes apám már fölkelt? — kérdezte tőle meglepetve.

— Öreg embernek nem sok álom kell már, kedves fiam. Kedvem kerekedett, hogy kikisérjélek a vonathoz.

— De mért venné magának azt a fáradságot? — esodálkozott Bodvay.

— Hagyjad csak. Olyan pompás ezt a friss, téli reggeli levegőt szivni!

S valóban kikisérte a vejét a vasúthoz és elbucszott tőle hosszan és forrón, hálásan szorongatván mind a két kezét és mélyen, szeretettel nézve a szemébe, Bodvay egészen megütközött:

— Édes apám úgy bucsuzik, mintha valami vasuti szerencsétlenségtől tartana. Mintha én sohasem jönnék többé haza.

— Ó dehogyné! Veled nem történik semmi baleset. Te bizonyosan visszatérsz, mondta az öreg. Egészen világos volt már, mikor a vonat elrobogott. A téli nap vakított ragyogott a káprázatos, fehér tavon. Az öreg Zsarkovic pedig örömmel gondolt arra, hogy ime, mégis derék legény még ő, hogy egy álmaitan átvirrasztott éjszaka sem képes a lábáról ledönteni. Egyáltalán meg volt elégedve magával a kapitány.

— Ember vagy a talpadon, öreg, mondotta

magában. Derék dolog, okos dolog, hogy megállottad és nem csináltál botrányt. Mert nem skandalumra, hanem egészen más cselekedetre van itt szükség...

V.

A kaszinóban aznap este igen sokan voltak. Zseufől asztalok mellett indult meg a rendes kaszinói élet: a játék. Letelepedtek és esőndes nyugalommal játszottak sarkasztalaiknál azok az öreg urak, akik a világról el nem mulasztották, hogy minden nap, ugyanabban az időben föl ne eszozogjanak ide és el ne foglalják a megszokott helyüket. Mindennap lassabban eszozognak és mindennap jobban reszket kezükben a kártya. Ott ülnek a kaliberjáték művészei, akik egy hosszú élet tapasztalatait érvényesítik a játékokban: tudják az első hívásból, hogy mi van az ellenfélük kezében; az arcismében lefűzik Lavatert, a gondolatolvasásban Cumberlandot. A esőndes, szolid játék termei mellett a belsőbb szobákban a fiatalabbak, a tüzebb verűek zajos szenvedélyvel üldözik a szerencsét; ifjú urak többet elvesztenek egy-egy este, mint az egész joggyakornoki fizetésük; s az adósságaikat fizeti a család, vagy pedig a váltóikat zsrilók jobarátok. A termeken néha végig-végig sétál egy-egy galambösz patricius alak, a gentry-világ 6s típusai, akik büszkébbek az angol lordoknál, büszkébbek az exotikus fejedelmeknél, olyan büszkéek, aminő büszke csak egy magyar uraság tud lenni.

De legzajosabb volt az élet ma este a társalgóban, ahol Bártfay Dezső vitatkozott viharosan ifjú barátaival, nem ugyan a legújabb kor világmozgató eszméiről, hanem a szintársulat primadonnáiról. A kis város közönsége ugyanis ez idő szerint nem politikai pártokra oszlott, hanem a két primadonna pártjára.

(Folytatás következik.)

A határidőszlet folyamán a következő köté-

Table with 2 columns: Item (Buza májusra, Rozs májusra, etc.) and Price (7.93, 8.08, etc.)

Déli egy óraker a következő záróárakat állap-

Table with 2 columns: Item (Buza májusra, Rozs májusra, etc.) and Price (7.94, 8.07, etc.)

Délután fél 5 óraker zárul:

Table with 2 columns: Item (Buza májusra, Rozs májusra, etc.) and Price (7.90, 8.08, etc.)

A budapesti értéktőzsde.

A mai elötőzsde aránylag kezdettől végig tar-

A helyi piac csendes, a legtöbb érték elha-

A déli tőzsde tartott külfüldre eleinte jobb,

A helyi piac egy árnyalattal gyengébb, korona-

A valutapiac csendes és változatlan.

A déli tőzsde vége felé nagymérvű depresszió

A zárlat a lehető leglanyhább.

Az elötőzsde tartott.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 714.80-717.50.

A déli tőzsde: változatlan, végül igen lanyha.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 716.-, Osztrák

Forgalomba került: Bankgyesület 180, Salgó-

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 710.70, Magyar hitelrész-

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar

korona, vörös aprószemű

erdélyi

korona, vörös bászági

korona, közepesemű

korona, nagyszemű

korona, Disznózsir: budapesti 55.-, 56.-

korona, vidéki

korona, táblaszalonna:

legenszártított vidéki

korona, városi 4-

darabos 45.-, 46.-

korona, 3 darabos 49.-, 50.-

korona, füstölt

korona, Szilva: boszniai,

szokás szerinti minőség 18.75-19.-

korona, 120 da-

rabos

korona, 100 darabos 24.50-25.-

korona, 85 darabos

korona azonnali

szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 16.75-

17.-

korona, 100 darabos 23.-, 23.25

korona, 85

darabos

korona, Szilvaiz: szilvóniai

korona, szerbiai 16.50-17.-

korona

azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, május 28. (A Budapesti Napló telefon-

jelentése.) A kelevőz időjárás és a bányádt külföldi

jelentések következtében a mai határidőszletben ha-

nyatatlan állott be. Az irányzat buzában és rozsban

jelentékeny veszteségekre vezetett, később azonban

minden látható ok nélkül kereslet mutatkozott s az

árfolyamok javultak, zárlatkor már csak 2-3, zab-

A készárk piacán üzlettelenség fá a fogyaszt-

A bécsi értéktőzsde.

Elötőzsde nagyon gyenge.

Déli tőzsde Berlinre némiképp javult.

Tőzsde zárlatkor javult a hangulat csendes üzlet

Bécs, május 28. (Magyar értékek számlata.) 4% arany-

Bécs, május 28. (Osztrák értékek számlata.) 4 2/2% papír-

Bécs, május 28. (A Budapesti Napló tudósítójának

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, május 28. (Tőzsdei tudósítás.) Eleinte az

Berlin, május 28. (Zárlat.) 4 2/2% papírjárdék

Berlin, május 28. (A Budapesti Napló tudósítójának

Hamburg, május 28. (Zárlat.) 4 2/2% esztőjárdék

Frankfurt, május 28. (Zárlat.) 4 2/2% papírjárdék

Frankfurt, május 28. (A Budapesti Napló tudósító-

Páris, május 28. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam-

671.-, 3 1/2% francia járdék 101.80. Alpeai bányá

vénv —. Déli vasut —. 4% magyar aranyjárdék

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Május 28. A sertésüzlet irányzata csendes.

A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű:

Sertésállítás: 1900. május 26. napján volt

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése.

Budapest, május 28.

Az északnyugati depresszió mélyebb lett és a ma-

Az európai időjárás Angolország, Dél-Olasz és Dél-

Hasznáknak magas hőmérséklet mellett, mely sok

Küldés: Tulnyomán száraz, meleg idő várható he-

Vizállás.

Table with columns: Location (Budapest, Tisza, Gőnyű, etc.), Date (május 28.), and Water Level (méter)

POSTTOMARADÉKOK

minden célra, melyek posttőzsdéki küldési világaru-

Stikarovszky János

Budapest, V., Erzsébet-tér 16.

Maradékokból minták nem kélhetőek.

Ha kerékpárt vagy varrógépet

ohajt vásárolni, ne mulassza el ár-

mélyen leszállított

árainkkal bekérni.

Csak elsőrangú gyártmányok

Schweitzer

Testvérek,

forrástárak:

Miskolcon és Debrecenben

Sókratárak:

Szolnok, Eperjes és Kaszanyin.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1900. május hó 29-én.
Arnoldson Sigrid assz. vendégfelléptével.
Mignon.

Regényes opera 3 felv. Zenéjét szerzerzte Thomas A. Szövegét Goethe „Meister Vilmos tanuló évei” című regénye után írták Carré és Barbier. Ford. Ormay F.

Személyek:
Meister Vilmos Arányi Jarno Kornai
Lothario Takáts Philine Szilágyiné
Laertes Dalnoki Antonio Ney B.
Fridrik Payer Acrobata Zolnai
Mignon Arnoldson Zafari Tóthfalusi

NEMZETI SZÍNHÁZ,

Kedd, 1900. május hó 29-én.

Clémenceau.

Színmmű 5 felvonásban. Irtá Dumas Sándor és D'Artois Armand.

Személyek:
Clémenceau Lendvayné Iza, leánya Márkus
Pierre Mihály Vojnov Horváth
Ritz Egressy Cassagnol Hetényi
Constantin fia Náday Foucher Kőrösmezői
Grófné Helvey François Pauwy

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. május hó 29-én.

A minta-férj.

Bohózat 3 felvonásban. Irtá Valabrégue. Fordította Kövesi Albert.

Személyek:
Malivaud Hegedűs Thibaudier Gál
Aurora Nikó Klára Boros
Jouvelin Góth Victor Bárdi
Léonie Delli Felicia Munkácsy
Clémentine Haraszthy Mercérolle Gyöző

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. május hó 29-én.

A kis szökevény.

Operett 3 felv. Irták Hicks és Nicholls. Fordították Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzették Monkton és Caryl.

Személyek:
Lord Coodle Szerdahelyi Gray Kúry
Lady Coodle Krecsányi Flípper Kovács
Stanley Ed. Sziarnai Carmenita Bárdi G.
Dorothy Harmath Alice Blaha S.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. május hó 29-én.

Gábas Nelli k. a. vendégfelléptével.

A Kleopátra.

Operette 3 felvonásban. Irtá és zenéjét szerzerzte Verő György.

Személyek:
Cassia grófné Gábas N. Elias Giréth
Niotta Róza Jim Sziklai
Cassia Valér Ráthonyi George apó Mátrai
Regnard Boross Millefleure Margó Z.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Kedd, 1900. május hó 29-én.

A nő szépség.

Kedzete 7/8 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(Budán, a Krisztinavárosban.)

Kedd, 1900. május hó 29-én.

Cyrano de Bergerac.

Romantikus dráma 5 felvonásban. Irtá Edmond Rostand. Franciából fordította Ábrányi Emil.

Személyek:
Cyrano Pethes Roxan Tóth
Christián Szabó Mont Fleury Faragó
Guiche gróf Klenovics Bellerose Sándor
Ragueneau Krémer Jodelet Szalai
Le Bret Sebestyén Liza Tárkony
Carbon Szilágyi Mártha Pajor
Lignière Radványi D'Artagnan Erőss
Valvert Stoll Marguerite Kissné

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. május hó 29-én.

A kut és a vadmacska.

(Szulamith-paródiá.)

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irtá Miklós Imre. Az énekszövegeket és coupletákat írta Kövessy Albert. Zenéjét összeállította Váradi Aladár.

Kedzete 7/8 óraker.

VÁROSLIGETI SZÍNHÖR.

Kedd, 1900. május hó 29-én.

Uj Szulamith

vagy: Abszolút Jakab, Jeruzsálem fia.

Látványos parodisztikus bohózat énekel és táncol egy előképben és 3 felvonásban. Irtá Feld Mátyas. Zenéjét szerzerzte Barna Izsó.

Kedzete 7 óraker.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma Ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű teli kertben kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehértérmet és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Uri Havelock

7 frittól,

Női Havelock

9 frittól,

Fiu Havelock

4 frittól,

Leány Havelock

5 frittól feljebb.

A legjobb csak

a tirolinál

Justitz Leopold,

lodenruha-specialista

BECS,

IX., Währingerstrasse 48.

Telefon 7248. sz.

a tanított egylete házának az oaztr. turista, a touring-club és számos kerékpár-egylet stb. szállítója.

LODEN

városi 12.-

LODEN mecsikof 12.-

LODEN hajlókó 12.-

LODEN kouris-ol 12.-

LODEN molnár-ol 10.-

LODEN sötét-ol 12.-

LODEN sötét mr-ol 12.-

LODEN lomulaj-ol 12.-

LODEN donosok-ol 12.-

LODEN erdősz-ol 12.-

LODEN erdőker-ol 10.-

LODEN vihargallér 5.-

LODEN gamsni 2.50

LODEN viharkö-ol 5.-

LODEN kerékpár-ol 5.-

LODEN dress sap-ol 5.-

LODEN minden 10.-

LODEN iskolak-ol 8.50

LODEN iskolak-ol 4.-

LODEN fu-ol 5.-

LODEN fu felőka-ol 5.-

LODEN ur-i ol 12.-

LODEN saccó 8.-

LODEN mellény 8.-

LODEN vadászol 10.-

LODEN hegyi kabát 7.50

LODEN vadászka-ol 9.-

LODEN köpeny 12.-

LODEN lodakabát 5.-

LODEN nadrág 5.-

LODEN rövid 4.50

LODEN felöltő 10.-

LODEN sekekabát 7.-

LODEN valamint minden elmondható

ruha-árak mindenféle írtá-ol-

donból a lehető legolcsóbb

nagyan árak mellett; minden

fenntevetett cikk jobb minőségben

12 és minden árvalto-

zásban készeletben tartatik. —

Mintak képes arjegyzekkel in-

gyen és bérmentve. — Vidéki

megrendelések a legjobban ol-

dosítottnak. Nemzetköz akadály-

tal nál kleszereltük vagy a tel-

jes összes visszaadatik.

Justitz Leopold,

lodenruha-specialista,

Bécs, IX., Währingerstr. 48

Hivatalnok nadrág, szür-

ke, tricót — — — 5.50

Hivatalnok zubbony ál-

lamzöld — — — 7.-

Tornanadrág, drap, tricót — — — 5.50

Double-hálókabát — 7.-

Zálogházi

cédulákat veszek. Eladok

13 lator ezüst evőkezele-

teket, grammja 5 kr., gi-

randolokat, gyertyatartó-

kat, hálólakát, tálcákat,

grammja 6 kr., 12 darab

ezüst evőeszköz 6 ftt 50

kr., teljes 12 szemlelyre

való teljes evőeszközletek

135 frittól kezdve, dua vá-

laszték mindennemű

ezüst műtővs tárgyak-

ban, arany ferfilánok kö-

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat

tavaszi kiállítása

a városligeti új műcsarnokban

1900. április hó 10-től június 10-ig.

Nyitva d. e. 9-től d. u. 6 óráig.

BUFFET.

Belépő díj egy korona.

Vasárnap d. u. 1 órától 40 fillér.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnyitás 7 1/2-kor. Kedzete 8 1/2-kor.

A Mulató 166-ra szellőztetve van.

Csak néhány napig a szen-

zációs májusi műsor.

Miss Amelia Stone

a jelenkor legérdekesebb operett énekesnője.

La Jolie Nanon Lucia

párisi excentrikus énekesnő.

LE FOLLET

némajátékosok.

Ugymint fellépte az összes műerőknek.

„Fürs Buckelkraxentragen.“

Paraszt bohózat 1 felv. Morré Károlytól.

1900. június hó 1-én egész új bámu-

latos műsor.

Jegyek a nappali pénztárnál és elővételben Weiss

A. nagytársda Károly-körút 26.

A mulató villanyos világítása saját gépei által esz-

közteltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyáro-

sok által készí tetek.

Óriási mértékben felhalmozott rak-

táram miatt nagy

Szőnyeg-eladást

rendezek. — Dns választék előnyös árak

mellett mindennemű

Szőnyegek Butor-szövetek

Szövött-függönyök Butor-kretónok

Csipke-függönyök Kézimunkák, párnák

Utazó-takarók Plaidek és kocsitakarók

Applik.-függönyök Lópokrócok stb.

a szakmába vágó elsőrendű minőségű

cikkekből. — Egyes ágy- és asztalterítők,

függönyök és maradekok igen jutányos

árakon.

JOANNOVITS DÖME

IV., Váci-utca 25. (Városház-tér sarok.)

Alapított 1820-ban.

Valódi perzsa- és

szmyrna-szőnyegek.

NÉMETFÖLDI KIRÁLYI

CARRÉ-CIRKUSZ

Carré Miksa igazgató.

Ma és mindennap este 7 1/2 óraker

nagy disz előadás

érdekes változatos műsorral.

AZ ANGOL VADÁSZAT,

nagy szenzációs sportjáték bemutatása.

Még csak háromszor lép fel Akimoto 10

személyből álló japáni csoport, továbbá fellép a bájos

lovárnó Carré Katica kisasszony és az összes művé-

szek és művésznők.

Holnap este 7 1/2 óraker nagy előadás.

Június 1-én lép fel először a Borghetti-

csoport elt-akrobaták.

FOLIES CAPRICE

Ma

nagy ujdonsági est!!

11 óraker:

Die Hochstaplerin.

Bohózat Leitner H-től.

Megelőzőleg 10 óraker. Megelőzőleg 10 óraker

Szenzációs ujdonság!

A csonkafülv ember.

Bohózat. F. de Croiset eszméje után írta Etienne.

Rendező Rott S.

Személyek:

Bachruch Jeremiás zabnagykerekedő Pfeifer M.

Célia, neje Schindlerné G.

Hajnalka, leányuk Ferenczy Zs.

Dr. Kazár Ede ügyvéd, melleleg Rott S.

milliomos Rott S.

Dr. Spitz Gerő, ideggyógyász Steinhardt G.

Szimahy Leó hírlapíró Füst B.

Gedeon, Dr. Kazár szolgája Petherdy Gy.

Adonyi Mariska műlovarnó Jungwirth C.

Lili, szobaleány egy budapesti nagy-

szállóban St. Lengyel G.

James, főpincér Echten K.

Ujságárus, távirószolga.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagy-

szállóban, Dr. Kazár külön lakosztályán.

Csütörtök, május 31-én látható utoljára.

ÁLLATKERT

Hagenbeck testvérek indiai kiállítása

a MALABÁROK

Körülbelül 50 bennszülött férfi, nő és gyermek. Közük

akrobáták bambuszbotokon, bajadérok, kardnyelők,

zék, alarcs és őrdítáncosok, komédiások, zenesek,

költ- és kardtáncosok, táncosnők, búveszek és egy

törpe. Nagy program: indiai falu, templom,

iskola és az összes népség körmenete. Előadások

hétköznaponként 4 és 6 óraker, vasárnap d. e. 1/2-

kor és d. u. 1/25 és 6 óraker tartatnak.

Belépődíj mint rendszeren 30 kr.

A tea-pavilonban orosz tea ingyen adatik.

Heckenast Gusztáv

Budapest, most IV., Gizella-tér 2. sz.

A legjobb bel- és külföldi zongorák főraktára

Legnagyobb kölcsönző intézet.

Árjegyzék ingyen. Árjegyzék ingyen.

A legfinomabb palacksör

a világhírű pilseni polgári sörfőzde alap. 1842-ben

„pilseni ösforrás“

nevezetű gyártmánya.

Vidékre pasteurizálva küldetik, miáltal 4—6 heti

tartósság biztosítva. Budapestre házhoz szállítva.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása postáért 3 kr. Címrel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kintetési bélyegdíj jár.

Lovári tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza irrtákos helyeget kell mellékelni. Tudakozásának a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

APRO HIRDETÉSEK és ELŐFIZETÉSEK

felvételnek a BUDAPESTI NAPLO részére a kiadóhivattal József-körút 18. számán a következő dohány-társaságok:

- Breuer névűk, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.
- Memecek-féle tőzsde Petőfi-tér.
- Bonda Józsefné, Andrásy-ut 58.
- Sopronyi V. dohány-tőzsde, Kerepesi-ut 1.
- Deutsch Miksané, Andrásy-ut 38.
- Szautó Mór tőzsdéjében Keckerméti-utca 14.
- Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
- Bloekner J. hirdetési iroda IV. Sütő-utca 6.
- Elek Bernát hirdetési iroda V. Fűrdő-utca 4.
- Fischer J. D. hirdetési iroda IV. Zsibárus-utca 7.
- Goldberger A. V. hirdetési iroda IV. Váci-utca 9.
- Hansenstein és Vogler hird. iroda V. Dorottya-u. 9.
- Leopold Gyula hirdetési irodája VII. Erzsébet-körút 14.
- Mosse Rudolf hirdetési iroda VII. Károlykörtől 9.
- Schwarz József hirdetési iroda V. Marokkó-u. 4.
- Tánczer Gyula hirdetési iroda IV. Szerviz-ut 8.

Cserecsznye.

Nem tudom bájos arcát feledni, hogy a Muzem-kertben tegnap meglátam. Ha boldoggá akar tenni, írjon két sert a kért névre nekem. Irjon, írjon!

Gyöngyvirágom.

Édes anyom, csak azt irhatok, szeretlek, szeretlek. Leveleket felváltva cimezd! Millió csók, ölelés, hü szerető Abukától.

Azon hölgyet,

kit vasárnap este az Andrásy-ut elejétől a Fűrdő és Bávány-utca-kon léssérre a lapra figyelmeztetnem, felkérem, hogy „Hivatalom” jellege alatt tudasson, vajon megismerkedés letehető-e?

Oly csinos

hölgygyel szeretnék megismerkedni, aki hajlandó volna velem szabad időmet színházakba vagy mulatóhelyeken megosztani. Minden anyagi érdek kizárva. Leveleket „Hopeul” jellegével a lap kiadóhivatala továbbítja.

Kéri

az alacsony barna a Miksa-utcai hölgyet, hogy egy ledobott levele által vagy a lap útján adjon módot az ismerkedésre.

Azon

feltűnően elegáns és rendkívül szép, lájas szöke leánykát, ki vasárnap délután a Koronaherceg-utcan át a Gizellé-tér felé ment, felkérem, hogy tudassa leülelő, az ismerkedés hol és mikor lehetséges. Levelet a kiadóba kéri „Gavallér”.

Feltűnően csinos

erőteljes, háziasan nevelt leány ismeretségi hiányában ez uton óhajt írójemni. Csakis komoly ajánlatokat „Boldogság” címmel kér a kiadóhivatalba.

Domy!

Kedden, szordán lehet, azután lehetetlen! 6301

500-1000 korona tiszteletdíjat fizetek azon egyéniségeknek, ki direkté vagy indirekte összeköttetéséi révén nékem elsőbbségre cégnél vagy vállalatnál állandó jellegű megfellelő állást szerez. Minimum 1800 frt évi jövedelemre reflektálok, számképen csak 5000 korona átvadakkal is rendelkezem. Mérlégeképessé perfect könyvvezető vagyok, jelenleg is elsőrangú részvételársaságok ill. minőségben működök. Cím a kiadóhivattalban. 2987

Biztos jöv.

Egy 800 koronát érő fényképnagyító készülék azonnal eladó. A vevő teljes oktatásban is részesül. Cím a kiadóban. 2945

250.000 koronát

érő újabban lévő vidéki gyártóemre 50.000 koronát óhajtok felvenni elsőbbségre való betárlású, és girálás ellenében. Cím a kiadóhivattalban. 2940

Fizetés képtelene

ket és csöbde juttotak leggyorsabban egyeztet egy e téren gyakorlatított egyén. Ajánlatokat „B.M.” jegy alatt kérek a kiadóhivattalban. 2941

Intelligens

gyakornok, a gépirásban jártas, alkalmazást nyerve. Ajánlatokat „P.S.” jegy alatt a kiadóhivattalhoz küldendők. 2943

Házasságokat

közvetít egy szolid uriember. „Sziget” címmel ellátott ajánlatokat a kiadóhivattal továbbítja. 2942

Könyvművész és lithográf,

ki jól felszerelt géppel és mindenem a szakmához tartozó anyaggal rendelkezik. óhajt egy hivatalban, takarékpénztár vagy biztosítótársaságnál évi vagy havi bérbeszégért (Pauschale) foglalkozást nyerni. Ajánlatokat „Könyvművész” címen a kiadóhivattal továbbítja. 2923

Pénzbeszedőnek,

felnyelőnek, raktárnoknak vagy más ill. fajta állásra ajánlkozók egy volt kereskedő, értelmes jó megjelenésű, esetleg biztosítottot is nyújt. Cím a kiadóhivattalban. 2910

200-300

holdas birtokot keresek bérletre Torontán, vasutól közel, ur lakással, oszlelök, esetleg felszereléssel is. Ajánlatokat „Bérgazdaság” címen továbbítja a kiadóhivatal. 2952

Egy hízműző

kerestetik egy megkezdett munka elkészítéséhez. Cím a kiadóban. 2951

Nagybirtokot

keresek 2000-4000 holdig, 16 feleke sík földet Csánád, Caongrad, Békés, Bihar, Bácsbodrog, Szolnok és Temesmegyében. Ajánlatokat „Nagybirtok” jellegűvel továbbítanak. 2953

Birtok eladás.

Az altdőn levő, hosszabb időre haszonbérbe adott, 7% kamatot tisztán jövedelmező, 450 hold területű, kitűnő földbirtokom család okokból eladó. Megbíztottam címe a kiadóhivattalban. 6309

Szoba

csinosan burtozva, azonnal kiadó. 2950

Francia

nevelő, kitűnően zongorázik (zenedobban kiképezte) kézimunkában jártas, 300 frt évi fizetés; több francia bonnes-superieures, ruha, gépvarrásban és szabászatban jártasak, 180 frt évi fizetés; 2 francia komorna, fésűlésben, szabászatban és kézimunkákban jártas; több egyszerű francia bonne, kik a házban is segítenek, 120 frt évi fizetés; ugyint 2 francia játszórtás, 15 óvosok, mind 2 évi szerződéses és utikötségek megterítés Franciaországból, állást keresnek, Pfeiffer Ferenc ügynősköze által, Budapest, Hársfa-utca 42.

Kerekpár,

jó karban, 25 forintért sürgősen eladó. Cím a kiadóban. 6312

Jókai díszkiadása

oleosn eladó. Cím a kiadóhivattalban. 6243

Különbéjratu

tiszta, csinosan burtozott utcai szoba fűrdőszobával, június 1-re 10 frtért kiadó. Cím a kiadóhivattalban. 2939

Jobb

izraelita családából való tanuló teljes ellátást kaphat distingválit családnál, a Kerepesi-ut közelében. Cím a kiadóhivattalban. 2888

Ruha-varrónó,

kitűnően jártas, oleosn vállall munkát, melyet a saját lakásán készít el. Renovációkat is végez kitűnő izléssel. Cím a kiadóhivattalban. 2927

Franciaul tanit

gyors sikerrel francia kisasszony, rendkívül mérsékelt áron. Cím a kiadóhivattalban. 2931

Kitűnő, tiszta

köser libaszir, kilója 1 frt 20 kr. Cím a kiadóhivattalban. 2938

Megvételre

keresek kéz alatt egy nagy állványos órá, ebédészobába. Cím a kiadóhivattalban. 2930

Jó forgalmu

rötös és vaszonüzlet (szupa kurás ár) vidéki városban, haláleset miatt előnyös feltételek mellett azonnal eladó, esetleg az áru külön is eladó. Cím a kiadóhivattalban. 6270

Takarítást

keres, de csakis délutánra egy fiatal nő. Cím a kiadóhivattalban. 2934

Valódi

hegyaljai aszu borok belegek számára butellánként oleosn kaphatók, üvegenként 2 frttől 8 frt. Cím a kiadóhivattalban. 6269

Több szoba

butort óhajtok venni alkalmi vagy oleosn áron. Ajánlatokat a kiadóhivattalba „Tiszta butor” jellegű alatt kérek az ér és burtozarakok megjelölésével. 2915

Nagyon jó

forgalmu fehérváru, hízműző és olnyomoda-intézet élelnek helyen. Több év óta fennáll, családi ok miatt esetleg azonnal eladó. Cím a kiadóban. 2905

Férfi-, női-dívat

és rövidáru-üzlet vidéki város főterén, oleosn boltbér, azonnal eladó, az üzlet értéke berendezéssel együtt körülbelül 8000 korona. Cím a kiadóhivattalban. 2899

Cukorka- és csomage-üzlet

más vállalat mellett azonnal eladó. Cím a kiadóhivattalban. 2925

Elutazás miatt

többrendbeli butor eladó. Cím a kiadóhivattalban. 6279

Teljes ellátást

kaphat egy tisztességes uriember, egy intelligens urnőnél a Dohány-utca-ban, a két színház közelében. Cím a kiadóhivattalban. 2889

Szarkobthelyiség

két utca nyíló, mindener alkalmas, azonnal kiadó, ugyanott több kisebb-nagyobb lakás is azonnal vagy augusztusra oleosn kiadó. Cím a kiadóhivattalban. 2932

Fénykép-

nagyításokat hibetetlen oleosn árért 50-60 méter nagyságban a legkisebb fénykép után vállalko el. Hűségért jótállok. Cím a kiadóban. 2944

Butor.

Faragott hálozások, kredenz, diván, asztal, szék oleosn eladó Károly-utca 45., földszint 1. 6298

Két ablakos

csinosan burtozott udvari szoba a Köruton, a Népszínház közelében kiadó. Külföldi bejárás a lépcsőházból. Cím a kiadóhivattalban. 2947

Csinos

fiatal intelligens urinó ajánlkozók jobb üzletpénztárosnőnek, elarusitónőnek, szép írással bír, iróda is alkalmas, esetleg biztosítottkal is rendelkezik. Cím a kiadóhivattalban. 2857

Írásbeli munkát,

címzalagot, másolatokat stb. elvállal jó írással bír. Cím a kiadóhivattalban. 2857

Nyugati

rendező pályaudvar mellett egy szép saroktelek jutányosan eladó. Cím a kiadóban. 29 3

ERÉNYI-féle

kitűntetett „NERVIN” nagy üveggel 80 krajcar. Legjobb: esz, kosvény, esonbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen.

Pénzbeszedői,

raktárnoki, felnyelői vagy más megfelelő állást keresek egy jelenleg vidéki kereskedő (esetleg biztosítottékkal) címe a kiadóhivattalban. 2898

Ujból!

Bevezettem a szorzon beállítás, hogy 1 darab elegáns kidolgozott Markatnagságnak képet is 1 frtért lehet készíttetni. Vidéki kis képek utáni nagytitok jutányos árban elkülsimeretes kivitelben, pontosan eszközözéti. Waitner fényképezési műintézetben Budapest, Erzsébet-körút 20. sz. I. em.

VALÁS ELŐTT

Reg ny 1 kötetben, V. GAÁL KAROLINTÓL. Előbb 2 kor., most 60 fill. Megrendelhető a kiadóhivattalban.

A kereskedelmi szaktárgyak

tanításával kapcsolatos mindenféle rendszerű gép és gyorsírászati tanfolyam (Andrassy-ut 51. II. em.) a tanulók felvételé mindnapon eszközöltetik, d. e. 11-2-ig és este 6-9-ig. Telefon 812.

Remington-írógép- és gyorsíró-iskola.

Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület gyorsíró tanfolyamaira öv. Mezeyné-Bányai Aman-ka okl. tanított vezetése alatt magyar levelezés, vita és német kurzusok kezdődnek. A Remington-gépirási és ezen gyorsírási tanfolyamokra férfi és nő jelentkezőket korlátozott számban felvesz. Glogowski és Tsa, Erzsébet-tér 10.

Egy szállítókoesi

strátkoesi azonnal oleosn eladó. Cím a kiadóhivattalban. 2946

Hirdetmény.

A magyar királyi Államvasutak igazgatósága nyilvánosan ajánlat tárgyalás hirdet a Károlyváros állomásnál előállított felvétel épület létesítéséhez szükséges építési munkák végrehajtására. A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához köztölt feltételek Budapestben a magyar királyi Államvasutak igazgatósága magasséptiményi ügyosztályában (VI. Teréz-körút 56. szám III. em. 14. sz.) és Zságrábot az üzletvezetés pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlatok legkésőbb 1900. évi június 16-án, déli 12 óráig nyújtandók be a kiadóhivattalban (VI. Teréz-körút 56. szám II. em. 10. ajtó).

Az ajánlatok egy koránas, az ajánlatok mellékletei ívenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és következéssel felirattal nyújtandók be: „Ajánlat a Károlyvárosi felvétel épület létesítéséhez.” Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1900. évi június 16-án, déli 12 óráig 6000, azaz hater korona bántéppent kell a magy. kir. Államvasutak főpénztárnárnál (VI. Andrásy-ut 7b. sz. földszint) akár készpénzben, akár állami letételek alkalmas értékpapirokban.

A bántéppenzről szóló letételegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfoyam szerint számítottak, de növértéken felül számítottan nem vételnek.

Csak idekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bántéppenzek főtértvényenyl adandók fel.

Budapest, 1900. évi május hóban.

Az igazgatóság. (Utánnymos nem díjazt.)

Pályázati hirdetés-mény.

A magyar kir. Államvasutak igazgatósága az 1901. évi január hó 1-től augusztus hó 31-ig terjedő nyolc havi időközben összegyűlt és feleslegessé rendeltkező 8000 mintegy 3890 drb üvegszöveg és 8 kenő olajos horodt eladni óhajtván, orzo ennel nyilvános pályázatot hirdot.

A font kitűntetett mennyiségű — a melyekre névze a magy. kir. Államvasutak semmimemű kötelezettséget nem vállalnak — nagyobb vagy kisebb is lehet; emellett a kötelek leend a vevő a fenti időközben tényleg összegyűlt és eladásra kerülő egöz mennyiségét az általa felajánlott egységár mellett átvenni.

Az összegyűlt horodk esetről-estere, az 1901. évi augusztus hó végeig összegyűlendő pedig a reá következő hónap 25-ig fognak a gyűjtésértátrak által az illeto vevő rendelkezésére bocsátatni és tartozik a vevő ezen horodt a felszólítás vételétől számított 8 napon belül átvenni és a szerződésből eltávolítani.

A horodk eladásra kötelezettség nélkül azok állapotára történik, miert is határozottan kikötetik, hogy az ajánlatban világosan kitűntetendő, hogy a felajánlott egységárat a bármely állapotban lévő ogy horodkért értetnek, a melyeknek minden, bár sérült alkatrészei, ugy mint dongái, fenekei és abroncsai megvannak.

Kikötöttük továbbá, hogy minden ajánló ajánlatával az e felett hozandó határozati kötelezettségben marad.

Az ajánlat rész mennyiségre is tehető. Az ajánló a jelen hirdetésben fel nem sorolt feltételekre névze a magy. kir. Államvasutaknak az oleosn anyagok eladásra iránt 122291.96. sz. a fennálló általános feltételeket kötelezőnek ismereti el, melyek 30 fillérről a nyomtatványtartólt megszerzetethetők és melyek 60 filléres magyar kir. belyegjeggyel és az ajánlattevő aláírásával ellátva okvetlen ajánlatához csatolandók.

Ezen feltételek az érték járó 30 fillér és 20 fillér postaköltségeknek a nyomtatványtartónak való bekiüldése ellenében kívánatra postán is megküldetnek.

Az ajánlatok hízárólág e célra rendelt és anyag-letárláshoz szükséges szakosztályunkban egy példányban ingyen kapható úrlapon, ennek rovatainak pontos kitöltése mellett allítandók ki.

Az ajánlatban az ajánlati ár számokkal és szóval, végre a fenti feltételek elfogadása világosan kitendők. Javítások- és vakarásoknak az ajánlat elfordulniok nem szabad.

Felhivatnak tehát a pályázati szándékozók, hogy ide vonatkozó kelően lepecsételt és (egy) 1 koronás m. k. belyeggel ellátott ajánlatiukat ezen külfelirattal. Ajánlati üvegszöveg oleosn horodk megvételére 74335/900. számhoz” 1900. évi június 16-án, déli 12 órájáig az anyag- és letárláshoz szükséges szakosztályunknál (Andrassy-ut 73. sz. II. em.) benyujtani sziveskedjenek.

Bántéppenzképen az ajánlott egységár szerint kiszámított értékösszeg 20%-a az ajánlat benyújtását megelőző napon,

déli 12 óráig a főpénztárnál készpénzben, vagy állami letételek alkalmas értékpapirokban letendők.

Más ügyletok biztosítására letétünkben lévő biztosítókok ezen ajánlatok nem fogadtatnak el bántéppenzül.

Bántéppenz vagy aláirt feltételek nélkül, továbbá oleglélen bántéppenzül, a kitűzött határidőn túl, vagy nem az előirt ajánlati mintán tett ajánlatok figyelembe nem vételnek. Pótlajánlatok semmi körülmények között nem bocsátathatók tárgyalás alá.

Egyébként a magy. kir. Államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon válasszhasson, továbbá, hogy amennyiben ennek ellenkezője az ajánlaton ki nem kötetelt volna, letétsz szerinti részvényiséget engedhesse át, mely esetben az ajánlattevő az átengedett részvényiséget is köteles átvenni és végre, hogy a fenti elérésére más intézkedések is tehesson.

Budapest, 1900. évi május hóban.

Az igazgatóság. (Utánnymos nem díjazt.)

Közlemény.

A magyar folyam- és tengervízjárás részvény-társaság igazgatósága köz-hírre teszi, hogy a főváros ölelmészere érdokéden, valamint a kisdunamenti helyeken nyaraló és oda kiránduló közömmeg igényeire való tekintettel Budapest-Visegrád és Dömös között az eddigi rendszeres hajójárat megtartása mellett a nyári hónapokban még egy második hajót is fog járatni, melynek menetrendjét legközelebb kihirdet.

Ezen második hajó pénctek kivételével naponként fog közlekedni és Budapestről d. e. 9 és 10 óra között indulva délután 1 és 2 óra között érkezik Dömösre, honnan este fél 6 órakor indul vissza és fél 9 órakor érkezik Budapestre.

Megjegyzendő, hogy a második hajó vasár- és ünneppnapokon a kirándulóknak való tekintettel reggel 6 órakor fog indulni és csak Visegrád-Nagy-maresig fog közlekedni.

Budapestben, 1900. május hó 26-án.

Az igazgatóság.

Közne-posztály.

Ferenc József-kabát 4 frt
Jaquet 3 frt
Frack 5 frt
Nadrág 2.50.

Rothberger Jakab,

Kristóftér 2. I-ső emelet.

CRÈME DE FANCHON
a 3 sziv véd-jeggyel!

Rögtön finomító és szedítő arc krém. Leg-jobb a világon! Artalmatlan! Zsíraltan!

Kis Nary tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Fárkár: „URSI” gyogyszerár. Budapest, Károly-ut 74. Végez 20 fillér többlet bekiüldése után franko.